

Treball de fi de grau

Títol

Violència masclista a la premsa catalana: assassinats de Cervera i Alcarràs

AutorDe

Arturo Juárez Garcia

ÀlumnTutorDe

Isabel Muntané Rodríguez

Grau

Periodisme

Data

01/06/2018

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Violència masclista a la premsa catalana: assassinats de Cervera i Alcarràs

Autor/a:

Arturo Juárez Garcia

Tutor/a:

Isabel Muntané Rodríguez

Any:

2018

Titulació:

Grau en Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Violència masclista, masclisme, premsa escrita, Catalunya

Castellà:

Violencia machista, machismo, prensa escrita, Cataluña

Anglès:

Violence against women, male chauvinism, newspapers, Catalonia

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Dos assassinats a dues dones diferents amb 14 anys de diferència entre els dos crims formen l'eix central d'aquest treball. A través d'una comparativa dels diaris La Vanguardia i Segre, s'analitza el tractament que van dur a terme aquestes dues publicacions en cadascun dels casos. L'objectiu central del treball és observar com les dues publicacions han evolucionat en la seva manera de tractar la violència masclista en aquest espai de temps.

Castellà:

Dos asesinatos a dos mujeres distintas con 14 años de diferencia entre crímenes conforman el eje central de este trabajo. A través de una comparativa de los diarios La Vanguardia y Segre, se analiza el tratamiento que llevaron a cabo estas dos publicaciones de cada uno de los casos. El objetivo principal es observar como las dos publicaciones han evolucionado en su manera de tratar la violencia machista en este espacio de tiempo.

Anglès

Two murders at two different women with 14 years of difference in between crimes establish the central axis of this work. Through a comparison of the newspapers La Vanguardia and Segre, this project analyzes the treatment carried out by these two publications in each of the cases. The main purpose is to observe how the two publications have evolved in their way of treating violence against women in between this timeframe.

*Me parecía que la tierra
no hubiera sido habitable
si no hubiese tenido a nadie
a quien admirar.*

Simone de Beauvoir

Índex

1- Introducció.....	3
2- Marc teòric.....	6
2.1 - Introducció al marc teòric.....	6
2.2 - Diferents tipus de violència i construcció social d'estereotips.....	7
2.3 - Definicions.....	9
2.4 - Marc legislatiu.....	14
2.5 - Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista.....	21
2.6 - La construcció de l'assassinat de gènere.....	26
2.7 - Reptes i deures a l'hora d'informar sobre la violència masclista.....	29
3- Metodologia.....	33
3.1 - Objecte d'estudi.....	33
3.2 - Objectius.....	34
3.3 - Criteris, eines i procediments metodològics.....	35
3.4 - Hipòtesis.....	37
4- Marc pràctic.....	38
4.1 - En memòria de Marina Ruiz Garcia. Assassinat de Cervera.....	38
4.1.1 L'assassinat de Marina Ruiz segons La Vanguardia.....	39
4.1.2 L'assassinat de Marina Ruiz segons Segre.....	50
4.2 - En memòria d'Ilham Errabehy. Assassinat d'Alcarràs.....	60
4.2.1 L'assassinat d'Ilham Errabehy segons La Vanguardia.....	60
4.2.2 L'assassinat d'Ilham Errabehy segons Segre.....	66
4.3 - Comparativa i anàlisi de resultats.....	72
5- Conclusions.....	79
6- Bibliografia.....	83
7- Annexos.....	84
7.1 - La Vanguardia, Cervera (1999).....	84
7.2 - Segre, Cervera (1999).....	90
7.3 - La Vanguardia, Alcarràs (2013).....	100
7.4 - Segre, Alcarràs (2013).....	103

1- Introducció

Catalunya va veure el 2017 com 9 dones eren assassinades per violència masclista. Només 3 havien denunciat prèviament maltractaments o altres tipus de violència. Aparentment es tractaria d'una dada més si no fos perquè també a Catalunya es van atendre 12.907 dones per motius relacionats amb la violència masclista en l'àmbit de la parella. Les dades són encara més impactants quan es traslladen a l'àmbit nacional. L'any 2017 van ser assassinades a Espanya 56 dones, 4 més que l'any anterior.

Les dades són una estadística freda, que a vegades perd tot el seu sentit, i que és utilitzada pels mitjans de comunicació per tractar informacions sobre violència masclista molt sovint. Es redueix sistemàticament l'assassinat d'una dona, d'una persona, a un número que forma part d'una estadística més, que no serveix per explicar el fenomen en tot el seu conjunt. Els mitjans de comunicació segueixen un patró comú compartit per totes les capçaleres, televisions i ràdios. Un tractament uniforme que no és ni molt menys representatiu de la violència que han patit les dones i, que com demostren les dades, poden acabar derivant en un assassinat. És llavors, quan entra en escena el component morbós, quan els mitjans de comunicació dirigeixen el seu focus mediàtic cap a les morts de les dones. Alguns, majoritàriament serveis de comunicació audiovisual, no s'estalvien cap tipus de detall escabrosos per complementar les seves peces informatives.

Mentrestant, les dones que han patit i estan patint violència masclista, sense conseqüències mortals, són sistemàticament silenciades pel tractament que fan els mitjans de comunicació i veuen com el seu patiment no té cabuda a les informacions que hi fan referència. Els mitjans de comunicació són una peça molt important de l'engranatge que ha de funcionar per erradicar la violència masclista, que és un dret fonamental de les dones. No obstant això, la funció essencial que han de fer es veu compromesa quan no es dóna veu a les dones que pateixen violència masclista en qualsevol àmbit i que no han estat assassinades. La població no pot ajudar a erradicar-la si no coneix de primera mà la situació per la qual estan passant moltes dones. La pedagogia i la funció social dels mitjans de comunicació està fent fallida, i les dades no fan més que corroborar l'horror que moltes dones han de patir. Un horror sense resposta informativa.

Per contra, l'evolució comunicativa pel que fa a les informacions sobre violència masclista ha estat eminentment positiva. El tractament i la terminologia utilitzada – de crim passional a assassinat – han fet evidents un canvi en la manera en què els mitjans de

comunicació encaren aquest tipus d'informacions. El camí, però, encara no s'ha acabat de recórrer. La pluralitat pel que fa a veus de dones maltractades, així com a inclusió de totes les violències que pateixen, és un bé escàs.

El treball que a continuació es presenta pretén oferir la visió que, precisament, és oblidada pel sistema comunicatiu. La dona és vista actualment com a objecte, no pas com a subjecte, en quasi tots els àmbits socials. Els mitjans de comunicació actuen com a reflex de la societat i, per tant, aquesta visió de la dona és traslladada sistemàticament a les informacions. Quan una informació diu que una dona 'ha mort' evidencia que les dones són vistes com a objectes. I, si a més a més, no se'ls dona veu, es corre el risc que la visió social de la dona, eminentment estereotipada, i en conseqüència la violència, sigui perpetuada.

És per aquest motiu que és molt necessari, tant acadèmicament com socialment, estudiar el tractament que fan els mitjans de comunicació de la violència masclista. No només de com es fan ressò dels assassinats de dones i femicidis, sinó anar més enllà i estudiar com s'encabeixen les violències que no són visibles. Aquestes violències poden derivar en assassinats, però no passa sempre. Que la societat en tingui consciència que això passa és fonamental per erradicar la violència masclista i, si els mitjans de comunicació estan deixant de banda aspectes claus de la violència masclista, ha de ser l'àmbit acadèmic el que li doni presència en totes les seves formes.

D'altra banda, la violència masclista als mitjans de comunicació no ha estat mai vista com quelcom noticiable per si mateix. Ha de tenir un rerefons criminal perquè aparegui a les pàgines dels diaris. Com més morbós i escabrós més oportunitats tindrà de ser inclòs com a notícia. I a més a més, si es disposa d'elements que fan d'aquest crim de violència masclista encara més fora del que és comú, siguin elements racials, ideològics o simplement criminals, la possibilitat que es faci un seguiment mediàtic augmenta. En canvi, si el crim no surt del context d'allò que els mitjans de comunicació han considerat malauradament quotidià – l'ús de la secció de breus n'és un bon exemple – la presència mediàtica és gairebé nul·la. La necessitat d'un canvi és urgent i la inoperància dels elements de regulació periodística tradicionals fa que el camp acadèmic sigui l'eina més adequada per esmenar el tractament actual.

El trasllat de les idees acadèmiques a l'àmbit professional, que per una banda ja s'està fent, s'haurà de completar per tal que es canviï la forma en què es fan les comunicacions.

Les dones tenen dret a erradicar la violència masclista i és un deure i una obligació moral que tota la societat – mitjans de comunicació inclosos – col·laborin perquè l'erradicació sigui completa.

És remarcable també que s'ha optat en aquest treball per utilitzar el terme 'violència masclista', enfront de 'violència de gènere'. El motiu és perquè es considera que el masclisme és la base de la violència i, per tant, és el terme més adequat a l'hora de fer-hi referència. Així mateix, la cura que s'ha pres per utilitzar un llenguatge igualitari i on el masculí no sigui el genèric és molt important. És fonamental a l'hora de fer un treball sobre violència masclista utilitzar una escriptura allunyada dels estereotips de gènere, que també són molt presents en el llenguatge informatiu.

2- Marc teòric

2.1- Introducció al marc teòric

En el camp del tractament dels casos de violència masclista per part dels mitjans de comunicació es disposa d'un ampli ventall de teories, d'autories diverses, així com d'un enfocament ideològic plural. Per tal d'assolir un contingut teòric ric, s'ha considerat que els vessants teòrics més apropiats havien de provenir dels mateixos mitjans de comunicació, així com del col·lectiu de periodistes. El seu tracte diari amb les informacions sobre violència masclista i la seva experiència dins de les redaccions han estat importants a l'hora d'escollir la procedència d'aquesta font.

Els documents bibliogràfics que complementen aquest vessant teòric són, eminentment, recomanacions establertes per comunicar i informar sobre casos de violència masclista. En aquest cas, també es disposa d'una diversitat documental pel que fa a les mateixes recomanacions. Una de les escollides ha estat escrita pel periodista especialitzat en violència masclista José María Calleja. Compta amb un coneixement ampli de les informacions sobre violència contra les dones, ja que la seva vida professional ha estat marcada pel seu pas per nombrosos mitjans de comunicació, amb càrrecs intermedis, i en conseqüència, pel coneixement explícit del funcionament de les redaccions.

No obstant això, una de les altres recomanacions escollides per construir el marc teòric d'aquest treball ha estat elaborada des del món de l'associacionisme, en col·laboració amb el món institucional. Per tal d'il·lustrar-ho d'una manera més comprensible, s'han ajuntat els punts de vista provinents de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya o l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació amb les opinions de l'Institut Català de les Dones o el Programa de la Dona de l'Ajuntament de Barcelona. Així mateix, la Junta d'Andalusia també ha elaborat recomanacions per tractar informacions sobre maltractaments, que han recollit en formats similars a les publicacions catalanes.

Les recomanacions no són suficients per recollir la diversitat teòrica pel que fa al tractament que fan els mitjans de comunicació sobre la violència masclista. Les teories de construcció social i representativitat visual de les dones també són importants per detallar el fenomen en tota la seva complexitat. S'han escrit nombrosos articles sobre la matèria, essent els escrits per Birgit Wolf dels més propers a la matèria acadèmica, que serveixen per mostrar una part de la recerca teòrica que no té una vinculació directa

amb el dia a dia de les redaccions, però segueix sent de la mateixa utilitat per complementar el marc teòric. De fet, Birgit Wolf ha dedicat la seva investigació acadèmica exclusivament a la representativitat de la dona en el món de l'audiovisual.

Finalment, el marc teòric s'ha completat amb l'aportació de treballs anteriors que ja han realitzat un estudi similar i que han aportat contingut teòric de gran interès que pot servir per a treballs i estudis futurs.

2.2- Diferents tipus de violència i construcció social d'estereotips

Les recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació provenen de fonts diverses. En el cas que pertoca a aquest treball, les recomanacions han estat emeses per periodistes, com és el cas de José María Calleja, que ha dedicat dos llibres de la seva bibliografia a aquest tema, així com d'institucions que reivindiquen els drets de les dones, com l'Institut Català de les Dones, que ha col·laborat amb el Col·legi de Periodistes de Catalunya i altres associacions professionals per tal d'escriure diversos volums de recomanacions.

Tant José María Calleja com l'Institut Català de les Dones fan un èmfasi important en matèria legislativa. Destaquen les diverses lleis que fan referència al tractament que han de fer els mitjans de comunicació sobre la violència masclista. No obstant això, també dediquen bona part de les seves obres a emetre un seguit de recomanacions detallades per tal que els periodistes i els mitjans de comunicació disposin d'eines per informar de la violència masclista sense entrar en un discurs marcat per les desigualtats i els estereotips de gènere.

És important remarcar que tant José María Calleja com l'Institut Català de les Dones coincideixen en la majoria de les recomanacions que han elaborat. Aquesta coincidència demostra l'existència d'un marc comú, ja que no hi ha relació de cap tipus entre les edicions estudiades. José Maria Calleja incideix d'una manera molt destacada en la construcció social d'un discurs de gènere, que afecta directament a la manera en què els homes tracten les dones i, en conseqüència, es trasllada als mitjans de comunicació.

José María Calleja introdueix una evolució històrica a través de les pàgines del seu llibre *Informar sobre la violencia contra las mujeres* (2014). En primer lloc, és destacable l'elecció del terme “contra las mujeres”, en lloc d'utilitzar termes com ‘violència de

gènere’ o ‘violència masclista’. L’autor enumera posteriorment, juntament amb una anàlisi detallada, les diferents formes en què s’ha fet referència a aquest tipus de violència al llarg dels anys. Durant la dictadura franquista, el terme que s’utilitzava comunament als mitjans de comunicació era ‘crim passional’. Aquest terme servia per eximir judicialment l’assassí, ja que el crim quedava justificat sota el pretext de la passió, i per tant, es buscava reduir la culpabilitat de l’agressor, i fins i tot, culpabilitzar implícitament la víctima. El maltractament i la violència eren tractats com una forma d’amor, i per tant, era totalment normalitzada (Calleja, 2014).

José María Calleja fa ús del terme “marcs cognitius” en les dues obres que desenvolupen la temàtica de la violència masclista en els mitjans de comunicació. Més detalladament, l’anomena inconscient cognitiu i el defineix com a ‘estructures mentals, adquirides i assumides pel sentit comú, que orienten la nostra manera de veure el món, d’entendre’l i de reaccionar (Calleja, 2013). Es transmet a través del llenguatge i afecta directament al tractament de la violència masclista als mitjans, segons el qual la dona és un ésser inferior, supeditat i secundari respecte de l’home protagonista.

Joana Gallego també és una veu autoritzada per donar la seva opinió sobre el tractament de les informacions de violència masclista per part dels mitjans de comunicació. Com a professora de la Facultat de Ciències de Comunicació de la UAB i codirectora del Màster de Gènere i Comunicació de la mateixa universitat, ha estudiat profundament la producció informativa d’aquest tipus de notícies des de dins. Els resultats de les seves investigacions van ser recollits al seu llibre ‘La prensa por dentro. Producción informativa y transmisión de estereotipos de género’. Gallego no parla de marcs cognitius explícitament, sinó que parla d’un ‘substrat ideològic no explícit, incòmode, de difícil ubicació, que planeja per les redaccions com un fantasma inquietant’ (Gallego, 2000).

Així mateix, bona part de la mala informació sobre violència masclista que fan els mitjans de comunicació rau en el mateix desconeixement de les diferències a causa del gènere. Joana Gallego, l’obra de la qual és un estudi profund del tractament del Diari Avui, El País, El Periódico de Catalunya i la Vanguardia sobre les informacions de violència masclista, afirma que cada professional de la comunicació ha d’afrontar la producció de la seva notícia sobre violència masclista sense ser-ne expert i, per tant, des d’una perspectiva basada en el desconeixement (Gallego, 2000). La prova que cada professional ha d’encarar la seva informació sense ajuda, és a dir que no hi ha un punt de vista uniforme de la publicació, és que a La Vanguardia poden haver-hi en la mateixa edició – o en un

període de temps curt – notícies sobre violència masclista amb estereotips i d'altres on s'inclou la perspectiva de gènere.

2.3- Definicions

L'anàlisi exhaustiva que fan José Maria Calleja i la Junta d'Andalusia, sota l'autoria d'Eulalia Lledó, del llenguatge emprat a l'hora de referir-se a crims de violència masclista és una altra de les parts centrals de l'estudi de la matèria. Els següents termes han estat recollits a mitjans de comunicació i fan, a la vegada, un recorregut a escala històrica. Així mateix, s'han recollit altres definicions de diversos manuals de tractament mediàtic de la violència masclista, i que no fan referència exclusivament a aspectes criminals, sinó que són termes d'àmbit sociològic i, fins i tot, filosòfic. No obstant això, són claus per entendre la violència masclista en el seu conjunt i, consegüentment, el seu trasllat als mitjans de comunicació

- *Crim passional*: Utilitzat amb freqüència durant l'època franquista. No obstant això, encara s'utilitza per justificar assassinats masclistes, en la mesura en què s'apel·la a una causa.
- *Company sentimental*: No hi ha el vincle del matrimoni. No pot ser company algú que mata a la persona amb qui conviu. Per tant, es tracta d'un ús incorrecte. No són companys sentimentals perquè no han compartit els mateixos sentiments. (Calleja, 2016)
- *Violència domèstica*: 'És aquella que fa referència als actes de maltractament físic, psíquic, sexual i/o d'altres tractes vexatoris que es realitzen per part d'una determinada persona sobre un o més membres del seu nucli familiar i/o de convivència. El concepte de violència domèstica està determinat pel lloc on succeeixen els fets delictius, en el si de la família o espai domèstic (la llar). La finalitat de la llei és protegir de la violència en el si de la família' (Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, 2016). Significa un avanç respecte a crim passional. No s'està buscant justificar el maltractador ni cercar l'excusa. No obstant això, aquest terme no reflecteix tota la cruesa del problema. Centra l'explicació i la causalitat del problema en un espai particular, privat i, per tant, domèstic (Calleja, 2016). A més a més, no acusa el criminal que exerceix la violència. En ser domèstica es relativitza la càrrega que comporta el

maltractament o l'assassinat. I a més a més, se la situa en l'àmbit privat quan es tracta d'un problema social i estructural, en cap cas individual.

- *Violència de gènere: 'És la violència que com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part de qui és o ha estat cònjuge o de qui està o ha estat lligat a elles per relacions similars d'afectivitat, encara que sense convivència. La conceptualització de la violència de gènere de la Llei 1/2004 només recull la violència en el si de la parella o exparella. No inclou totes les possibles manifestacions de violència vers les dones (agressions sexuals, laborals, mutilació genital femenina, matrimonis forçats, etc.) definides pels organismes internacionals ONU, el Consell d'Europa i la Unió Europea, cosa que la Llei catalana 5/2008, sí que recull.'* (Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, 2016). Se n'ha fet un ús bastant comú a partir dels anys 90 i s'ha estandarditzat a partir de l'impuls de la Llei contra la Violència de Gènere (2004). Parteix de l'evidència que són els homes els qui assassinen a les dones, i en el cas d'una relació sentimental o matrimonial, ho fan quan se n'adonen la dona en qüestió ja no serà mai més de la "seva propietat"
- *Violència masclista: 'És la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual i psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat'* (Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya, 2016). És el més adequat a l'hora de tractar informacions d'aquest tipus (Calleja, 2014). Tota la violència de gènere és per se una violència masclista. Se sustenta en un món desigual en el qual les dones i allò que es considera femení s'han vist supeditades al domini privilegiat masculí. Aquesta definició respon també a l'heteropatriarcat. El terme masclista fa referència a la forma de pensar, sentir i a les pautes de comportament que segueixen els homes que són autors d'aquesta violència. Parlar de violència masclista comporta denunciar aquesta visió del món i remet al que es considera la causa fonamental de la violència de gènere: la desigualtat i l'asimetria en les relacions. Utilitzar violència masclista en lloc de violència de gènere fa que se centri el pensament i la visió del món masclista com a culpable dels assassinats i

els maltractaments a les dones. (García, 2009). El seu ús seria el més adequat als mitjans de comunicació, ja que fa al·lusió a la desigualtat social i al patriarcat per cercar explicacions a la violència.

- *Terror contra les dones*: és la forma més gràfica d'il·lustrar la violència contra les dones, ja sigui pel que fa a maltractament com l'assassinat. El seu ús no s'ha estès pels mitjans de comunicació. El concepte 'descriu el terror quotidià, que les víctimes suporten en silenci, sense capacitat de reaccionar ni sublevar-se contra aquesta agressiva humiliació' (Calleja, 2014).

Les definicions anteriors es combinen amb altres tipus de violències menys conegudes però que existeixen i són igual de perjudicials:

- *Violència simbòlica*: És una definició emprada per Pierre Bourdieu a la dècada dels 70, i que és utilitzada per descriure una relació social on el 'dominador' - que recau en la figura de l'home - exerceix un mode de violència indirecta, en cap cas física, contra les persones dominades - dones en aquest cas. Les persones dominades no són conscients i, per tant, són 'còmplices d'allò al que estan sent sotmeses' (Bourdieu, 2000). Pel que fa a l'ús que en fan els mitjans de comunicació es considera violència simbòlica tot el reforçament dels estereotips, a l'hora de posar cadascú 'al seu lloc'.
- *Violència excessiva*: És la violència desproporcionada emprada per l'home contra la dona amb l'objectiu que la dona aprengui com ha de ser en un futur segons els canons socials masclistes: submisa, dominada, subordinada i dependent del seu marit. La violència excessiva o desproporcionada avisa a la víctima del que li pot passar si no és submisa o si posa en dubte qui mana (Calleja, 2016). Es tracta d'una altra forma d'exercir la violència simbòlica.
- *Violència vicària*: És una violència secundària a la víctima principal, que són les dones. Aquesta forma de violència pretén assegurar-se un dolor molt difícil per superar per les dones, tot i que no han estat víctimes de manera directa. L'exemple més significatiu d'aquest tipus de violència seria el Cas Bretón, que va assassinar a la seva filla i al seu fill, i que va sacsejar l'univers mediàtic pel que fa a cobertura de crims. En cap cas se'l va tractar com a violència masclista (Calleja, 2016).

També hi ha altres termes que no són exclusivament definitoris de violència però que són la base del que després es converteix en violència. En aquest cas, la Junta d'Andalusia en fa una anàlisi exhaustiva al seu llibre de recomanacions *Como tratar a los malos tratos*, escrit per Eulalia Lledó. A la Llei 17/2015, d'Igualtat efectiva d'homes i dones catalana també es recullen definicions en un capítol de la llei i que serveixen per entendre posteriorment els conceptes a l'hora de legislar.

- *Androcentrisme*: Tot discurs que presenti aspectes de la vida de les dones com una desviació de la norma és androcèntric. Més concretament, consisteix en una visió del món parcial que considera que tot el que ha fet i ha avançat la humanitat ha estat realitzat només pels homes. L'androcentrisme afecta l'ús de la llengua i, per tant, la seva influència també arriba als mitjans de comunicació. Per tant, l'androcentrisme és la causa i origen d'uns determinats usos de la llengua que exclouen o invisibilitzen les dones (Lledó, 1999).
- *Patriarcat*: També se'l pot conèixer com a *heteropatriarcat*. Consisteix en la presa de poder històrica dels homes dominants sobre les dones i, tot plegat, és la manifestació i institucionalització d'aquest domini sobre les dones i les seves filles i fills. Els homes tenen el poder en totes les institucions de la societat, encara que això no significa que les dones no tinguin cap poder o que estiguin privades totalment de drets o recursos (Lledó, 1999). Com a regla general, el patriarcat dóna un accés més gran als homes que a les dones a les estructures de poder, ja sigui tant dins com fora de les llars i en l'àmbit privat o públic.
- *Estereotips de gènere*: es tracta de "les imatges simplificades que atribueixen uns rols fixats sobre els comportaments pretesament «correctes» o «normals» de les persones en un context determinat en funció del sexe al qual pertanyen. Els estereotips de gènere són a la base de la discriminació entre homes i dones i contribueixen a justificar-los i a perpetuar-los" (Llei 17/2015, d'igualtat efectiva d'homes i dones, 2015). Així doncs, com la mateixa llei defineix, són la base de la discriminació, i en conseqüència, de la potencial violència. Les informacions sobre violència masclista produïdes pels mitjans de comunicació han de procurar no fer una transmissió d'aquests estereotips per tal d'ajudar a erradicar la violència masclista, que és de la mateixa manera un dret de les dones.

- *Masclisme*: “Actitud basada en l’atribució de superioritat a l’home sobre la dona” (Diccionari de l’Institut d’Estudis Catalans). És la base de la violència. Sense el masclisme no se sustenta. A més a més, els estereotips de gènere no s’entenen si el masclisme no hi és present com a rerefons. Les actituds masclistes, que es justifiquen sota l’ombra del patriarcat i l’androcentrisme, poden derivar en la violència última, l’assassinat, tot i que també és present als maltractaments i a les violències invisibles i soterrades, que a la vegada no tenen cabuda als mitjans de comunicació.

Pierre Bourdieu, sociòleg francès, va fer referència a un dels tipus de violències masclistes més silenciades, la violència simbòlica. A *La dominación masculina* (2000), Bourdieu constata que ‘la violència simbòlica és una acció racional on el dominador exerceix un mode de violència indirecta, no física, en contra dels dominats, els quals no se n’adonen o no en són conscients que està en contra seva, per la qual cosa són còmplices d’aquesta dominació a la qual estan sent sotmesos’ (Bourdieu, 2000). Per Bourdieu, la violència simbòlica té la mateixa importància que la violència activa, ja que sustenta una situació d’asimetria i un manteniment de les relacions desiguals entre homes i dones. La violència simbòlica es troba arrelada a tots els discursos periodístics i, per tant, té un paper important en la transmissió de rols i estereotips de gènere.

Un altre dels elements teòrics que expliquen el silenciament d’altres tipus de violències masclistes i contra la dona que no acaben en l’assassinat és el triangle de Galtung, o triangle de la violència. És un concepte creat pel sociòleg noruec Johan Galtung i que li va servir per explicar les dinàmiques que generen la violència en els conflictes socials. La manera gràfica escollida és un triangle, o una piràmide, la qual està dividida horitzontalment en una part visible i una part invisible. Galtung va voler definir la violència com a un iceberg, ja que només una petita part era visible. De fet, la part visible, més petita equitativament a la part invisible, és només la violència directa, que es manifesta en comportaments i actes de violència. Les dues violències invisibles són la violència cultural, que ha creat un marc legitimador de la violència i la violència estructural, considerada per Galtung com la pitjor de les tres, que és la que crea un conjunt d’estructures que no permeten la satisfacció de les necessitats i, per tant, neguen les necessitats (Galtung, 1998).

2.4- Marc legislatiu

A l'hora d'elaborar informació referent a violència masclista, els mitjans de comunicació han de tenir en compte un seguit de lleis, nacionals i autonòmiques, que recullen aspectes que impliquen aquest tractament en els seus articles. Així mateix, el seguit de lleis que tenen competència en aquest sentit han estat recollides pel Consell Audiovisual de Catalunya, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació i la Generalitat de Catalunya en l'edició del manual *Recomanacions. El tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació*. En aquest llibre, les persones editores han decidit fer ús del terme “violència masclista”, enfront del terme “violència de gènere”, ja que la majoria de lleis que han legislat sobre la matèria també fan ús del concepte masclista a l'hora d'establir la casuística d'una potencial violència, i per tant, del seu posterior tractament.

- *Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista*: Llei catalana tramitada i aprovada pel Ple del Parlament de Catalunya. En primer lloc, la llei estableix una terminologia per violència masclista, la qual considera que “s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat”. De la mateixa manera, aquesta llei dedica un capítol complet als mitjans de comunicació, que considera essencials a l'hora que les dones puguin exercir el seu dret a erradicar la violència masclista. Cal remarcar que aquesta llei afecta directament als mitjans de comunicació que es troben sota control de la Generalitat de Catalunya. Els articles sobre mitjans de comunicació que conté la llei són els següents:
 - Article 20. Atribucions del Consell Audiovisual de Catalunya: Ha d'assegurar que els prestadors de serveis de comunicació audiovisual facin un tractament sobre qüestions referents a dones d'acord amb el que estableix la llei.
 - Article 21. Protocols dels mitjans de comunicació: Foment d'un ús de l'autoregulació d'acord amb unes normes ètiques.

- Article 22. Continguts i publicitat amb relació a la violència masclista: Prohibeix als mitjans sota tutela de la Generalitat emetre continguts publicitaris de caràcter masclista i la difusió de missatges que desautoritzin les dones, així com que incitin a la seva vexació i d'altres conductes masclistes.
- Article 23. Tractament de la informació. Estableix uns criteris a l'hora de tractar la informació. En primer lloc, es demana fer un ús no sexista i androcèntric del llenguatge i fomentar una imatge plural i equilibrada dels dos sexes. També es demana difondre imatges masculines allunyades dels estereotips masclistes. En segon lloc es demana que es vetlli perquè les dones siguin presentades amb tota autoritat i respecte, així com visibilitzar totes les seves actuacions en els àmbits de la societat. També es demana que s'emetin continguts que mostrin a l'audiència quins són els drets efectius de les dones i, finalment, donar a conèixer les notícies sobre esdeveniments relacionats amb violència masclista, però exclouent aquells elements que puguin dotar al contingut d'un to morbós.

La resta d'articles referents als mitjans de comunicació de la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista són de temàtica d'atorgament de llicències i emissió d'ajudes i subvencions.

- Llei 22/2005, del 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya. No compta amb un capítol explícit pels mitjans de comunicació, però hi ha articles amb regulacions que afecten els ens competents de la Generalitat en difusió audiovisual. Els articles on es fa referència són els següents:
 - Article 26. Les missions del servei públic audiovisual de la Generalitat: En el seu apartat h), es demana la promoció activa de la igualtat entre homes i dones, amb la inclusió de la igualtat de tracte i oportunitats, el respecte a la diversitat i a la diferència, la integració de la perspectiva de gènere, el foment d'accions positives i l'ús d'un llenguatge no sexista.
 - Article 81. Protecció de la infància i la joventut: Tot i que l'article no està escrit considerant la violència masclista, és aplicable al tractament d'informacions en aquest sentit. En concret, estableix que els mitjans de comunicació no poden difondre el nom, la imatge ni altres dades que puguin identificar els menors d'edat sense el consentiment de la seva

família o tutor legal i que puguin afectar el seu dret a l'honor, la intimitat i la imatge. Així mateix, l'aplicació d'aquesta llei pren més sentit quan els menors poden aparèixer com a víctimes, testimonis o inculpats en accions de comissió il·legal, com podria ser la casuística d'una acció relacionada amb la violència masclista.

- *Llei 17/2015, del 21 de juliol, de la igualtat efectiva d'homes i dones.* És una llei catalana que, dins de les parts que fan referència a educació i cultura, inclou un capítol dedicat als mitjans de comunicació, així com un altre dedicat a la societat de la informació i el coneixement.
 - Article 25: En primer lloc, es dirigeix a aquells mitjans de comunicació que operen sota una llicència atorgada pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya, així com a aquells mitjans gestionats o subvencionats per la Generalitat de Catalunya i fa un seguit de demandes:
 - a) Garantir que no difonguin continguts sexistes que justifiquin o banalitzin la violència contra les dones o incitin a practicar-la.
 - b) Defugir els estereotips sexistes sobre les funcions que exerceixen dones i homes en els diferents àmbits de la vida i, especialment, en els continguts destinats a la població infantil i juvenil.
 - c) Garantir una participació activa de les dones, la presència paritària de dones i homes i una imatge plural de tots dos sexes en tots els àmbits, amb una atenció especial als espais de coneixement i generació d'opinió.
 - d) Fer un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.
 - e) Garantir la difusió de les activitats polítiques, socials i culturals promogudes per dones o destinades a dones en condicions d'igualtat, i també les que n'afavoreixin l'apoderament.
 - f) Promoure l'autoria femenina mitjançant mecanismes d'acció positiva.
 - g) Mostrar la diversitat d'orígens i les realitats culturals que hi ha a Catalunya, les realitats i les expectatives de les dones, i establir mecanismes que garanteixin la visibilitat de les aportacions de les dones al progrés social al llarg de la història.

- h) Reparar el dèficit de reconeixement que pateixen les dones incorporant-ne en qualitat d'expertes, de protagonistes i com a persones de referència en els diferents mitjans de comunicació gestionats o subvencionats per les administracions públiques.
 - i) Promoure el desenvolupament i la formació d'un esperit crític amb relació als continguts i biaixos sexistes.
- L'apartat segon del mateix article regula que el Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha de fer estudis periòdics sobre el compliment de la perspectiva de gènere en les informacions que fan els mitjans de comunicació i de l'impacte del gènere en tots els continguts. També es prohibeixen els anuncis publicitaris que siguin ofensius per les dones i transmetin estereotips de gènere. Així mateix, també es demana que els mitjans de comunicació adoptin codis de conducta per assumir i transmetre el principi de la igualtat de gènere.
- Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género. Es tracta de la llei estatal, impulsada pel govern de José Luis Rodríguez Zapatero i que va esdevenir la mesura estrella del primer mandat del dirigent socialista. Entre les seves mesures, compta amb articles que legislen sobre les obligacions dels mitjans de comunicació a l'hora de tractar situacions de violència masclista. Cal remarcar que, a diferència de les lleis catalanes, les lleis espanyoles fan ús del terme “violència de gènere”, per davant de “violència masclista”. Així mateix, també és destacable que les lleis estatals tenen competència per legislar sobre tots els mitjans de comunicació de l'Estat, siguin de titularitat pública o privada. Aquest fet contrasta amb les lleis catalanes, que només tenen competències per legislar sobre els mitjans de comunicació de titularitat pública, és a dir, sota tutela de la Generalitat de Catalunya. Els articles de la Ley 1/2004 són els següents:
 - Article 13. Mitjans de comunicació: Estableix que les administracions públiques vetllaran perquè es compleixi la legislació pel que fa a protecció de drets fonamentals, amb especial atenció a l'eliminació de conductes que afavoreixin situacions de desigualtat de les dones en tots els mitjans de comunicació social. Així mateix també recull que l'administració pública

promourà acords d'autoregulació per complir amb la legislació publicitària.

- Article 14: Els mitjans de comunicació hauran de protegir la igualtat entre home i dona, i evitar tota discriminació entre sexes. En aquest article també s'estableix que les informacions relatives a la violència contra les dones haurà de garantir la defensa dels drets humans, la llibertat i dignitat de les dones víctimes de violència masclista i dels seus fills. Finalment, demana que es mantingui una especial cura quan es facin tractaments gràfics d'aquest tipus d'informacions.
- Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres. Aquesta llei compta amb un títol, en concret el Títol III, que legisla sobre la igualtat i els mitjans de comunicació. Aquesta llei també va ser aprovada durant el primer mandat del govern de José Luis Rodríguez Zapatero. L'objecte dels articles són els mitjans de comunicació de titularitat pública, directa o indirecta (RTVE i Agència EFE), però també hi ha articles que afecten els mitjans de titularitat privada. Aquests articles són els següents:
 - Article 36. La igualtat en els mitjans de comunicació social de titularitat pública: Marca que vetllaran per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada d'homes i dones a la societat. Així mateix, promouran el coneixement i difusió del principi d'igualtat entre homes i dones.
 - Articles 37 i 38. Corporació RTVE i Agència EFE. La televisió pública i l'Agència EFE hauran de fer que els seus continguts reflecteixin adequadament la presència de la dona en tots els àmbits socials, utilitzi un llenguatge no sexista, l'adopció de codis de conducta a partir de l'autoregulació, amb un esment especial a la difusió del principi d'igualtat i la col·laboració en les campanyes institucionals que tenen l'objectiu de fomentar la igualtat entre homes i dones i erradicar la violència masclista. Els dos ens s'hauran de comprometre també a incorporar dones a posicions de responsabilitat directiva i professional, així com fomentar la col·laboració amb associacions de dones per conèixer de primera mà les seves necessitats i traslladar-les a l'àmbit informatiu.
- Article 39. La igualtat en els mitjans de comunicació de titularitat privada: Estableix que tots els mitjans de comunicació respectaran la igualtat entre homes

i dones i així evitar qualsevol forma de discriminació. Així mateix, compromet a les administracions públiques a pactar codis de conducta a través de l'autoregulació amb aquests mitjans de comunicació, amb l'objectiu que compleixin amb la legislació d'igualtat entre homes i dones, incloent-hi les activitats de venda i publicitat.

Els articles restants de la *Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres*, i referents als mitjans de comunicació, legislen sobre l'autoritat audiovisual i la regulació de la publicitat.

- Ley Orgánica 11/2007, de 29 de setiembre, de medidas concretas en materia de seguridad ciudadana, violencia doméstica y integración social de los extranjeros: Gran part dels articles d'aquesta llei van destinats a la tipificació de delictes al Codi Penal i el canvi de l'abast d'alguns delictes. És el cas de què es considera violència domèstica, és a dir, dins de l'àmbit domèstic. Els experts en violència masclista no recomanen l'ús d'aquest terme, però el govern espanyol el va emprar per a aquesta llei.
 - Article 3: *'El fenomen de la violència domèstica té un abast certament pluridisciplinari. Cal abordar-lo amb mesures preventives, amb mesures assistencials i d'intervenció social a favor de la víctima, amb mesures incentivadores de la investigació, i també amb mesures legislatives orientades a dissuadir de cometre d'aquests delictes. Per això, els delictes relacionats amb la violència domèstica, en aquesta reforma, han estat objecte d'una atenció preferent, perquè el tipus delictiu arribi a totes les seves manifestacions i perquè la regulació compleixi el seu objectiu en els aspectes preventius i repressius. També s'ha incrementat de manera coherent i proporcionada la seva penalitat i s'hi han inclòs totes les conductes que puguin afectar el bé jurídic protegit. En aquesta línia, en primer lloc, les conductes que el Codi Penal considera falta de lesions, quan es cometen en l'àmbit domèstic passen a considerar-se delictes, de manera que s'obre la possibilitat d'imposar la pena de presó i, en tot cas, la pena de privació del dret a tenir i portar armes. Per aquesta raó s'ajusta tècnicament la falta que regula l'article 617. En segon lloc, respecte als delictes de violència domèstica comesos amb habitualitat, se'ls dota d'una sistemàtica més bona, s'amplia el cercle de les seves*

possibles víctimes, s'imposa, en tot cas, la privació del dret a tenir i portar armes i s'obre la possibilitat que el jutge o tribunal sentenciador acordi la privació de la pàtria potestat, tutela, curatela, guarda o acolliment.'

Aquesta última llei considera la violència masclista un assumpte d'àmbit domèstic i no reflecteix la pluralitat pel que fa a tipus de violències. Contrasta amb l'ús del terme violència de gènere per part del govern espanyol en lleis anteriors i amb l'emprament de violència masclista per part del govern català a l'hora de legislar sobre la matèria.

2.5 – Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista

Les recomanacions que tot seguit es detallaran han estat recollides a partir de tres obres diferents, que inclouen recomanacions d'aquest tipus a les seves pàgines. Els llibres de José María Calleja, utilitzats com a referència en apartats anteriors, conformen un espai important en aquest apartat. De la mateixa manera, el manual *Recomanacions. El tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació*, escrit conjuntament per l'Associació de Dones Periodistes, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació, l'àrea de Dones de l'Ajuntament de Barcelona i el Consell de l'Audiovisual de Catalunya és un altre dels llibres utilitzats per construir aquest apartat, en la mesura en què el seu contingut complet està format només per recomanacions. Finalment, el manual *Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació*, l'autoria del qual recau sobre el Col·legi de Periodistes de Catalunya, però també sobre l'Institut Català de les Dones complementa el contingut teòric de la resta de llibres analitzats.

El punt de partida d'aquestes recomanacions parteix de la pressuposició que els mitjans de comunicació no fan un tractament adequat pels casos de violència masclista, amb una parcialitat desigual que deixa a les dones en inferioritat. El llibre *Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació* conté un preàmbul introductori que resumeix el motiu pel qual s'emeten aquest tipus de recomanacions: “*Els mitjans de comunicació han contribuït de manera substancial a trencar el silenci que ha envoltat històricament la violència contra les dones. Al llarg dels últims anys han tingut un paper fonamental en la creació d'un estat d'opinió de denúncia de la violència de gènere i han permès donar una dimensió social a aquesta problemàtica, fet que ha ajudat moltes persones a entendre que la seva experiència de violència no era una qüestió aïllada i particular, sinó una greu realitat social*” (Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació, 2007).

A partir d'aquestes tres fonts bibliogràfiques, aquest treball recull el seguit de recomanacions, que comparteixen en la seva majoria:

- 1- *Tractar la violència masclista com una violació dels drets humans i un atemptat contra la llibertat i la dignitat de les dones*: Per complementar la recomanació s'adjunta el primer preàmbul de la Llei 5/2008, on es diu que: ‘la violència

masclista és un impediment perquè les dones puguin assolir la plena ciutadania'¹. Es demana que l'enfocament dels casos de violència masclista siguin plurals pel que fa a formats i gèneres periodístics. També demanen que no es denunciïn casos particulars, a no ser que les víctimes ja hagin assistit a instàncies oficials. L'objectiu és protegir la integritat d'aquestes persones. En aquest sentit, el marc dels casos de la violència masclista com a violació dels drets humans pren més sentit si s'atén a la definició que fa Nacions Unides, que 'defineix la violència contra les dones com tot acte de violència basat en el gènere, que té com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o patiments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incloent-hi les amenaces dels actes esmentats, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada'². Es recomana també que tots els episodis de violència masclista, encara que no tinguin un desenllaç tràgic, han de ser inclosos en la categoria de notícia.

- 2- *Seleccionar i diversificar les fonts d'informació*: En aquest cas es recomana que no es faci ús de testimonis del veïnat i dels familiars si no disposen de dades concretes i verificables. Es recomana utilitzar fonts expertes, qualificades i solvents. Així mateix, es demana que el col·lectiu de periodistes exerceixi la seva feina seguint uns principis professionals i unes normes ètiques. A l'hora de seleccionar i diversificar les fonts també s'aconsella que es tingui en compte sempre l'objecte periodístic que es persegueix, el context i el seu impacte i, sobretot, que es tinguin en compte les conseqüències que pot tenir haver escollit aquestes fonts o tractar la informació d'una determinada manera. En aquest sentit, la predominança han de ser les fonts que provenen d'institucions judicials i policials, seguides de veus procedents de l'administració local, autonòmica o nacional com a fonts complementàries. Es recomana també que si alguna font consultada ha transmès un estereotip i s'ha publicat, és necessari citar sempre la font i aclarir de quin tipus de declaració es tracta. Un dels aspectes més importants és la recomanació que es fa de seguir tot el procés judicial dels casos de violència masclista. Es considera que és important informar sobre les sentències i mostrar els processos de recuperació social i psíquica de les dones agredides, així com adjuntar informació sobre els recursos disponibles que tenen les dones al seu abast i el telèfon d'atenció a les víctimes.

¹ Preàmbul de la Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

² Declaració de les Nacions Unides sobre l'Eliminació de la Violència contra la dona, 1993.

- 3- *Respectar el dret a la intimitat d'aquelles dones que han patit violència i la presumpció d'innocència de les persones que han comès el delictes:* Es recomana que es respecti sempre la decisió de la persona a fer pública o no la seva identitat. Així mateix, també es fa èmfasi en l'article 81 de la Llei de Comunicació Audiovisual de Catalunya, referent a la protecció de la infància i joventut. Aquesta protecció s'enforteix quan la víctima, i també el potencial agressor, són menors. S'adverteix també de les conseqüències que pot tenir emetre conclusions abans que es publiqui la resolució judicial. En aquest aspecte, es demana explícitament que es respecti la intimitat de les dones que hagin estat retingudes en operatius contra l'explotació sexual. S'especifica que aquestes dones també en poden ser les víctimes. Així mateix, es recomana que no s'emetin imatges extretes amb una càmera oculta sense autorització. Cal tenir en compte que la publicació de certes informacions, siguin provinents de fonts o obtingudes pel mateix mitjà, poden afectar el desenvolupament del procés judicial.
- 4- *Evitar qualsevol relació de causa-efecte que es pugui establir entre la violència masclista i la procedència ètnica, sociocultural i les situacions personals de les persones implicades:* Es recomana no establir relació perquè pot esdevenir una justificació de la violència. Tant si és per circumstàncies personals (alcoholisme, drogaddicció, etc.), com si és per assumptes ètnics o culturals no és recomanable perquè s'assenyala a col·lectius o espais socials que res tenen a veure amb la comissió d'un delictes de violència masclista. En tot cas, aquest tipus d'informacions podran ser citades si són rellevants per entendre el procés judicial, però sense utilitzar-les per fer la descripció dels fets. La violència masclista és un fenomen universal i estructural. (Recomanacions. El tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació, 2009).
- 5- *S'ha d'evitar l'emissió d'informació de manera sensacionalista i dramàtica, tant pel que fa a les formes com pel que fa al contingut:* Es recomana que les informacions siguin sempre respectuoses amb la dignitat de les persones. Per això, s'han d'evitar les descripcions amb contingut morbós i massa detallades. Així mateix, és necessari que les situacions de violència masclista siguin degudament identificades, és a dir, que no es confonguin amb altre tipus de conflictes. En els casos d'explotació sexual, a més de protegir la intimitat de les dones implicades, es demana que s'emmarquin sempre dins de les situacions de violència masclista, ja que les dones també són víctimes d'aquest delictes. De la mateixa manera, les

imatges truculentes i els tòpics als titulars també han de ser evitats, així com les reconstruccions dels fets amb imatges violentes.

- 6- *Contextualitzar la informació:* És potser un dels punts més importants a l'hora de tractar informacions relacionades amb la violència masclista. És recomanable que se segueixin els antecedents i els processos seguits per la víctima. El problema ha de ser entès i els mitjans de comunicació han d'esdevenir una plataforma per la reflexió. És per aquest motiu que es recomana també oferir dades de context que ajudin a entendre el problema de la violència masclista. La violència masclista ha de ser entesa com un problema en tot el seu conjunt, pel qual són de vital importància l'aportació de dades contrastades i acumulatives.
- 7- *Garantir un tractament igualitari entre dones i homes:* Per arribar a aquesta garantia, es recomana que no es reproduïxin estereotips sexistes. Les descripcions sobre l'aspecte físic de la víctima, la seva ocupació i els seus hàbits del dia a dia han d'evitar-se per tal que construeixin o, fins i tot, es reforcin els estereotips sexistes. La transmissió de rols estereotipats és la conseqüència última de la perpetuació de la violència de gènere.
- 8- *Utilitzar conceptes que siguin adequats per definir els fets:* S'han d'evitar aquelles adjectivacions que justifiquen implícitament una agressió i la violència masclista en general. Així mateix, també s'especifica que és convenient informar de les conseqüències negatives que té la violència pel mateix agressor. També s'han de mostrar les possibles manifestacions de rebuig social que es puguin produir arran dels fets relacionats amb la violència masclista. De la mateixa manera, és quasi una obligació ètica i moral rectificar qualsevol informació errònia que es pugui haver donat sobre algun cas. S'ha de donar la màxima prioritat de rectificació possible per evitar que augmenti la pressió psicològica sobre les víctimes.
- 9- *Fomentar la formació de les i els professionals de la comunicació sobre violència masclista:* També es recomana que els mitjans de comunicació disposin de periodistes especialitzats en la matèria, que es dediquin només a produir informació sobre assumptes de violència masclista. Es reclama que s'exerceixi la pràctica periodística des de la responsabilitat professional i d'acord amb els codis ètics i deontològics del col·lectiu.
- 10- *Fer visible la violència masclista que es troba més soterrada, i simbòlica, i que és més difícil de ser reconeguda:* Pot ser violència psicològica, simbòlica i, fins i

tot, econòmica. Aquestes formes de violència disposen de nul·la representativitat als mitjans de comunicació, així com les que es donen en l'àmbit social i laboral. També poden tenir efectes devastadors en les dones i els fills i, per tant, han de ser subjecte d'un tractament mediàtic d'acord amb la realitat del fenomen.

En general l'objectiu fonamental d'aquestes recomanacions, que han quedat resumides en aquest apartat del treball, és prevenir la violència masclista a través d'un dels aparadors més importants per transmetre aquest tipus de missatges. A la vegada, també es pretén que els mitjans de comunicació facin una tasca sensibilitzadora per tota la població, per tal que tothom sigui conscient de l'abast de la violència masclista, que va més enllà d'una simple agressió o assassinat, si no que hi ha altres tipus de violència que corren el risc de ser normalitzades. Una de les frases que conté el preàmbul i que argumenten a la perfecció l'objectiu de les recomanacions és que *'prevenir la violència significa d'entrada trencar la seva invisibilitat'* (Recomanacions. El tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació, 2007) .

2.6- La construcció de l'assassinat de gènere

El tractament diferenciat que es dona a algunes víctimes d'assassinats, com per exemple les que han patit un atemptat terrorista, és ben diferent del que es dona a les dones assassinades. El periodista, en molts de casos, no contempla una posició bel·ligerant en defensa de la víctima, com sí que han fet els mitjans de comunicació en casos en què s'han vist compromesos qüestions terroristes, vinculades sovint a identitats nacionals o religioses. José María Calleja també pretén posar el focus d'aquesta diferenciació en el tractament quan les víctimes són menors d'edat, deixant de banda, en aquest cas, fets de violència masclista. Els mitjans de comunicació fan un seguiment extensiu i bel·ligerant d'aquests casos, sovint fent apologia de l'odi, cosa que no es fa amb la violència masclista.

Una de les pràctiques que justifiquen els actes violents als mitjans de comunicació és el fet d'esmentar explícitament que la dona assassinada no havia denunciat maltractaments amb anterioritat. D'aquesta manera es converteix a la dona en quasi còmplice de l'assassinat, i, fins i tot, es pot arribar a exculpar al maltractador o assassí (Calleja, 2014).

Per tractar una notícia de violència masclista s'han d'evitar certs comportaments que la normalitzin, però a la vegada s'han d'incloure aspectes que els mitjans de comunicació acostumen a obviar a les seves informacions. Es parteix de què la culpa del patiment de la dona no és mai seva. És per això que a les informacions s'hauria d'explicar també l'anul·lació de la personalitat a la qual ha estat sotmesa la víctima durant molt temps, la falta d'autoestima i la por paralitzant que provoca conviure amb una persona maltractadora i potencial assassí en alguns casos. Per aquest motiu, informar que no s'ha denunciat prèviament és una dada poc acurada, tendenciosa, i que no aporta cap element positiu (Bernardo Panigua, 2009). Més aviat només aporta un to negatiu i justificador de la violència al contingut de la peça en qüestió.

La base del relat de la violència per part dels mitjans de comunicació ha de partir de l'empatia cap a la dona (Calleja, 2014). No obstant això, a l'hora de fer empatia s'ha d'evitar fer ús d'un to compassiu o paternalista amb la víctima. Això podria provocar una debilitat de la figura de la dona envers la figura de l'home, reforçant novament el discurs estereotipat de gènere. De la mateixa manera, dins d'aquesta discursiva es tendeix a cercar arguments per entendre la conducta de l'home que exerceix la violència, alguns fins i tot, amb l'ànim d'exculpar l'assassí. Els mitjans de comunicació tenen fascinació per l'acció

del criminal, de mode que la seva narrativa queda influenciada, directament o indirectament, pels elements morbosos. Si els mitjans de comunicació ofereixen dades accessòries de la víctima, com per exemple, la roba que duia o la seva ocupació laboral, s'està intentant buscar, i fins i tot, inventar un argumentari per comprendre l'actitud de l'assassí.

Una altra de les autores que dediquen la seva carrera acadèmica a l'estudi de la violència masclista als mitjans de comunicació és Birgit Wolf, investigadora en comunicació per la Universitat Autònoma de Barcelona. A la seva tesina *"Gender violence and the visual : an explorative study on the representation of intimate partner violence"*, s'aproxima a la teoria de José María Calleja pel que fa a la construcció d'un imaginari estereotipat, mitjançant principalment els mitjans de comunicació, que els hi dona cabuda.

Birgit Wolf defensa que hi ha diferents gèneres i formats, ja que el seu estudi ha estat eminentment audiovisual, que representen la violència masclista amb els clixés de l'home com un perpetrador monstruós, mentre que la dona és representada com a una persona dèbil. Precisament, Calleja avisava que aquest tipus de narracions paternalistes s'havien d'evitar. La naturalesa sistèmica de la violència contra les dones no té cabuda a l'hora de ser explicada pels mitjans de comunicació. Els estereotips repetits, els mites i la victimització són utilitzats a l'hora de traspasar-los a formats noticiosos, així com a la ficció (Wolf, 2010)

Wolf afirma que la representació de la dona en informacions sobre violència masclista és com a persona vulnerable, i, a vegades, són culpades quan són víctimes. La violència masclista com a violència de parella a la intimitat no està sent considerada pels mitjans de comunicació com a una violació dels drets humans (Wolf, 2013)

A diferència d'autors anteriors, Birgit Wolf no utilitza el terme violència masclista pels seus estudis acadèmics sobre la matèria. Fa un ús de la paraula '*feminicidi*', cosa que contrasta amb altres veus que componen aquest marc teòric. Per afegir més contundència al terme, Birgit Wolf opta també en alguns casos per feminicidi íntim de parella, intercanviant-ho també amb violència sexista o violència de gènere.

Birgit Wolf identifica també el patriarcat com a la llavor que germina tota la representació visual i mediàtica que fan els mitjans de comunicació de la violència masclista. La sistèmica naturalesa de la dominació masclista, amagada als mitjans de comunicació, fa

que es reconstrueixin i reforcin els estereotips i causa una revictimització del que considera les arrels socials (Wolf, 2010).

En definitiva, Birgit Wolf arriba a la conclusió que la manera més adequada de lluitar contra la violència masclista és fer un nou pensament de la representació visual i mediàtica que se'n fa als mitjans de comunicació (Wolf, 2013). Fa un èmfasi important en l'ús de les imatges, que evitin la humiliació de la dona i que no atorguin una visió de superioritat cap a l'home. Així doncs, diu que les imatges, a la vegada que els marcs cognitius, dels quals també en parlava José María Calleja, són claus per rebatre els estereotips, trencar mites sobre la violència masclista i la violència simbòlica contra les dones, àmpliament silenciada als mitjans de comunicació.

2.7 – Reptes i deures del periodisme a l'hora d'informar sobre la violència masclista

Les fonts consultades per elaborar aquest marc teòric coincideixen en la importància de tenir una actitud bel·ligerant enfront de la violència masclista. El relat que ofereixin els mitjans de comunicació s'ha d'allunyar de l'estereotip i ser un relat exhaustiu, proporcionat, compromès i coherent. El relat desproporcionat dels mitjans de comunicació sobre la violència masclista és la conseqüència última d'una estructura social (Calleja, 2013). Aquesta estructura permet les relacions no simètriques entre dona i home, amb el patriarcat com a base, que consolida rols, valors i estereotips diferents per cada un dels gèneres. Això provoca una construcció social desigual, en la qual el paper de les dones queda subordinat al domini masculí, i amb uns estereotips basats en la dependència. L'assassinat d'una dona no és en cap cas una qüestió personal i privada, és la conseqüència d'aquesta estructura fortament arrelada.

S'ha d'escollir correctament la terminologia per explicar els casos de violència masclista, ja que s'ha d'evitar la vinculació de la dona als símptomes de debilitat. Així mateix, els professionals de la comunicació també han d'entendre que no només l'assassinat és violència masclista. En l'àmbit informatiu, l'assassinat és l'element més morbós i el que més apareix a les pàgines dels diaris, però cal informar sobre tots els casos de violència masclista, siguin maltractaments o, fins i tot, violència simbòlica. El crim és la visualització extrema de la violència masclista, però no només es manifesta en els assassinats.

Abans de l'assassinat, seria convenient explicar que abans d'arribar aquest extrem les dones poden haver passat per la seva infravaloració, la humiliació, l'insult, la cosificació i l'agressió reiterada. Aquests són aspectes que mai tenen cabuda als mitjans de comunicació. Aquest tipus d'actituds podrien acabar en l'assassinat, però també és important remarcar que no sempre s'acaba amb el mateix desenllaç (Gutiérrez Zornoza, 2009).

En la mateixa línia que no només l'assassinat forma part de la violència, és remarcable destacar i parlar de tots els tipus de violència masclista, essent la violència simbòlica la més enterrada mediàticament, tot i que també n'existeixen d'altres tipus com la física, la sexual o l'econòmica. La violència simbòlica no sempre ha estat considerada com a una forma de violència – hi ha una variació segons els criteris de les expertes – perquè són uns actes que es troben en un pla simbòlic.

No obstant això, la violència simbòlica afecta a totes les dones, ja que aquesta inclou totes les representacions de les dones que conformen l'imaginari cultural, evidentment estereotipat, que hi ha sobre elles (Calleja, 2016). Aquest imaginari està acceptat a escala cultural, i en conseqüència a escala comunicativa, i consisteix en imatges que cosifiquen a les dones, reforcen la seva subordinació respecte dels homes i, com a últim nivell, ajuda a mantenir un ordre social basat en la desigualtat de gènere i que, a la vegada, és la llavor de la violència. Els mitjans de comunicació són, per tant, els màxims exponents d'aquesta teoria.

Concha Fagoaga, per la seva part, assenyala una solució per canviar la manera en què s'ofereixen els continguts sobre violència masclista. Tot i que la proposta va ser escrita el segle passat, el context en què s'emmarca no ha canviat tant com per obviar les seves aportacions. Fagoaga proposava que la presència de dones directives als mitjans de comunicació fos la mateixa que la presència d'homes (Fagoaga, 1999). No obstant això, Joana Gallego, refusa aquesta interpretació, ja que les juntes directives no tenen cap tipus de representativitat social.

Precisament, Joana Gallego fa una aposta molt forta del que considera fer periodisme que contempli les diferències de gènere. En altres paraules, és la inclusió de la perspectiva de gènere en les informacions que tracten la violència masclista. Gallego, però, considera que si es vol oferir informació sense estereotips de gènere, cal que s'inclogui la perspectiva de gènere a tots els tipus de producció informativa. D'aquesta manera, les dones es podrien veure representades en un discurs del qual són majoritàriament excloses (Gallego, 2000).

A la Llei 17/2015 d'igualtat efectiva d'homes i dones es fa una definició de la perspectiva de gènere, que és considerada com *“la presa en consideració de les diferències entre dones i homes en un àmbit o una activitat per a l'anàlisi, la planificació, el disseny i l'execució de polítiques, tenint en compte la manera en què les diverses actuacions, situacions i necessitats afecten les dones. La perspectiva de gènere permet de visualitzar dones i homes en llur dimensió biològica, psicològica, històrica, social i cultural, i també permet de trobar línies de reflexió i d'actuació per erradicar les desigualtats”* (Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva d'homes i dones, 2015). Per tant, la clau d'informar amb perspectiva de gènere és que es visibilitzi a totes les dones en tots els àmbits socials i que, d'aquesta manera, s'acabi paral·lelament amb la transmissió d'estereotips de gènere que fan els mitjans de comunicació.

Un dels reptes dels mitjans de comunicació en aquest àmbit és ser partícips d'un relat continuat en el temps i que sigui adequat, tractant d'evitar molts dels errors en què es cau a l'hora d'informar sobre la violència masclista. El repte més imminent és sensibilitzar a la població i explicar-li de manera àmplia la tragèdia social que suposa la violència masclista. En definitiva, seria adequat i necessari informar sobre la violència masclista entre crim i crim, no només quan alguna dona és assassinada. Es tracta de parlar del problema, abans que es produeixi l'assassinat, i exercir d'una manera o d'altra d'element preventiu (Calleja, 2016).

La figura de la dona és un element que els mitjans de comunicació haurien de cuidar i visibilitzar de manera més correcta. En aquest sentit, s'haurien de destacar els llocs de rellevància que ocupen les dones i que els mitjans de comunicació incloguin dones en tots els àmbits de les informacions. A l'hora d'interpretar notícies, consultar expertes i opinar sobre l'actualitat és necessari una major participació de la figura de la dona.

Un altre dels deures dels mitjans de comunicació és l'especialització en informacions sobre violència masclista. La presència de persones qualificades i expertes en aquestes informacions és nul·la. Això demostra la importància que donen els mitjans de comunicació a aquest tema, ja que la presència de professionals especialitzats en alguna matèria en plantilla fa palesa la importància que atorguen els mitjans de comunicació a un tema (Calleja, 2014). Aquesta persona encarregada de les informacions sobre violència masclista no només hauria d'informar adequadament, sinó fer un seguiment de la representació de les dones, de sensibilitzar la població, de donar veu a les víctimes, no només quan hi hagi un crim, sinó durant tot el seu procés de recuperació i de tornada a la normalitat evitant, però, un to paternalista i compassiu.

Una manera de fer un relat i una narrativa amb una responsabilitat social seria donant veu a aquelles persones que treballen en organitzacions que coneixen el problema, i que lluiten per disminuir el nombre de víctimes. Les persones expertes en la matèria ajuden a contextualitzar i interpretar la informació. En la línia de les recomanacions dels altres manuals, es proposa substituir la veu del testimoni del veïnat per una veu d'una persona experta i qualificada en l'àmbit de la violència masclista (Calleja, 2014).

El principal problema a corregir pels mitjans de comunicació, i no només en informacions sobre violència masclista, és el contrast correcte de les informacions rebudes i la verificació de les fonts amb les quals es treballa. És per això, que és recomanable deixar

un espai entre el fet i la narració d'aquest fet. No és apropiat donar per bo qualsevol fet no sotmès a una verificació amb diverses fonts, en l'anomenada "disciplina de la verificació". En els últims deu anys, més de 600.000 dones han patit maltractaments i no donar una cobertura òptima al problema és no donar a conèixer la seva magnitud.

El fet que no s'estigui donant una cobertura informativa adequada reflecteix fins a quin punt no s'ha assumit el terror que pateixen moltes dones i la transcendència d'una violència estructural. És necessari un relat coherent i un tractament prioritari i rellevant, allunyat dels elements morbosos (Calleja, 2016).

Els mitjans de comunicació són un element d'abast públic, tothom en té accés i les persones s'il·lustren principalment a través d'ells. És per això que les expertes coincideixen en el fet que són l'eina fonamental per lluitar i erradicar la violència masclista, com a un element canalitzador que reculli totes les veus possibles i faci arribar a tota la població el patiment de les dones que han patit violència masclista, i a més a més, recollir el testimoni d'aquelles que no ho han pogut explicar.

3- Metodologia

3.1 – Objecte d'estudi

L'objecte d'estudi d'aquest treball és fer una aproximació a com els mitjans de comunicació tracten els casos de violència masclista. El tractament de la violència masclista, en la seva continuïtat diària, s'ha convertit en quelcom gairebé habitual. No obstant això, hi ha casos de violència masclista que són atípics respecte d'altres assassinats de dones. Ja sigui per modus operandi, procedència de l'assassí i/o víctimes, o per l'excessiva escabrositat d'algun crim, hi ha assassinats per violència masclista que han rebut un tractament encara pitjor que un crim – utilitzant termes poc apropiats – genèric.

L'estudi d'aquest tipus de crims, escollits seguint un ordre cronològic, és la manera més adequada d'apropar-se encara millor a com els mitjans de comunicació segueixen els crims per violència masclista. Els assassinats amb poca cobertura mediàtica estan destinats a ocupar un petit breu a la secció de successos, sovint amb un text provinent d'agències de comunicació i que, per tant, és igual a totes les publicacions que se'n fan ressò. Els casos més poc comuns i més escabrosos – malauradament – són els que rebran una atenció més intensa per part dels mitjans de comunicació. I, d'aquesta manera, l'anàlisi del seu contingut i llenguatge serà de més riquesa que un crim amb menys interès mediàtic.

Per tant, l'objecte d'estudi són dos assassinats de dones amb una separació en el temps de 14 anys. El primer dels crims va ser comès el 1999, i el segon el 2013. Els dos casos compten amb peculiaritats que els va atorgar més interès informatiu i que es detallaran quan es faci referència cas a cas. S'ha considerat que era més adequat utilitzar casos més propers als temps actuals pel que fa a objecte d'estudi, ja que la facilitat d'accés a hemeroteca i la mateixa cobertura que els mitjans de comunicació poden establir per cada cas, fa que l'anàlisi pugui ser més fàcil de dur a terme, i pugui ser paral·lelament més exhaustiva.

El primer dels crims analitzats va tenir lloc a Cervera el 15 de febrer de 1999, mentre que el segon crim es va perpetrar a Alcarràs el 2 de maig de 2013. Els dos assassinats escollits es van cometre a Catalunya, i els motius pels quals han estat seleccionats són la facilitat d'accedir als arxius d'hemeroteca com per quelcom de propera és la situació geogràfica, que fa encara més essencial analitzar-ho, ja que no està passant lluny d'on vivim, sinó

que la violència masclista és present al nostre dia a dia. És per això també que és imprescindible analitzar assassinats propers per tal que la població en sigui conscient que han estat comesos i, de la mateixa manera, per saber com els mitjans de comunicació han informat la població que aquests assassinats han estat perpetrats.

3.2 Objectius

El següent treball té l'objectiu principal i fonamental d'enriquir i il·lustrar tant al seu autor com a les persones que hi tinguin accés per tal que coneguin de primera mà un fenomen que no és tractat en tota la seva complexitat. Els mitjans de comunicació són la via d'accés a la informació principal per a la població i, per tant, la cobertura que facin els mitjans dels casos de violència masclista serà la que rebin els mateixos lectors de les publicacions. Estudiar la manera en què la població rep la producció informativa sobre la violència masclista pot ser molt important a l'hora de comprendre la reacció de la mateixa societat enfront de la violència masclista. Aquest treball no entrarà a valorar les possibles reaccions que la població pugui fer a casos de violència masclista, però estudiar com ho fan els mitjans de comunicació – ja que una notícia pot ser per si mateixa una reacció – pot ser extrapolable a escala social.

Un altre dels objectius d'aquest treball és donar a conèixer una realitat que no té sovint cabuda als mitjans de comunicació. Tot i que aquest treball no té aquesta funció, evidenciar com tracten els mitjans de comunicació els casos de violència masclista i si fan més èmfasi, o no, en els assassinats més escabrosos pot ser una manera que la gent tingui accés a la realitat de la violència masclista.

Finalment, aquest treball també té l'objectiu de ser un homenatge a totes aquelles dones que han estat assassinades, maltractades o hagin estat sotmeses a altres tipus de violències masclistes i que no han rebut l'atenció que es mereixen per part dels mitjans de comunicació. Els seus crims, a vegades anònims però també amb noms i cognoms, no han de passar mai desapercebuts. La seva memòria és vital per ajudar a erradicar la violència masclista i aquest treball pretén aportar el seu petit gra de sorra per tal que a violència masclista, el masclisme i totes les seves formes de normalització de la violència passin a formar part d'una realitat inexistent.

3.3 – Criteris, eines i procediments metodològics

La base principal de la part pràctica d'aquest treball és l'anàlisi de publicacions, en el format disponible a l'hemeroteca. Els diaris analitzats han estat extrets de la Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la Universitat Autònoma de Barcelona. El format escollit és digital, ja algunes de les publicacions objecte d'estudi no estan disponibles en format físic de manera accessible. La facilitat d'accés que ofereix el format digital, i que és quelcom igual d'analitzar que el format físic, fa que hagi estat l'escollit per extreure les publicacions que s'analitzaran.

De la mateixa manera, les publicacions que s'analitzen tot seguit són diaris. Els diaris, a més de ser la publicació més accessible pel que fa a hemeroteca, és el referent mediàtic en les èpoques en van ser comesos els crims objecte d'estudi. Per exemple, si s'atén el 1999, els diaris eren la forma en què la població s'informava principalment, a part de la televisió i la ràdio, almenys si és comparat amb els usos i preferències actuals de les persones usuàries dels mitjans de comunicació.

Els diaris escollits són de caràcter generalista, és a dir, les seves notícies es mouen dins d'un àmbit general, sense una especialització concreta. Atès que els assassinats que s'analitzaran han passat a Catalunya, són diaris editats i publicats a Catalunya. De la mateixa manera, els diaris seleccionats tenen una tirada i unes característiques diferents, per tal que l'anàlisi sigui més enriquidora. El primer dels diaris és La Vanguardia, que disposa d'una hemeroteca digital d'ampli abast, i l'Hemeroteca General de la UAB també en disposa de tots els exemplars des del 1996 al seu arxiu digitalitzat.

L'altre diari analitzat és el diari Segre. Es tracta d'un diari comarcal de la província de Lleida, que també es troba disponible a la Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la UAB. Es farà una comparativa entre La Vanguardia i Segre per tal d'establir les diferències entre la premsa local i nacional a l'hora de tractar assassinats per violència masclista, en aquest cas d'una província que no és la de la capital de Catalunya.

El procediment metodològic és eminentment qualitatiu, tot i que hi ha una part quantitativa necessària per qualsevol tipus d'anàlisi. El procediment a seguir diferenciarà entre els dos casos, és a dir, es farà una anàlisi individual pels dos assassinats, seguint un ordre cronològic, tot i que les conclusions i la comparativa seran conjuntes. En primer lloc, doncs, és la investigació de camp versarà sobre el crim de Cervera de 1999, seguit del d'Alcarràs el 2013.

L'anàlisi qualitativa se centrarà en el llenguatge emprat pels mitjans de comunicació, a més del mateix contingut de les notícies. En primer lloc s'analitzarà el titular, part fonamental de la notícia i preludi de què vindrà al cos de la notícia, per passar seguidament a fer una anàlisi del cos de la notícia. D'aquesta part s'analitzarà la terminologia emprada, el contingut, l'enfocament, la perspectiva de gènere en l'autoria, així com d'altres aspectes de la notícia que tinguin propietats analitzables.

De la mateixa manera, l'anàlisi quantitativa se centrarà en l'espai que ocupen les notícies en els seus diaris, si formen part d'alguna portada i quin seguiment es fa a mesura que avancen els dies des de l'assassinat. Aquest tipus d'anàlisi ha de ser quantitativa, ja que es deixa de banda el contingut per observar més detalladament aspectes més tècnics. Les dades estadístiques es reflectiran en una taula, per tal de facilitar la seva observació i presa de conclusions posterior.

També es disposarà d'un conjunt de taules i gràfics quantitatius, en els quals es recollirà estadísticament el conjunt de paraules i termes que donen propietat a l'evolució terminològica del tractament de la violència masclista. Es tracta d'una anàlisi quantitativa d'elements qualitatius. Aquests elements serveixen per estudiar el seguiment que va fer de cada un dels assassinats ambdós diaris, així com una comparativa entre ells per tal d'establir resultats i conclusions.

3.4 – Hipòtesis

El marc pràctic d'aquest treball s'inicia amb el plantejament de tres hipòtesis que seran validades o refutades a les conclusions després de l'anàlisi de continguts. Les tres hipòtesis parteixen de què els diaris que s'analitzen tenen una continuïtat cronològica i una variable regional. A més a més, són hipòtesis que poden ser validades amb mètodes qualitatius, així com amb mètodes quantitius en una d'elles. S'ha decidit elaborar tres hipòtesis individuals en lloc d'una global, per tal que les respostes a aquestes hipòtesis siguin més fàcils de comprendre una vegada s'arribi a les conclusions. Les hipòtesis són les següents:

- El tractament de la violència masclista ha evolucionat positivament des del 1999 fins al 2013.
- Els mitjans de comunicació donen més cobertura mediàtica als assassinats pel seu nivell d'escabrositat.
- Els diaris locals ofereixen informació més esbiaixada i escabrosa que els diaris nacionals perquè són editats més a prop del lloc dels fets.

L'anàlisi de continguts del marc pràctic es farà a partir de les tres hipòtesis plantejades, tot i que, com s'ha esmentat anteriorment, l'anàlisi dels assassinats que són objecte d'estudi seran realitzats de manera individual.

4 – Marc pràctic

Els assassinats de dones per violència masclista són molt presents a Catalunya. Prova d'aquesta afirmació és que les hemeroteques de les principals capçaleres catalanes compten sovint amb notícies que relaten crims d'aquesta índole. Precisament, la manera en què es relaten aquest tipus de fets i la manera en què es traslladen al públic, i, conseqüentment, a l'opinió pública, són un objecte d'estudi molt ampli. És per això, que ha estat necessari acotar l'objecte d'estudi en dos crims diferents, d'èpoques semblants però amb una separació cronològica suficientment gran com perquè l'anàlisi sigui satisfactòria.

Aquest marc pràctic es dividirà en els dos assassinats que són objecte d'estudi – Cervera i Alcarràs. Dins l'anàlisi de cada assassinat hi haurà subapartats on s'analitzarà el tractament que fa cada diari – La Vanguardia i Segre - de cada feminicidi. Tant l'anàlisi quantitativa com l'anàlisi qualitativa seran presents a cadascun dels apartats que corresponen als assassinats. D'aquesta manera, la presentació és més clara i la persona lectora pot seguir el marc pràctic en un ordre cronològic. Amb l'objectiu d'homenatjar i perdurar la memòria de les dones que van ser assassinades, els apartats que componen aquest marc pràctic porten el seu nom perquè mai siguin oblidades.

4.1 – En memòria de Marina Ruiz Garcia. Assassinat de Cervera

Marina Ruiz Garcia era una noia de 24 anys que va ser brutalment assassinada per la seva parella el 15 de febrer de 1999 a Cervera. Es va descobrir el seu cos el mateix matí que es va cometre el feminicidi, quan un comboi de la Renfe va colpejar el cos de la noia, que ja era morta a la via. La investigació de l'assassinat va ser llarga i finalment la policia va assenyalar a la seva parella, Serafín Cervilla, com a autor dels fets. Va ser detingut, jutjat i condemnat posteriorment a 30 anys de presó. Com a dada significativa, Serafín Cervilla va sortir de la presó el 2016 després de complir 17 anys de la pena de 30 anys que li va ser imposada.

L'assassinat de Marina Ruiz va ser tractat pels mitjans de comunicació des d'una perspectiva majoritàriament criminal, deixant de banda que es tractava d'un feminicidi per raó de violència masclista en la majoria d'informacions. Davant també de l'escabrositat dels fets, els diaris de l'època van fer un seguiment intensiu del judici posterior, així com de les investigacions policials per trobar el culpable de l'assassinat de Marina Ruiz.

4.1.2 – L’assassinat de Marina Ruiz segons La Vanguardia.

Conceptes	Vegades esmentades
Notícies publicades i estudiades	5
“Assassinat” i “assassí”	21
“Mort”	9
“Violència masclista”	0
“Violència de gènere”	0
“Violència domèstica”	0
“Passional”	2
“Crim”	7
“Patriarcat”	0
“Masclisme”	0
“Violència”	1

Elaboració: Pròpia

En el període comprès entre el 15 de febrer de 1999 i la finalització de l’any 2000, La Vanguardia va publicar nou articles que feien referència a l’assassinat de Marina Ruiz a Cervera. D’aquests 9 articles, 5 van ser publicats el 1999, mentre que els 4 restants van sortir a la llum al llarg de l’any 2000. Durant l’any 2001, La Vanguardia també va seguir el judici del principal sospitós per l’assassinat – Serafín Cervilla, la parella de Marina Ruiz – i va publicar dos articles al llarg d’aquell any, tot i que queden fora de l’àmbit objecte d’estudi d’aquest treball, ja que s’han escollit només els publicats durant l’any 1999.

La Vanguardia desplaça un dels seus redactors al lloc dels fets. Es tracta d’un redactor home, Pau Echauz. La primera notícia que surt publicada és de l’endemà del crim, el 16 de febrer de 1999. El mateix redactor també signa una nova peça pel dia 17 de febrer. Després d’aquestes dues peces, La Vanguardia se n’oblida de Marina Ruiz, del seu assassinat i del cas en general. Passen 8 mesos fins que els esdeveniments fan un gir i Serafín Cervilla, parella de la víctima, és detingut com a principal sospitós del crim. És

llavors quan La Vanguardia torna a donar espai a les seves pàgines al feminicidi de Marina Ruiz. És el 21 d'octubre de 1999, i es publicaran dues notícies successives els dies 24 i 27 d'octubre, és a dir, en un espai de 3 dies entre elles.

Novament després de l'atenció que La Vanguardia dedica al cas l'octubre de 1999, l'assassinat de Marina Ruiz cau novament en l'oblit mediàtic per aquesta publicació. No serà fins al 14 de gener del 2000 que es tornarà a informar de les novetats respecte al judici i altres aspectes referents al principal acusat, Serafín Cervilla. Els dos articles que La Vanguardia publica el 2001 versen sobre el judici i la posterior condemna a l'assassí de Marina Ruiz. El 16 d'octubre de 2001, La Vanguardia tanca el cicle informatiu sobre aquest feminicidi que es va obrir quasi dos anys i mig enrere.

El 16 de febrer de 1999, la Vanguardia col·loca a la secció *Local. Vivir en Barcelona* una peça, a una columna, que titula: “*Una locomotora arrolla a una joven en la vía*”³. En aquell moment, l'única informació de la qual disposava el redactor és que s'havia trobat una noia a la via del tren que travessa Cervera. El redactat de la notícia és poc contextualitzador – ja que es disposa de poca informació –, però fa èmfasi en què no es descarta cap hipòtesi i que el cos de Marina Ruiz va ser trobat semi-nu, a més d'informar sobre la troballa d'un anorak vermell amb sang.

Seguidament, el redactor fa pública una consulta a “*fuentes cercanas a la familia*”⁴, en la qual s'especula sobre el motius de la mort i la troballa de Marina Ruiz. Es fa esment en que no es descarta el suïcidi i que va ser vista, “*al parecer*”⁵, quan anava a treballar. A més a més, la família s'afanya a comentar al redactor de La Vanguardia que la noia assassinada no tenia cap problema que pogués fer-la induir al suïcidi. En aquesta mateixa notícia del 16 de febrer, s'explica el recorregut que la víctima feia per anar a treballar a la fàbrica tèxtil, propera on es va trobar el cos.

El dia següent a la peça anterior, i, més concretament, dos dies després de la troballa del cos de Marina Ruiz, La Vanguardia torna a publicar una notícia, en aquest cas a la pàgina 26 de l'edició del dia 17 de febrer. La signa el mateix redactor, però en aquest cas, i a diferència de la del dia anterior, és col·locada a la secció de successos. El titular de la peça és: “*El asesino y violador de la chica de Cervera simuló su suicidio para borrar*

³ Titular de La Vanguardia de l'assassinat de Cervera. 16 de febrer de 1999.

⁴ Cita textual de la notícia del 16 de febrer de 1999.

⁵ Cita textual de la notícia del 16 de febrer de 1999.

pistas”⁶. S’argumenta que “*tots els indicis*”⁷ apunten al fet que Marina Ruiz va ser assassinada i es parla de mòbil sexual. El redactor relata com l’autor de l’assassinat es va acarnissar amb la noia, a jutjar pel que, diu, mostren les ferides. A diferència del dia anterior, on s’assegurava que el tren havia atropellat la noia, a la peça del 17 de febrer s’afirma que el tren li va passar per sobre sense tocar-la.

A continuació, la notícia continua explicant amb tot luxe de detalls la vida privada de la noia assassinada, Marina Ruiz. S’explica que feia pocs mesos que vivia a Cervera, on convivia amb la seva parella, del qual també es desvela el nom, Serafín Cervilla. També s’explica que la parella tenia previst casar-se el mes següent i que la procedència de la noia era de Calaf, on era membre d’una família de set germans. A més a més, el redactor consulta els veïns de la família de Marina Ruiz a Calaf, que diuen que era “*alegre y extrovertida*”⁸.

La peça del 17 de febrer es tanca amb més dades de poca rellevància, com per exemple, que Serafín Cervilla i Marina Ruiz havien sopat a casa dels pares d’ell per celebrar el casament. També s’especifica que aquell dia començava un nou torn de feina, a les 6 del matí, i que era la primera vegada que agafava la ruta paral·lela a la via del tren per anar a treballar. En aquest mateix sentit, es donen més detalls com, per exemple, el temps del qual hauria disposat l’assassí o assassins – en aquell moment es desconeixia l’autoria – per dur a terme el crim. En la línia de l’especulació, el redactor escriu que “*no es descarta*”⁹ que Marina Ruiz fos seguida al sortir de casa i assassinada en una zona solitària. Finalment, la notícia del 17 de febrer s’arrodoneix amb el detall que es va trobar roba de la víctima, amb l’ús de l’adjectiu “*desperdigada*”,¹⁰ i amb taques de sang.

Del tractament que fa La Vanguardia dels primers dies després de la troballa del cos de Marina Ruiz se’n desprèn un excés de detalls poc necessaris a l’hora de contextualitzar la notícia. Es dona un context que no explica, en cap cas, els motius o la casuística per la qual aquesta dona ha estat assassinada. A més a més, l’especulació és el component principal de les dues notícies, ja que les fonts policials disposen de poques dades a oferir, i les principals fonts de les quals es nodreix el redactor de La Vanguardia són provinents

⁶ Titular de la notícia de La Vanguardia del 17 de febrer de 1999.

⁷ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 17 de febrer de 1999.

⁸ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 17 de febrer de 1999.

⁹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 17 de febrer de 1999.

¹⁰ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 17 de febrer de 1999.

de la família i dels veïns, precisament les menys recomanades per les expertes en violència masclista a l'hora de contextualitzar l'assassinat d'una dona.

De la mateixa manera, les notícies de La Vanguardia dels dies 16 i 17 de febrer no contenen cap esment a la violència masclista ni a cap de les seves altres terminologies per nomenar-lo. No obstant això, es pretén aportar alguna hipòtesi que respongui a la troballa del cos de Marina Ruiz, però en cap dels casos s'ofereix una teoria relacionada amb la violència masclista. Així mateix, la majoria de detalls que s'adjunten van encaminats a justificar que la parella tenia una bona relació i que les seves vides eren normals, oferint un relat que descarta a la parella de Marina Ruiz, Serafín Cervilla, com a culpable del crim.

Dins d'aquest relat també s'inclou un dels detalls que dona La Vanguardia el dia 17 de febrer, quan s'explica que Serafín Cervilla “*va haver de*”¹¹ reconèixer el cadàver i que va patir un atac de nervis. Per La Vanguardia, Serafín Cervilla quedava totalment descartat. De fet, ni tan sols se'l va plantejar com a potencial assassí, cosa que sí que va passar amb la teoria del suïcidi, la qual es va posar sobre la taula com a possible explicació de la troballa del cos de la noia. La Vanguardia va oferir dades de la vida personal i del caràcter de Marina Ruiz, mentre que de Serafín Cervilla no es va fer cap escrutini mediàtic.

La Vanguardia s'oblida completament de l'assassinat de Marina Ruiz, fins que el 20 d'octubre de 1999, Serafín Cervilla és detingut com a principal sospitós del crim. L'endemà, 21 d'octubre, La Vanguardia publica un article on s'informa de la detenció de Serafín Cervilla amb el següent titular: “*La policía detiene al novio de la joven que fue asesinada brutalmente en Cervera. El joven había encabezado, con gran cinismo, una manifestación para pedir el esclarecimiento del crimen*”.¹²

En aquesta notícia es fa un èmfasi important en el fet que Serafín Cervilla va encapçalar una manifestació que clamava perquè es descobrís a l'assassí de la seva parella. Novament, l'article cau en errors de llenguatge propis d'una altra època del periodisme, com quan es fa referència a la investigació i es diu que: “*Después de ocho meses de investigación, los Mossos creen que el móvil del crimen fue pasional*”¹³. Cal recordar que

¹¹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 17 de febrer de 1999, traduïda al català.

¹² Titular de la notícia de La Vanguardia del 21 d'octubre de 1999.

¹³ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 21 d'octubre de 1999.

l'ús de crim passional és considerat com a inadequat per les persones que han conformat el marc teòric del treball, ja que és una manera de justificar l'assassinat i el seu ús era molt comú quan es cometia un feminicidi durant l'època franquista.

Pel que fa a la consulta de fonts per aportar context a aquest article, la balança es troba més equilibrada que en altres peces sobre el mateix cas, ja que no es concentra tot el pes de les fonts en els àmbits familiars:

*“Familiares de Marina manifestaron ayer su sorpresa pero también su satisfacción por la resolución del crimen. El alcalde de Cervera mostró su indignación con Cervilla, 'un personaje que desde el cinismo más cruel ha manipulado los sentimientos de la gente provocando una inquietud general'. La presidenta de la Associació de Dones Progressistes de Cervera, Teresa Ramon, pidió que 'todo el peso de la justicia caiga sobre él’”.*¹⁴

A més de demanar l'opinió als familiars de la víctima, La Vanguardia accedeix a l'alcalde de Cervera i a una associació de dones progressistes que, tot i no ser una font judicial o policial, rep per primera vegada en tot el cas una oportunitat de tenir veu i expressar la seva opinió a La Vanguardia. De totes maneres, la seva aportació tampoc ofereix un gran context a l'hora de donar més informació sobre el crim.

No obstant això, 3 dies més tard La Vanguardia es desplaça a Cervera i es publica una crònica que ocupa la pàgina 13 de l'edició. Es titula: *“Ángel o demonio. Cervera se divide ante la detención del novio de la joven asesinada”*¹⁵. El titular ja és una declaració d'intencions, ja que es deixa la porta oberta a l'especulació. La crònica s'inicia al mercat setmanal, on la gent comenta en petits grups les últimes novetats del cas, que s'han traduït en la detenció de Serafín Cervilla, del qual es detalla que és un obrer metal·lúrgic i que *“es considera com a sospitós de la mort de la seva xicota per part del jutge de Cervera i els Mossos d'Esquadra”*¹⁶. El titular de la crònica no es fa ressò de les opinions de les fonts judicials, sinó que la crònica s'obre amb l'opinió dels veïns i veïnes, dels quals es comenta que *“s'han mantingut en vil”*¹⁷, obviant en tot moment donar veu a la família de la víctima.

¹⁴ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 21 d'octubre de 1999.

¹⁵ Titular de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

¹⁶ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999, traduïda al català.

¹⁷ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999, traduïda al català.

Un dels paràgrafs de la crònica denota el to amb què es planteja la crònica, des d'un punt de vista que dona peu a l'especulació i que justifica implícitament l'assassí:

*“Cervera ha acogido la detención con estupor e indignación, pero también con división de opiniones. Para algunos, Cervilla esconde bajo su imagen de novio enamorado a un criminal en potencia, mientras que otros, su familia, e incluso parientes directos de Marina, le consideran incapaz de una cosa así y creen que es el chivo expiatorio que los Mossos entregan para tranquilizar a la opinión pública. Angel o demonio, Serafín proclama su inocencia desde la cárcel”.*¹⁸

Així mateix, no es fa ús en cap moment de terminologia com “violència masclista” o “violència de gènere”. A més a més, se li dona veu al principal sospitós utilitzant el nom de pila, gairebé utilitzant una manera de tutejar-lo. Una vegada més, La Vanguardia busca oferir informació de context sobre l'assassinat de Marina Ruiz recorrent a les fonts més properes, sense fer un esforç d'anar més enllà i buscar casuístiques relacionades amb el masclisme. De fet, la crònica, que no ve signada, amaga certa justificació del crim, en part també a causa de l'ús de termes com “novio enamorado”,¹⁹ substituïnt a d'altres com “crim passional” o “chivo expiatorio”. Cal recordar, i la Vanguardia no ho fa, que Serafín Cervilla es troba detingut en aquell moment d'acord amb unes deduccions policials i judicials, que La Vanguardia deixa de banda a l'hora de redactar la seva informació.

Una altra de les frases que conté la crònica escrita el 24 d'octubre és reveladora de la mentalitat amb la qual els mitjans de comunicació encaraven les informacions sobre violència masclista en aquella època:

*“El cadáver de Marina fue hallado el 15 de febrero tendido sobre la vía del tren, cerca de las fábricas en las que trabajaban ella y su novio. El asesino lo había depositado allí para que lo arrollara el tren. La joven presentaba un fuerte golpe en la cabeza y un desgarró vaginal, ambos mortales de necesidad. La brutalidad hizo pensar a la policía en un crimen pasional y desde el primer momento centraron buena parte de la investigación sobre Cervilla.”*²⁰

¹⁸ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

¹⁹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²⁰ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

S'especifica que el cadàver es va trobar prop del polígon industrial on treballaven Marina Ruiz i Serafín Cervilla. Es refereixen a ell com a “*novio*”²¹ i quan es detalla el modus operandi es fa referència a “*el asesino*”²² i en cap cas identificant a Serafín Cervilla com a l'assassí, tot i que posteriorment hi acaben fent referència indirectament. En el moment en què s'escriu la crònica, Cervilla ja es troba detingut per la policia. En el mateix paràgraf, es donen detalls de com es va trobar el cadàver de Marina Ruiz, essent d'una escabrositat i duresa molt elevada. De la mateixa manera, l'ús de l'expressió “*mortales de necesidad*”²³ denota la presència d'un llenguatge poc adequat. Una ferida pot causar la mort d'una persona, però una ferida no és mortal per necessitat. Es tracta d'una metàfora que no s'adequa a un llenguatge periodístic, que ha de ser clar i poc literari. Aquest raonament pren més sentit encara si el que s'està narrant és l'assassinat d'una dona, un feminicidi.

Però l'expressió que mostra encara millor el tractament poc adequat que fa La Vanguardia de l'assassinat de Marina Ruiz és la de “*crimen pasional*”²⁴. Les persones expertes que han conformat el marc teòric d'aquest treball han coincidit en desautoritzar l'ús d'aquesta expressió en informacions sobre violència masclista, ja que s'està justificant l'assassí. El terme s'utilitzava comunament a l'època franquista, però com demostra aquesta edició de La Vanguardia, encara era possible veure'l el 1999 als mitjans de comunicació.

Tot seguit, La Vanguardia torna a consultar fonts familiars per donar context a la notícia. En aquest cas, la persona escollida és la germana de l'assassí, que afirma que Serafín Cervilla sortia dels interrogatoris destrossat i que la policia buscava proves per tal d'incriminar-lo. Aquest testimoni, poc recomanat per les persones expertes en tractament de la violència masclista, és contrastat per la consulta a fonts policials, que diuen que Cervilla es mostrava fred i calculador als interrogatoris.

La Vanguardia aprofita la crònica per aportar més dades sobre la investigació i les proves que incriminen a Serafín Cervilla. La policia va utilitzar una mossegada que es va trobar al cos de Marina Ruiz com a prova i indici per culpar a Cervilla. Remarquen que no té coartada, però no se'l relaciona directament amb el crim, a jutjar pel llenguatge que utilitza La Vanguardia:

²¹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²² Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²³ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²⁴ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

“Los indicios de la investigación policial se basan en la cinta del vídeo de seguridad de una fábrica en la que aparecen un hombre y una mujer al fondo, identificada como la pareja, y una mordedura que Marina tenía en un costado. A partir del análisis forense, los investigadores han reconstruido la dentadura del asesino, que la policía pretende cotejar con la de Cervilla.”²⁵

La manera en què La Vanguardia explica les proves de la investigació policial denota certa lleugeresa a l'hora d'incriminar Cervilla i no es transmet la sensació que se'l vulgui relacionar amb l'assassinat de cap manera. Es va fer ús del verb pretendre, com si la policia estigués buscant la manera de culpar Serafín Cervilla i utilitzar proves inexistents contra ell. La forma en què s'utilitza el llenguatge és, en aquest cas, una mostra inequívoca que La Vanguardia no vol, conscientment o inconscientment, dir que Serafín Cervilla és l'assassí de la seva parella, Marina Ruiz.

Una de les frases més sorprenents de la crònica, i que té relació amb les fonts utilitzades per construir la crònica, diu:

“Para algunos, las pruebas deben ser importantes y consideran lógica la detención 'porque siempre fueron a por él’”²⁶

No es fa referència en cap moment a quina font s'ha consultat, sinó que s'inicia la frase amb un *“para algunos”*²⁷. Novament, el que es pot extreure d'aquesta frase és que es continua donant veu i deixant argumentar a aquelles persones que pensen que Serafín Cervilla ha estat perseguit per la policia. Per aquestes persones, i, en extensió, per La Vanguardia, la detenció no ha estat lògica perquè hagi matat a la seva parella, sinó que ho és perquè l'anaven seguint i buscant proves per tal d'incriminar-lo. Es desconeix si la intencionalitat de La Vanguardia és treure la culpa a Cervilla o, com a mínim, justificar-lo, però la sensació que es desprèn del seu llenguatge va clarament en aquesta línia.

Una altra de les fonts que s'encabeixen dins d'aquesta peça de La Vanguardia és la de l'ex-alcalde de Cervera, que afirma que des d'un primer moment tenien la intuïció que el problema es trobava en un cercle molt reduït. La Vanguardia dona veu per parlar dels possibles problemes familiars que desembocarien en l'assassinat a l'exalcalde del poble que, evidentment, no ha tingut l'oportunitat de conèixer dins la mateixa casa que Serafín

²⁵ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²⁶ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²⁷ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

Cervilla i Marina Ruiz. Tot i això, aporta un cert punt de contrapès respecte d'altres fonts que només buscaven no incriminar o justificar Cervilla.

No obstant això, seguidament la crònica torna a fer un gir per centrar-se de nou en la germana de Serafín Cervilla, a la qual se li dóna veu precisament quan va a comprar al mercat, punt de partida de la crònica.

“La hermana, Rosa Cervilla, ha acudido al mercado buscando una normalidad que no encuentra desde que Serafín ingresó en prisión. Sabe que es objeto de todas las miradas y agradece que alguien le hable y le pregunte. Los Cervilla llevan viviendo en Cervera más de 30 años. Son cuatro hermanos, Rosa, la mayor, y tres varones. Serafín es el mediano. 'Es un chico normal, muy enamorado de su novia, la adoraba, la protegía, se querían, sólo tenían proyectos, tenían que casarse en marzo. No es posible, no me entra en la cabeza.'”²⁸

El paràgraf que s'adjunta prèviament mostra novament com s'està intentant justificar l'assassí, a partir de la recurrència a les fonts familiars, cosa que les persones expertes coincidien plenament en rebutjar. S'explica que els Cervilla eren una família del tot normal, i que Serafín Cervilla era una persona que estimava la seva parella, tenien projectes junts, per, finalment, deixar que la germana afirmi que no veu possible que el seu germà sigui l'assassí. Rosa, la germana de Serafín Cervilla, segueix la seva argumentació, a la qual se li dóna quasi tres paràgrafs, i que és una clara apel·lació a què Cervilla no és l'assassí:

“No es la primera vez que se encarcela a un inocente y, si bien el juez puede tener sus razones, las pruebas no son directas. No se puede enviar a nadie a la cárcel porque se parece a la silueta de un vídeo borroso.' Dos días antes de la brutal muerte de Marina, Serafín le había regalado un reloj de pulsera, precioso, como el anillo de compromiso o la gargantilla con una bruja del akelarre. Era su forma de celebrar san Valentín, el día de los Enamorados. 'La llamaba 'cari', de cariño', ha recordado Rosa.”²⁹

El paràgraf adjunt és una justificació molt evident de l'assassí, i demostra la intencionalitat que hi ha de posar-se en la seva pell. Evidentment, no es pot esperar una altra cosa si la persona entrevistada és la germana de l'assassí. Per La Vanguardia, que

²⁸ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

²⁹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

Cervilla donés regals a Marina Ruiz i li anomenés “*cari*”,³⁰ és una prova inequívoca de què no pot ser l’assassí. En cap moment, però, La Vanguardia es fa un plantejament similar des del punt de vista de la víctima, de la noia assassinada.

La consulta a fonts veïnals és contínua durant tota la crònica. Són fonts que no fan cap altra cosa que reafirmar tot el que s’ha dit anteriorment, i que no aporten cap tipus de context nou per explicar el que ha passat. Més aviat, generen més confusió de cara al lector, com passa en una frase que diu una veïna del mateix carrer on vivien Ruiz i Cervilla:

*“Era una chica sencilla, pura felicidad, abierta, siempre sonriente, dócil cuando estaba junto a él. Creo que él era muy celoso”, afirma una vecina de plaza Universitat.”*³¹

La veïna creu que Serafín Cervilla era gelós, però, evidentment, no ho pot assegurar. Ara bé, Marina Ruiz era una noia dòcil quan estava amb ell i sempre somrient. La descripció que fa la veïna de Marina Ruiz no deixa de transmetre els estereotips de gènere i els rols de gènere que han d’encaixar en la figura de la dona, contínuament estereotipada pels mitjans de comunicació i, en aquest cas, no és una excepció.

Es diu que el pis que havien llogat a Cervera era “*su nido de amor en el que iban acumulando pertenencias para la boda*”³². Es normalitza completament la relació entre Marina Ruiz i Serafín Cervilla, i es justifica constantment l’assassinat de la noia. Per La Vanguardia, no pot haver-hi violència ni assassinat, perquè el seu pis era el seu niu d’amor.

A més a més, el redactor de La Vanguardia, Pau Echaz, que també havia signat els dos articles del febrer, recorre a les fonts properes a la família de Marina Ruiz, però per seguir construint el relat de justificació i no-incriminació de l’assassí. Es tracta del germà de Marina Ruiz, que no dóna crèdit al què està passant.

De la mateixa manera, el paràgraf de tancament de la crònica funciona com la culminació de tota la línia que ha seguit la crònica:

“‘Nunca me dio motivos para desconfiar.’ En la escalera del nido de amor de Universitat, que Serafín ha mantenido intacto por el recuerdo de Marina, aunque no haya vivido en

³⁰ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d’octubre de 1999.

³¹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d’octubre de 1999.

³² Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d’octubre de 1999.

*él, hay dos cartas en el suelo, una factura de un móvil a nombre de ella, un prospecto publicitario para él y un par de pajaritos en peligro de morir de hambre si alguien no los cuida a partir de ahora. Podría ser otra historia de amor trágico, otra pareja destrozada en una ciudad, Cervera, que vive conmocionada entre la disyuntiva del culpable libre o del inocente encarcelado. Tras nueve meses en vilo, la detención de Serafín Cervilla, sospechoso del asesinato de su novia, ha sido acogida con estupor e indignación”.*³³

En lloc d'utilitzar la paraula 'pis', La Vanguardia hi fa referència directament com a niu d'amor. Es torna a donar detalls innecessaris i s'argumenta que Serafín Cervilla ha mantingut intacte el pis per la memòria de Marina Ruiz, cosa que torna a alimentar la teoria de què Cervilla no és l'assassí. La disjuntiva que formula el redactor al final del paràgraf, i que deixa oberta la culpabilitat de l'assassí, i, fins i tot, la deixa en mans del lector, demostra com La Vanguardia justifica sense pal·liatius les accions de Serafín Cervilla. Es fa una interpretació on la víctima queda menyspreada. Marina Ruiz no podrà donar mai els seus arguments perquè ha estat brutalment assassinada, i la crònica de La Vanguardia no fa cap tipus d'intent de fer una interpretació, i informar en conseqüència, dels fets des de la perspectiva de la víctima. La crònica de La Vanguardia dóna crèdit a les teories que vénen des de l'àmbit de Serafín Cervilla i es transmet la sensació que l'assassí queda exculpat, si s'atén al seguiment que La Vanguardia fa del cas.

³³ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 24 d'octubre de 1999.

4.1.3 – L’assassinat de Marina Ruiz segons Segre

Conceptes	Vegades esmentades
Notícies publicades i estudiades	14
“Assassinat” i “assassí”	68
“Mort”	6
“Violència masclista”	0
“Violència de gènere”	0
“Violència domèstica”	1
“Passional”	3
“Crim”	29
“Patriarcat”	0
“Masclisme”	0
“Violència”	0

Els mitjans de comunicació locals també van fer un seguiment de l’assassinat de Marina Ruiz, en un espai cronològic semblant al que va fer La Vanguardia. Al ser un crim ocorregut a la província de Lleida, el diari Segre és, per proximitat al lloc dels fets, el diari local més ben posicionat per fer una anàlisi amb riquesa i propietat.

El Segre també comença a informar del que va passar a Cervera el dia 16 de febrer de 1999. No ho fa amb una notícia de la troballa de Marina Ruiz a les vies, sinó que la primera notícia que apareix a Segre ja informa que els Mossos creuen que va ser assassinada. La notícia de Segre del dia de la troballa informa primerament del recorregut que va fer Marina Ruiz i de la novetat que suposava aquell nou torn, ja que començava a treballar a aquelles hores per primera vegada i, per tant, es remarca que mai havia passat per aquell camí de matinada. En les primeres hores que el Segre informa sobre la troballa del cos, també informa que el tren havia passat per sobre del cos, tot i que posteriorment la informació va ser rectificada. Tot i això, s’incloïa una frase que deia que: *“La autopsia deberá determinar si las heridas de que presentaba la joven se las produjo el tren o ya*

las tenía antes de que fuera arrollada”³⁴. El Segre ja deixava la porta oberta, sense especular, a què la mort de Marina Ruiz s’hagués produït amb violència. Així mateix, el Segre no fa una consulta intensiva de les fonts per donar context durant les primeres hores després que es trobés el cos de Marina Ruiz:

“El hecho de que algunas de estas prendas estuvieran manchadas de sangre y que la joven no reaccionara a los pitidos del tren hace sospechar a los Mossos y a la propia familia de la joven que ésta ya estaba muerta antes de que el tren le pasara por encima. Si hubiera querido suicidarse, añadieron estas fuentes, la vecina de Cervera no habría tenido que esperar a las ocho de la mañana, ya que a las seis y media pasó otro tren por el mismo punto, que no detectó nada extraño.”

El diari consulta als Mossos durant les primeres hores per demanar més informació sobre la investigació. De fet, és la font principal de la qual es nodreix el primer article que es publica a Segre després que es trobés a Marina Ruiz morta. A més a més, també consulta a la família de la víctima, que descarta completament un suïcidi i s’aporten diverses dades referents a la logística ferroviària per tal de descartar aquesta teoria. No obstant això, encara no es parla de cap tipus de violència ni s’obre la porta a què Marina Ruiz hagi pogut ser assassinada per violència masclista, com sí que es fa a l’hora de plantejar, o en aquest cas rebatre, la teoria del suïcidi.

L’endemà del primer article que publica el Segre, el diari ja comença a descriure possibles recorreguts fets per Marina Ruiz i, en definitiva, a reconstruir les seves passes. Per això, la font principal de l’article del 17 de febrer es confia en un conductor d’autobús, que assegura haver vist com la noia assassinada entrava dins el polígon. D’aquesta peça de Segre és ressenyable la manera en què el diari fa referència a Marina Ruiz, la qual és nomenada com a “*muchacha*”³⁵, repetida en el mateix paràgraf:

*“La labor de los Mossos está centrada ahora en reconstruir los pasos dados por la muchacha en esos últimos metros que le faltaban hasta llegar a su empresa y todo parece indicar que el asesino o los asesinos estaban ya en esa zona del polígono, ya que el chófer del autobús no observó que ninguna otra persona o vehículo siguiera a la muchacha.”*³⁶

³⁴ Cita textual de la notícia de Segre del 16 de febrer de 1999.

³⁵ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999.

³⁶ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999.

El fet d'utilitzar el terme “*muchacha*” denota l'ús d'un to paternalista i compassiu, que s'hauria d'evitar en tot tipus d'informacions, no només en les de violència masclista. Es tracta d'una expressió molt poc rigorosa a l'hora de redactar qualsevol peça noticable, ja que és un llenguatge de carrer i impropï d'un mitjà de comunicació, sigui local o nacional.

El mateix 17 de febrer, el diari Segre treu una altra notícia, que complementa la que s'ha descrit anteriorment. Tant aquesta notícia com l'anterior han estat signades per un periodista, Xavier Santesmasses, i incloses a la secció Miscel·lània. En aquest cas s'informa dels resultats de l'autòpsia que s'ha practicat a Marina Ruiz i s'utilitza el titular: “*La autopsia revela que la joven asesinada en Cervera fue torturada hasta la muerte*”³⁷. En aquest cas, el titular es refereix a Marina Ruiz com a ‘jove’, no com a ‘muchacha’, tot i que posteriorment el cos de la notícia tornarà a incloure aquest terme.

Dos dies després que es trobés el cos de Marina Ruiz a la via del tren de Cervera, el Segre tampoc fa una connexió encara entre la violència masclista i la mort de la jove. El que sí que es fa és informar sobre els resultats de l'autòpsia, segons, s'especifica, fonts properes al cas. Es diu que hi ha: “*signos que hacen pensar que la joven fue violada, aunque este extremo deberá confirmarse con análisis posteriores*”³⁸. El Segre no especula directament, però obre el seu ventall de teories per explicar l'assassinat a signes de violència però, en cap cas, es parla de violència masclista.

En aquesta mateixa peça, també s'informa de les investigacions policials que s'estan duent a terme per trobar el culpable de l'assassinat de Marina Ruiz. Precisament, sobre ella només es destaca que s'està interrogant a persones que li eren properes, així com que vivia al centre de Cervera, amb “*un jove d'aquesta ciutat*”³⁹. Encara no es nomena a Serafín Cervilla, i ni molt menys se'l relaciona encara amb la mort de la seva parella, encara que les investigacions policials apuntin al fet que la mort de Marina Ruiz va ser violenta.

El Segre ressenya les línies d'investigació que estan seguint els Mossos d'Esquadra, per tal de trobar l'assassí. Entre les teories que s'exposen, es troba la que assegura que podria haver estat assassinada per uns lladres:

³⁷ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999.

³⁸ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999.

³⁹ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999, traduïda al català.

“La misma madrugada que fue asesinada la joven asaltaron media docena de naves ubicadas en la solitaria zona del polígono de Cervera por la que tenía que pasar Marina Ruiz para llegar a su empresa. Entre las hipótesis manejadas por los investigadores cobra especial fuerza, tras conocerse este dato, la posibilidad de que la joven se hubiera topado con los ladrones y éstos hubieran decidido violarla y asesinarla después para que no les delatara. Una de las empresas asaltadas está a tan sólo diez metros del lugar donde apareció el cadáver. Tras matar a la muchacha los criminales llevaron el cuerpo sin vida y desnudo hasta la vía del tren y lo tumbaron entre los dos raíles (después de tirar su ropa ensangrentada por los alrededores) para que el tren lo arrollara y pareciera un suicidio.”⁴⁰

Novament, el redactor es refereix a Marina Ruiz com a ‘muchacha’, i exposa la teoria amb tot luxe de detalls, alguns escabrosos i, fins i tot, innecessaris. No obstant això, per primera vegada, el diari Segre comença a connectar la mort de Marina Ruiz amb l'àmbit familiar i de parella, ja que es tracta també d'una altra línia d'investigació policial:

“Otra de las líneas de investigación de los Mossos se centra en el entorno familiar y de trabajo de la joven, ya que sólo en estos ambientes era conocido que la muchacha debía recorrer el lunes más de dos kilómetros a pie y de noche para ir desde su casa (de la que salió a las cinco y media de la madrugada) hasta la fábrica.”⁴¹

Fent novament esment en Marina Ruiz com a ‘muchacha’, es parla de l'entorn familiar, el qual coneixia el recorregut que feia la jove. Però en cap cas es fa referència a la seva parella, Serafín Cervilla, a qui ni tan sols es nomena, i amb el qual compartia pis i feina i, per tant, es pressuposa que es tracta de la persona que millor coneixia els trajectes i els horaris que havia de fer Marina Ruiz fins a arribar al seu lloc de feina.

El 20 de febrer, el Segre informa sobre com avancen les investigacions per trobar a l'assassí de Marina Ruiz, al qual s'està buscant per tota la comarca de la Segarra. 5 dies després de la troballa del cos de la noia, els Mossos d'Esquadra, segons Segre, no descarten que l'assassí sigui una persona de fora de la comarca, i, per tant, senyala que s'estan fent escorcolls a hotels de la zona. S'informa que la policia autonòmica té interès per una persona de la qual coneixen el nom de pila i les seves característiques físiques, però Segre no diu de qui es tracta.

⁴⁰ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999.

⁴¹ Cita textual de la notícia de Segre del 17 de febrer de 1999.

No obstant això, en la mateixa notícia no s'estalvien una petita especulació sobre la procedència de l'assassí, basant-se en el coneixement del terreny en el qual es va trobar Marina Ruiz:

*“Para llegar hasta la vía hay que subir por un terraplén de más de un metro de desnivel, lo que resulta complicado si hay que llevar un cadáver; o bien se puede llegar por una estrecha senda, que sólo conocen las personas que suelen frecuentar ese lugar y que aún es más difícil de encontrar si es de noche.”*⁴²

El diari Segre ja obre la seva porta del ventall de teories a què la persona que hagués traslladat el cos conegués bé la zona, per tal d'arribar a les vies del ferrocarril. En cap moment, però, es planteja la possibilitat que aquesta persona sigui Serafín Cervilla, parella de Marina Ruiz, i coneixedor de la zona, ja que treballava a la mateixa fàbrica que la seva parella. Sí que s'esmenta Cervilla en la notícia, però per col·locar-lo com a principal demandant de què es resolgui l'assassinat:

*“Marina Ruiz Garcia, de 23 años y natural de Calaf, vivía en Cervera desde hace un año y tenía previsto casarse el próximo mes con Serafín Cervilla, que ha pedido públicamente ayuda para esclarecer el asesinato de su novia”*⁴³

En aquell moment, Serafín Cervilla encapçalava les demandes socials i manifestacions públiques que clamaven perquè es trobés l'assassí de Marina Ruiz. Tres dies més tard, el diari Segre torna a publicar una notícia referent a l'assassinat de la jove. El 23 de febrer de 1999, data de publicació d'aquesta peça, l'enfocament canvia lleugerament, ja que es posa com a subjecte l'Ajuntament de Cervera. El titular diu: *“El ayuntamiento de Cervera pide ayuda para aclarar un asesinato”*⁴⁴. Ja no es fa referència a Marina Ruiz al titular, s'ha tornat impersonal. No es tracta de l'assassinat de Marina Ruiz sinó d'un assassinat més, tot i que fa una setmana que es va trobar el cos i 3 dies des que Segre va publicar l'última peça referent al tema.

Es recullen també les declaracions de l'alcalde de Cervera, que demana que qui la fa la paga. L'últim paràgraf de la notícia del Segre del 23 de febrer és un resum de les investigacions policials que s'estan duent a terme, i que ja van ser incloses en la peça del 20 de febrer:

⁴² Cita textual de la notícia de Segre del 20 de febrer de 1999.

⁴³ Cita textual de la notícia de Segre del 20 de febrer de 1999.

⁴⁴ Titular de la notícia de Segre del 23 de febrer de 1999.

“Los Mossos han encontrado el arma homicida, un objeto alargado y contundente con el que los asesinos habrían golpeado en la cabeza a la víctima y le provocaron un desgarró vaginal. El asesinato de Marina Ruiz fue de una gran brutalidad, ya que los asesinos se ensañaron con la víctima hasta matarla. La Policía Autonómica no descarta ninguna hipótesis. Por un lado, se investiga si los asesinos pueden ser los individuos que destruyeron media docena de coches en las inmediaciones del lugar del crimen, a unos treinta metros de la empresa Benetton. Tampoco se descarta la posibilidad de que los culpables fueran allegados a la víctima.”⁴⁵

El detall sobre les investigacions policials ve acompanyat de detalls lleugerament escabrosos, com l'explicació que Marina Ruiz va rebre un cop al cap i com se li va provocar un esquinçament⁴⁶ vaginal. Aquest tipus de detalls són difícils d'encaixar en un context en el qual la noia és morta i el dolor i l'horror de la seva família no pot fer res més que augmentar. Així mateix, l'última línia del paràgraf i la notícia del 23 de febrer deixa la porta oberta a què l'assassí sigui proper a la víctima. Sense nomenar, però, a Serafín Cervilla.

La cobertura mediàtica que fa el diari Segre de l'assassinat de Marina Ruiz resta en silenci des del 23 de febrer de 1999 fins al 20 d'octubre del mateix any, quan Serafín Cervilla és detingut com a principal sospitós del crim. El primer paràgraf de la notícia explica que Cervilla havia encapçalat manifestacions per demanar la resolució del cas i que s'havia aplicat una *“particular cruzada”*⁴⁷. No obstant això, la notícia, signada pel periodista Josep Grau, segueix narrant com els Mossos d'Esquadra ja sospitaven d'ell:

“Entretanto, los Mossos encargados de la investigación sospechaban de este joven, tanto por su extraña conducta como por las circunstancias del asesinato, de una inusitada brutalidad. El cuerpo sin vida de Marina presentaba un fuerte golpe en la cabeza y un desgarró vaginal. Las dos heridas, causadas con un objeto alargado y contundente, eran mortales por sí solas. Tamaña bestialidad llevó a pensar que se trataba de un crimen pasional. Sólo en dos ocasiones se han registrado crímenes de semejante brutalidad en Europa en los últimos tres años, y en ambos casos fueron crímenes pasionales.”⁴⁸

⁴⁵ Cita textual de la notícia de Segre del 23 de febrer de 1999.

⁴⁶ En castellà, “desgarro”.

⁴⁷ Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

⁴⁸ Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

En el mateix paràgraf, i amb una separació de dues línies, s'utilitza l'expressió “*crimen pasional*”⁴⁹ dues vegades. Pel Segre, són crims de “*semejante brutalidad*”⁵⁰, però a la vegada són passionals, és a dir, que responen a sentiments. És un llenguatge poc adequat per informacions sobre violència masclista, a més que entra en contradicció amb el que s'està explicant. L'argument passional és una manera de justificar l'assassinat. L'explicació que fa el Segre de les investigacions policials continua:

*“El cadáver de Marina presentaba restos de semen de Serafín, aunque este extremo no quiere decir nada porque eran novios y aquella noche habían dormido juntos. Sin embargo, el acusado no tiene coartada para el día del crimen, a diferencia de otras personas allegadas de la víctima. Cada día acudía a desayunar a un mismo bar a primera hora de la mañana, pero el pasado 15 de febrero no lo hizo. A pesar de que el crimen habría tenido un móvil pasional si se confirma que Serafín fue el asesino -se sospecha que habría matado a Marina por celos-, éste se habría comportado de forma muy cerebral”.*⁵¹

S'especifica que el cadàver de Marina Ruiz presentava restes de semen de Cervilla, però tot i això el diari no s'atreveix a establir-hi una connexió criminal. La manera en què el Segre explica les troballes policials no és ni molt menys directa a l'hora d'incriminar Serafín Cervilla, tot i que, com admeten, no té cap tipus de coartada. Les proves apunten al fet que és l'assassí, però el Segre apunta que Cervilla s'hauria comportat d'una manera molt “*cerebral*”⁵², és a dir, amagant proves. El tractament informatiu d'aquesta peça és molt suau cap a l'assassí, si es té en compte que totes les proves apunten cap a ell. No s'utilitza ni molt menys una dialèctica bel·ligerant cap a l'assassí, i tampoc es parla de masclisme ni de cap forma de violència masclista a la notícia.

El mateix dia, el Segre, a la mateixa secció, Miscel·lània, explica, en un breu adjunt a la notícia que s'ha descrit anteriorment, que un moviment estrany de Cervilla a la manifestació el va delatar:

“Poco antes de llegar al lugar en el que apareció el cadáver iba a bajar por una zona de difícil acceso, por la que el asesino arrastró el cuerpo sin vida de Marina. Serafín dudó un momento y cambió súbitamente de rumbo, seguramente porque pensaba que si bajaba

⁴⁹ Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

⁵⁰ Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

⁵¹ Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

⁵² Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

por aquel lugar se delataría. Los Mossos cuentan con la grabación de esta extraña maniobra del sospechoso. Este había iniciado trámites para que se considerara el asesinato como un accidente laboral.”⁵³

En la narrativa dels fets que fa el Segre ja es comença a connectar Serafín Cervilla amb l'assassinat de Marina Ruiz. Tot i això, encara quan es fa referència a com es va arrossegar el cos de la víctima, se segueix parlant d'un assassí i no pas de Cervilla com a autor dels fets. La notícia restant del 20 d'octubre versa sobre el mètode policial per trobar proves, cosa que queda fora de l'objecte d'estudi d'aquest treball.

El 21 d'octubre, el Segre publica 4 notícies, de les quals una és una petita crònica i les 3 restants breus. De les notícies en format breu, dues són sobre les proves policials i no contenen material analitzable. La crònica està escrita des d'una perspectiva local i es dona veu principalment als veïns de Cervera, que afirmen que Serafín Cervilla els ha pres el pèl. El sentiment dels habitants del poble és canalitzat per l'alcalde, que també apareix a la crònica:

“El alcalde precisó que el caso todavía no está cerrado, pero lamentó que Serafín utilizara de esta forma a los vecinos en el caso de que los tribunales consideren que es culpable del brutal asesinato. La detención de Serafín causó impacto en la ciudad, que reaccionó primero con sorpresa y luego con satisfacción ante los primeros resultados de las investigaciones policiales.”⁵⁴

Encara que Serafín Cervilla està detingut i els mateixos habitants del poble semblen convençuts que és el culpable, el Segre encara manté la presumpció d'innocència. En aquesta crònica no s'observa cap tipus de divisió d'opinions, com sí que passava a la crònica que va publicar La Vanguardia per les mateixes dates. Tot i això, les opinions dels habitants es generalitzen i s'unifiquen en una sola opinió, cosa que és bastant impensable si s'atén a l'època en què es va produir l'assassinat.

Un dels breus que acompanyen la notícia recull l'opinió de l'Associació de Dones Progressistes de Cervera, que es demana que s'apliqui al culpable una pena exemplar, *“en el cas que se'l consideri culpable”*⁵⁵. El breu és el següent:

⁵³ Cita textual de la notícia de Segre del 20 d'octubre de 1999.

⁵⁴ Cita textual de la notícia de Segre del 21 d'octubre de 1999.

⁵⁵ Cita textual de la notícia de Segre del 21 d'octubre de 1999, traduïda al català.

“La Asociación de Mujeres Progresistas de Cervera pidió ayer una pena ejemplar para el novio de Marina en el caso de que la Justicia le considere culpable. Teresa Ramon, presidenta del colectivo, pidió que caiga sobre el asesino 'todo el peso de la ley', sea Serafín Cervilla o cualquier otro. Se da la circunstancia de que esta asociación se formó precisamente a raíz del brutal asesinato de Marina. Teresa Ramon anunció ayer que la asociación ya dispone de un listado de voluntarios para ayudar a las víctimas de episodios de violencia doméstica. La asociación ha firmado esta misma semana un convenio con el consell comarcal de la Segarra para crear un centro de acogida de mujeres maltratadas en la ciudad.”⁵⁶

Del breu es pot extreure la manera en què el Segre fa referència a la violència masclista, en aquest cas, com a violència domèstica. És la primera vegada que el Segre utilitza la paraula ‘violència’ des que informa de l’assassinat de Marina Ruiz. En aquest cas, les fonts consultades per escriure les notícies del 21 d’octubre es troben ben equilibrades, ja que el pes de l’opinió dels veïns, poc recomanada per les persones expertes, és contraposada amb l’opinió d’aquesta associació. Així mateix, els altres breus expliquen les versions policials i judicials sobre el cas.

L’endemà a la crònica i els corresponents breus, el 22 d’octubre, es publica una notícia al Segre amb el següent titular: *“El sospechoso del crimen de Cervera veraneó con familiares de la víctima”⁵⁷*. És una notícia on la font principal consultada recau en la família de Marina Ruiz, concretament en la veu del seu germà:

“El hermano de Marina admitió ayer en Calaf, donde reside con otros 5 hermanos -el padre les abandonó y la madre murió el año pasado-, que algunos familiares sospechaban de Serafín, entre ellos la hermana mayor de Marina, pero él no les daba crédito. 'Yo no tenía ningún motivo para desconfiar de él, ya que siempre había sido correcto con nosotros y había mantenido contactos continuados con la familia tras el asesinato’.”⁵⁸

En aquest cas, les explicacions que dóna el germà de Marina Ruiz no aporten res nou al context, però sí que el Segre fa un esforç perquè la família de la víctima pugui parlar i el seu dolor no quedi invisibilitzat. Tot i això, en cap moment es fa referència al masclisme

⁵⁶ Cita textual de la notícia de Segre del 21 d’octubre de 1999.

⁵⁷ Titular de la notícia de Segre del 22 d’octubre de 1999.

⁵⁸ Cita textual de la notícia de Segre del 22 d’octubre de 1999.

i la violència masclista en la notícia, sinó que sembla que l'assassinat de Marina Ruiz sigui tractat com un fet aïllat. Tot i això, aquesta notícia torna a comptar també amb l'aportació de l'Associació de Dones Progressistes de Cervera, la qual expressa que: *"si realmente se confirma que este personaje es el que asesinó a su novia pedimos a las instituciones judiciales que le aparten de la sociedad para que no pase como con aquella chica de Madrid que hace unos días fue asesinada por su novio, el cual con anterioridad ya había intentado matar a otra chica y a pesar de ello estaba en libertad"*⁵⁹.

La resta de notícies que publica Segre sobre l'assassinat de Marina Ruiz fins a finals de 1999 versen sobre la investigació policial i els avanços judicials, els quals s'ha considerat deixar fora de l'objecte d'estudi, perquè no són notícies que incloguin directament i explícitament el tractament de la violència masclista.

⁵⁹ Cita textual de la notícia de Segre del 22 d'octubre de 1999

4.2 – En memòria d’Ilham Errabehy. Assassinat d’Alcarràs

El 30 d’abril de 2013, Ilham va ser assassinada brutalment pel seu marit. L’espectacularitat dels fets – ja que l’arma del crim va ser una destrat – va marcar la cobertura que van fer els mitjans de comunicació sobre el tema. A més a més, el fet que la víctima i l’assassí fossin d’origen marroquí va marcar també la manera com els mitjans de comunicació van fer el seguiment dels dies posteriors a l’assassinat.

En aquest cas, també s’han seleccionat dos diaris d’àmbits diferents, per tal de fer l’anàlisi més rica. Són les mateixes publicacions que en l’assassinat de Cervera, el Segre i La Vanguardia. L’objecte d’estudi d’allò que publiquen aquests dos diaris es centra només en l’assassinat i en les dates posteriors al femicidi, ja que les investigacions policials i judicials queden fora de l’àmbit que concentra el tractament de la violència masclista per part dels mitjans de comunicació.

4.2.1 – L’assassinat d’Ilham Errabehy segons La Vanguardia

Conceptes	Vegades esmentades
Notícies publicades i estudiades	3
“Assassinat” i “assassí”	7
“Mort”	2
“Violència masclista”	2
“Violència de gènere”	0
“Violència domèstica”	0
“Passional”	2
“Crim”	13
“Patriarcat”	0
“Masclisme”	0
“Violència”	0

El dimecres 1 de maig de 2013, La Vanguardia es fa ressò de l'assassinat d'Ilham Errabehy, que havia passat el dia anterior al poble d'Alcarràs. La primera notícia, a 3 columnes, està situada a la pàgina 22 de la publicació i a la secció 'Tendencias'. La informació la signa un periodista de gènere masculí, en aquest cas, Javier Ricou. El titular de la notícia diu: *"Mata a golpes de hacha a su mujer y a un hombre en Alcarràs"*⁶⁰.

Com a subtítol, apareix que *"el agresor sospechaba que las dos víctimas mantenían una relación"*⁶¹. L'endemà que es cometés l'assassinat, La Vanguardia estableix una conclusió referent al mòbil de l'assassinat, basada en una declaració feta després que l'assassí fos detingut. En el titular de la notícia, així mateix, també es fa referència a l'arma del crim, una destrat, remarcant, ja de bon principi, aquest detall. Que l'assassí utilitzés una destrat és, a més d'un detall escabrós, d'una rellevància mínima a l'hora d'establir un context.

El primer detall a puntualitzar d'aquesta notícia arriba justament al primer paràgraf i, més concretament, a la primera línia:

*"Doble crimen con tinte pasional en Alcarràs. Un vecino de esa población del Baix Segre asesinó ayer a su esposa y a otro habitante de esa localidad a golpes de hacha. Homicida y víctimas son de origen marroquí y el agresor fue retenido por agentes de la Policía Local de Alcarràs minutos después del doble crimen, hasta que llegaron los Mossos y lo arrestaron."*⁶²

La primera frase ja fa referència al fet que el crim ha estat passional. És una manera de justificar les accions de l'assassí, ja que s'interpreta que s'ha mogut per la passió, i en cap motiu ho ha fet per motivacions basades en el masclisme i el patriarcat. En el mateix paràgraf, es donen detalls innecessaris de com han estat mortes les dues víctimes, a cop de destrat, cosa que interessa poc a l'hora de donar context, ja que les dues persones han mort, i donar detalls sobre com se les ha pres la vida no fa més que ser un tractament sensacionalista i poc rigorós.

Però sobretot, el que ja marca la tendència ideològica i editorial pel que fa a aquesta notícia és la puntualització que les dues víctimes i l'assassí són d'origen marroquí. Ja no es parla de nacionalitats, sinó d'origen, cosa que és encara més definitiva a l'hora

⁶⁰ Titular de la notícia de La Vanguardia de l'1 de maig de 2013.

⁶¹ Subtítol de la notícia de La Vanguardia de l'1 de maig de 2013.

⁶² Cita textual de la notícia de La Vanguardia de l'1 de maig de 2013.

d’afirmar que aquest detall no ajuda en cap cas a aportar context a la notícia. El fet de ser d’origen marroquí no ha sigut el mòbil de l’assassinat, la violència masclista no és un fet exclusivament relacionat amb les persones d’origen marroquí. Per tant, remarcar aquest punt és innecessari a la vegada que denota una poca obertura dels mitjans de comunicació pel que fa a tractament de violència masclista i inclusió de variables racials.

Després de la introducció que es fa en el primer paràgraf, el redactor explica els detalls de com es va dur a terme l’assassinat. Detalla que, amb una *“desmesurada brutalidad”*⁶³, es va dirigir cap a un bar on va posar fi primer a la vida de l’home, i després cap a casa seva, on va assassinar a la seva dona:

*“Todo apunta a que el doble homicida estaba convencido de que ese compatriota, vecino también de Alcarràs, y su esposa mantenían una relación sentimental.”*⁶⁴

Novament es torna a reafirmar l’origen marroquí, tot i que no de manera directa, de les tres persones implicades. No s’estableix que el mòbil de l’assassinat sigui el que s’esmenta, ja que es fa basant-se en una pressuposició, utilitzant el *“todo apunta”*⁶⁵. Remarcar la condició d’origen d’aquestes persones fa que, d’acord a les expertes consultades pel marc teòric, s’oblidi l’objecte principal de la notícia, que una dona ha estat assassinada per violència masclista.

La Vanguardia explica que en un primer moment només es buscava l’assassí pel crim del bar, però una vegada detingut s’afegeix que va dir a la policia que *“le he abierto la cabeza a golpes de hacha, dijo a los agentes”*⁶⁶, fent referència al fet que havia matat la seva dona. Aquesta és la declaració amb la qual La Vanguardia basa la suposició per establir el mòbil de l’assassinat.

Tot seguit, La Vanguardia explica algunes de les decisions que prendrà l’administració municipal d’Alcarràs, així com la manera en la qual la notícia ha impactat sobre la població d’origen marroquí del poble:

“El suceso causó conmoción en esta población del Baix Segre donde residen un número importante de inmigrantes magrebíes, que trabajan en las explotaciones frutícolas. El Ayuntamiento emitió anoche un comunicado en el que anuncia que va a personarse como

⁶³ Cita textual de la notícia de La Vanguardia de l’1 de maig de 2013.

⁶⁴ Cita textual de la notícia de La Vanguardia de l’1 de maig de 2013.

⁶⁵ Cita textual de la notícia de La Vanguardia de l’1 de maig de 2013.

⁶⁶ Cita textual de la notícia de La Vanguardia de l’1 de maig de 2013.

*acusación particular si se confirma que el doble crimen es un episodio más de violencia machista”.*⁶⁷

El context que dóna La Vanguardia sobre la població magrebina d'Alcarràs és que treballa a les explotacions de fruita de la comarca. Aquesta dada és completament irrellevant a l'hora d'informar sobre el cas d'un assassinat per violència masclista. No aporta, en cap cas, res de complementari i nou al què ja s'estava explicant. De fet, denota un cert racisme implícit, que no es dóna quan l'assassí és una persona local, i no s'explica a què es dedica la població que encaixa la notícia.

De la mateixa manera, en aquest paràgraf, La Vanguardia sí que tracta el crim com un cas de violència masclista, tot i que al principi de la peça s'havia parlat de mòbil passional. És a dir, dins de la mateixa notícia, signada per un únic redactor, hi ha una clara contradicció terminològica pel que fa al nomenament de la violència masclista. La resta de la peça són detalls de caràcter logístic de planificació de la vetlla, que queda fora de l'objecte d'estudi i anàlisi d'aquest treball.

El dia 2 de maig de 2013, La Vanguardia relega l'assassinat de la dona d'Alcarràs a una notícia en format més breu. Segueix a la secció 'Tendencias', però ocupa la pàgina 29 de la publicació. En aquest cas la notícia es situa a la part baixa de la pàgina, a 4 columnes. Signada pel mateix redactor que la del dia anterior, Javier Ricou, el titular diu que: *“La mujer muerta en Alcarràs había denunciado tres veces a su marido”*⁶⁸. El primer paràgraf resumeix principalment el contingut de la informació:

*“Tres denuncias por malos tratos, pero todas retiradas antes de que llegaran a juicio. Son las que presentó contra su marido la mujer asesinada a golpes de hacha el pasado martes en Alcarràs. En todos los casos esta mujer, de 24 años, se arrepintió del paso dado y perdonó después a su esposo. La existencia de esas tres denuncias fue desvelada ayer por la ministra de Servicios Sociales e Igualdad, Ana Mato, que mostró su más enérgica repulsa por este nuevo episodio de violencia machista.”*⁶⁹

La Vanguardia està donant per fet que la voluntat de la dona en tot moment va ser perdonar el seu marit, i, per tant, va retirar les denúncies per aquest motiu. El redactor ho dóna per fet a l'hora d'escriure sense que es pugui confirmar aquest extrem, ja que la

⁶⁷ Cita textual de la notícia de La Vanguardia de l'1 de maig de 2013.

⁶⁸ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 2 de maig de 2013.

⁶⁹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 2 de maig de 2013.

persona que sap el motiu ha estat assassinada brutalment per aquella persona a qui havia denunciat. El fet d'apuntar que la dona havia retirat les denúncies aporta un cert to que culpabilitza la dona, que la fa responsable de no haver fet suficient perquè fos assassinada. La Vanguardia no sap, però, quin és el clima que havia de suportar aquesta dona a casa seva i si patia violència simbòlica, eminentment invisibilitzada. En el mateix paràgraf, però, el redactor parla de 'violència masclista', quan indirectament se l'està justificant unes línies més amunt.

No obstant això, la mateixa peça torna a entrar en contradiccions pel que fa a la terminologia referent a la violència masclista:

“Todo apunta a un doble crimen con tinte pasional, pues el doble homicida estaba convencido de que su esposa y el otro hombre, que hacía solo unos días había llegado a Alcarràs, mantenían una relación sentimental.”⁷⁰

Novament es torna a utilitzar la paraula passional, que justifica l'assassinat sota l'empara de la passió. Sense confirmar, però, el mòbil, ja que La Vanguardia torna a utilitzar el “todo apunta”⁷¹ per establir una hipòtesi, que és la de la relació sentimental entre les dues persones assassinades.

La Vanguardia se n'oblida de l'assassinat de l'Ilham durant l'endemà a la publicació de l'última notícia. En aquest cas, La Vanguardia no fa públic, però, el nom de la dona assassinada, tot i que sí que ho fa amb el seu lloc d'origen. No és fins al 4 de maig de 2013 que La Vanguardia torna a centrar el seu focus mediàtic en l'assassinat d'Alcarràs. Es tracta d'una notícia en format breu, que ocupa dues columnes a la dreta de la pàgina. La secció en la qual es publica és la mateixa que les dues anteriors, 'Tendencias', i se situa a la pàgina 30. El titular de la peça breu diu: *“El homicida de Alcarràs confiesa los dos crímenes y afirma que mató por celos”⁷²*.

La Vanguardia ara sí que pot afirmar, a partir de la declaració oficial del detingut, que la motivació de l'assassinat va ser per gelosia. No obstant això, les notícies dels dies anteriors ja apuntaven aquesta teoria, sense que estigués confirmada per cap declaració oficial:

⁷⁰ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 2 de maig de 2013.

⁷¹ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 2 de maig de 2013.

⁷² Titular de la notícia de La Vanguardia del 4 de maig de 2013.

*“Asesinó por celos. El ciudadano marroquí Hamid Errabehy confesó ayer que mató el pasado martes a hachazos a su esposa y a otro hombre en Alcarràs porque ambos mantenían, según él, una relación sentimental desde hacía seis años.”*⁷³

Es torna a incidir en la procedència de l'assassí, i, ara sí, es publica el seu nom. No obstant això, el nom de la dona assassinada se segueix mantenint en l'anonimat. La notícia acaba informant dels càrrecs pels quals l'assassí és acusat pel jutge. Amb la publicació d'aquesta notícia, s'acaba la cobertura de La Vanguardia sobre l'assassinat de l'Ilham, mai esmentada en el total de 3 peces que cobreixen aquest feminicidi.

⁷³ Cita textual de la notícia de La Vanguardia del 4 de maig de 2013.

4.2.2 – L'assassinat d'Ilham Errabehy segons Segre

Conceptes	Vegades esmentats
Notícies publicades i estudiades	8
“Assassinat” i “assassí”	27
“Mort”	4
“Violència masclista”	18
“Violència de gènere”	5
“Violència domèstica”	4
“Violència envers les dones”	2
“Passional”	1
“Crim”	15
“Patriarcat”	0
“Masclisme”	1
“Violència”	5

El diari Segre es fa ressò de l'assassinat de l'Ilham el mateix dia que La Vanguardia, l'1 de maig de 2013. La pàgina 3 del diari està ocupada completament per la informació referent a aquest feminicidi. La secció a la qual està inclosa s'anomena 'Es noticia', i la peça en qüestió ve signada per dos periodistes, Albert Guerrero i Miquel Àngel Martín. La notícia ve acompanyada d'una infografia que relata com l'assassí va dur a terme el doble crim i on es parla de crim passional. El titular de la notícia del Segre és: *“Un vecino de Alcarràs mata a hachazos a su mujer y a su supuesto amante”*⁷⁴. Pel fet d'encapçalar la secció, s'acompanya d'un avantítol a la part més alta de la pàgina que diu: *“Un vecino de Alcarràs mató ayer supuestamente a hachazos a su mujer, en el domicilio conyugal, y a un hombre, en un céntrico bar de la población. Todo apunta a que el presunto homicida,*

⁷⁴ Titular de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

*detenido por la Policía Local gracias a la colaboración de los clientes del local, creía que su mujer mantenía una relación con la otra víctima.”*⁷⁵

El Segre basa el mòbil de l'assassinat en suposicions, ja que utilitza un “*todo apunta*”⁷⁶ abans d'exposar les teories. Tot i això, encara manté la presumpció d'innocència de l'assassí, encara que ja s'atreveixin a avançar que el va motivar a cometre el feminicidi. En les primeres línies de la notícia, els redactors ja parlen de la nacionalitat i origen de la víctima i l'assassí:

*“El presunto homicida, que podría tener antecedentes por malos tratos, según algunas fuentes, y las dos víctimas mortales son de nacionalidad marroquí”.*⁷⁷

No s'esmenta de quines fonts s'està parlant, però tot fa pensar que es tracta de fonts policials o judicials. Així mateix, ja es remarca ben d'hora l'origen de la víctima i l'assassí, cosa que resta visibilitat mediàtica al fet important del feminicidi que s'està seguint, la mort d'una dona. Tot seguit, els redactors narren com Hamid, el nom del qual ja desvetllen en la primera peça sobre el tema, assassina primer l'amant, Khalifa, que va rebre “*cuatro hachazos en la cabeza*”.⁷⁸ L'agressivitat lingüística a l'hora de referir-se a aquest primer crim és molt alta. Tot seguit, el Segre detalla com l'assassí es dirigeix a matar la seva dona:

*“Salió corriendo hacia su casa, en la calle Doctor Barraquer número 11 (a unos 300 metros del bar), y allí repitió supuestamente la brutal agresión contra su mujer, Ilham.”*⁷⁹

Es donen dades de la casa on vivia la parella i s'estableix una cronologia dels fets que només és contraposada amb l'ús del “*supuestamente*”.⁸⁰ Així mateix, el Segre publica el nom de la dona assassinada, Ilham, el primer dia després de la seva mort. En les primeres hores després de l'assassinat, els redactors basen la seva investigació en la consulta a fonts i testimonis del carrer, que haurien vist com passaven els fets. Paral·lelament, també es recorre a les explicacions de l'alcalde d'Alcarràs:

“El alcalde, Miquel Serra, explicó que “la familia hacía tiempo que vivía aquí y las hijas ya nacieron en Alcarràs”. El consistorio ha decretado un día de luto este jueves y un

⁷⁵ Avantítol de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

⁷⁶ Cita textual de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

⁷⁷ Cita textual de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

⁷⁸ Cita textual de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

⁷⁹ Cita textual de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

⁸⁰ Cita textual de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

*minuto de silencio. También apuntó que si se confirma que ha sido un crimen de violencia machista se personará como acusación particular.”*⁸¹

L'alcalde dona informació poc útil per informar sobre el feminicidi i aportar-li context. El fet que la família portés temps vivint al poble i que les filles haguessin nascut allà és, a més d'assenyalar implícitament que el seu origen és estranger, irrellevant a l'hora d'entendre el perquè del crim i les seves causes. Al mateix paràgraf, que tanca la peça del Segre de l'1 de maig, es fa referència a la violència com a 'violència masclista', contradient-se amb la terminologia de passional, que s'havia fet servir a la infografia.

El dia 2 de maig de 2013, la notícia sobre l'assassinat de l'Ilham ja queda relegada a la secció 'Comarcas', a la pàgina 20. Dins d'aquesta secció, se l'inclou dins de l'apartat de successos i sota l'etiqueta de 'violència masclista'. La peça ve signada pels mateixos periodistes que la del dia anterior i el titular diu el següent: *“La víctima de Alcarràs denunció 3 veces a su marido por maltrato pero luego se retractó”*⁸². La informació ocupa les 5 columnes de la pàgina i verticalment es troba en un espai comprès pels ¾ de la pàgina. El primer paràgraf és un avançament del contingut de la notícia:

*“La mujer asesinada el martes por su marido en Alcarràs había denunciado tres veces a su pareja por violencia machista pero acabó retirando las denuncias”*⁸³

El Segre informa sobre que la dona va denunciar l'assassí tres vegades, però va acabar retirant la denúncia. No obstant això, el Segre no és coneixedor de si la dona patia violència en l'àmbit familiar o, fins i tot, si en patia de tipus simbòlica. La notícia, però, sí que parla directament de 'violència masclista'. Avancen, però, que l'assassí encara no havia declarat davant dels Mossos d'Esquadra i, per tant, en aquesta notícia no s'ofereix cap tipus de teoria respecte al mòbil del crim.

La recurrència a les fonts per part del Segre se centren en els familiars, però, de l'assassí, com demostren les declaracions del germà de l'assassí:

*“Por otra parte, el hermano del presunto homicida, Addelsam Errabehy, explicó que “mi hermano se ofuscó por las habladurías y se volvió loco”. Viven en la misma planta del piso del número 11 de la calle Doctor Barraquer.”*⁸⁴

⁸¹ Cita textual de la notícia de Segre de l'1 de maig de 2013.

⁸² Titular de la notícia de Segre del 2 de maig de 2013.

⁸³ Cita textual de la notícia de Segre del 2 de maig de 2013.

⁸⁴ Cita textual de la notícia de Segre del 2 de maig de 2013.

Es dóna veu a un familiar directe, que justifica en bona part en crim, ja que parla de bogeria i no es fa una relació amb motius masclistes. Les expertes no recomanaven que es fes aquest tipus d'accés a les fonts. A més a més, es tornen a publicar les dades del seu domicili, que no aporten cap tipus d'interès al context de la notícia.

Com la notícia del dia anterior, l'alcalde d'Alcarràs també apareix entre les fonts que es consulten per elaborar-la:

*“Respecto a las denuncias por violencia machista, Serra aseguró que el consistorio no los conocía. El hombre llevaba 15 años en la población y la mujer había llegado hace ocho.”*⁸⁵

La informació accessòria del temps que portaven vivint a Alcarràs l'assassí i la víctima és recurrent per part del Segre. Aquesta dada, però, no explica perquè s'ha comès l'assassinat i no aporta context. Si el crim hagués estat comès per persones locals, no s'hauria facilitat cap dada en aquest sentit, ja que no està aportant res de nou a la notícia.

El Segre continua informant de l'assassinat el dia 3 de maig de 2013, però dóna altres dades contextuais, en aquest cas sobre les denúncies retirades per dones – per raó de violència masclista – el 2012. La notícia encapçala la secció ‘Comarcas’, a la pàgina 11 i l'ocupa sencera, a més d'un breu relacionat amb el tema. El titular de la notícia principal diu: *“Un 21% de leridanas maltratadas retiraron en 2012 la denuncia, la cifra más alta en 6 años.”*⁸⁶ El subtítol de la mateixa notícia diu: *“La víctima de Alcarràs tuvo una orden de protección el pasado verano, tras denunciar a su marido por tercera vez después de haberlo hecho también en 2007 y 2010 || El agresor no podía acercarse a ella a 200 metros”*⁸⁷.

El contingut de la notícia versa sobre la retirada de denúncies per violència masclista, i s'ofereix complementàriament una dada: *“Los juzgados de la provincia de Lleida registraron durante el pasado año un total de 981 denuncias por violencia machista. Sin embargo, 213 acabaron siendo retiradas por las propias denunciantes, según los últimos datos publicados por el Consejo General del Poder Judicial. Ello supone más de un 21%”*

⁸⁵ Cita textual de la notícia de Segre del 2 de maig de 2013.

⁸⁶ Titular de la notícia de Segre del 3 de maig de 2013.

⁸⁷ Subtítol de la notícia de Segre del 3 de maig de 2013.

del total y el porcentaje más elevado de renuncias de los últimos seis años en las comarcas leridanas.”⁸⁸

El Segre no entra en la casuística relacionada amb la retirada d’aquestes denúncies, sinó que només ofereix la dada sense arribar a cap tipus de conclusions. No obstant això, queda palès que el llenguatge del diari en referència a la violència queda tipificat com a ‘violència masclista’, ja que el seu ús és el més estès en les pàgines del Segre sobre aquest assassinat. Es parla de violència masclista, però no es fa una connexió clara entre el masclisme i la retirada de les denúncies. La violència que pot ser la causant, la violència simbòlica, queda silenciada.

Després que es donin les dades estadístiques sobre la retirada de les denúncies, la notícia explica el cas particular de l’Ilham, la noia assassinada a Alcarràs. Es detallen com les tres denúncies prèvies que havia presentat van ser retirades per ella mateixa poc temps després. Per explicar el procés, el Segre narra també quina havia estat la violència que havia rebut la noia. La primera denúncia retirada que Segre detalla és la tercera i l’última:

“Ilham presentó la última de las tres denuncias que interpuso contra su pareja en julio de 2012. Según explicaron fuentes cercanas al caso, la mujer acudió a la Policía Local de Alcarràs asegurando que su marido, al que definió como celoso, la había cogido del cuello y la había lanzado al suelo. Tras la agresión, que aseguró que habían visto unos vecinos, consiguió escapar y su pareja fue detenida. Sin embargo, dos días después no ratificó la denuncia ante los Mossos d’Esquadra, donde aseguró no tener miedo a su pareja y se negó a ser vista por un médico. No obstante, al tratarse de la tercera denuncia que presentaba la mujer, desde los juzgados se impuso una orden de alejamiento que obligaba a su marido a no acercarse a la víctima a menos de 200 metros”⁸⁹.

La dona assassinada a Alcarràs havia denunciat que el seu marit l’havia agafat pel coll i llençada a terra. No obstant això, quan es diu que la denúncia era retirada poc després no s’explica que hagi estat a causa, precisament, de la mateixa violència que havia rebut i que havia servit perquè fes el pas a denunciar. És la violència que es pot haver produït entre l’entrada de la denúncia i la retirada la que queda totalment invisibilitzada i no es fa l’esforç d’entendre perquè l’Ilham ha fet un pas enrere. També s’explica paral·lelament que el jutge va anul·lar l’ordre d’allunyament el 5 de setembre de 2012 per falta de proves.

⁸⁸ Cita textual de la notícia de Segre del 3 de maig de 2013.

⁸⁹ Cita textual de la notícia de Segre del 3 de maig de 2013.

Les altres dues denúncies de les quals es donen els detalls – 2007 i 2010 – van ser també amb agressions físiques, que també queden explicades cap al final del text de la notícia. És destacable també que totes les dades accessòries que acompanyen la peça – en format infogràfic – són classificades com a dades de ‘violència masclista’ pel mateix diari.

El mateix dia, el Segre publica un breu a la mateixa pàgina de la notícia analitzada anteriorment. No ve signada per cap periodista i explica la manifestació dels veïns d’Alcarràs amb el següent titular: *“Los vecinos de Alcarràs salen a la calle para clamar contra la violencia machista”*⁹⁰. De nou, s’evidencia que el discurs i la preferència terminològica del Segre recau sobre el terme ‘violència masclista’, per davant de ‘crim passional’ o, fins i tot, ‘violència de gènere’, que no apareix en la publicació.

El breu detalla que l’Ajuntament d’Alcarràs plantejava personar-se com a acusació particular en el procés judicial contra l’assassí. A més a més, cap al final de la peça s’accedeix a dues fonts familiars de la primera víctima – el presumpte amant d’Ilham – que desmenteixen aquest extrem i expliquen com el seu familiar va ser atacat per l’esquena, per la qual cosa no va poder veure la víctima. A la notícia no apareix cap font familiar de la segona víctima, l’Ilham, assassinada brutalment després de la primera víctima.

El dissabte 5 de maig, l’assassinat de l’Ilham passa de la secció ‘Comarcas’ a la secció principal ‘Es Noticia’. Concretament, la pàgina 3 de la publicació recull la reconstrucció del crim que s’ha dut a terme. Per aquest motiu, es titula: *“El asesino de Alcarràs narra con frialdad pasmosa su horrendo doble crimen”*⁹¹. El fet que es faci referència a l’assassí com *“el asesino de Alcarràs”*⁹² fa que s’atorgui certa condició de notorietat criminal, apropant-lo més al sensacionalisme i allunyant-lo del rerefons masclista. Els primers paràgrafs paren l’atenció en la reconstrucció dels fets i la decisió judicial presa:

*“Después, el titular del juzgado de Violencia contra la Mujer de Lleida ordenó su ingreso en prisión preventiva por la muerte a hachazos de su mujer, Ilham Errabehy, en el domicilio familiar, y de otro hombre, Khalifa Kassimi, en un céntrico bar de la población.”*⁹³

⁹⁰ Titular de la notícia de Segre del 3 de maig de 2013.

⁹¹ Titular de la notícia de Segre del 5 de maig de 2013.

⁹² Cita textual de la notícia de Segre del 5 de maig de 2013.

⁹³ Cita textual de la notícia de Segre del 5 de maig de 2013.

El Segre anomena en aquest paràgraf l'assassinat de l'Ilham com una “mort”⁹⁴, a la qual afegeixen que va morir a cop de destrat. No es parla explícitament d'assassinat i, com a fet més agreujant, afegeixen el detall de la destrat, que és escabros i insignificant. La reconstrucció dels fets conforma l'eix central d'aquesta peça, en la mesura que és el fet noticable amb el qual se sosté la informació:

*“Tras la reconstrucción de los hechos, el acusado regresó al juzgado de Violencia contra la Mujer que ordenó su ingreso en prisión preventiva sin fianza. El juez le imputa dos delitos de asesinato y otro de violencia doméstica”*⁹⁵

Per fer referència al delictu, el Segre parla de violència domèstica, terme gens recomanat per les expertes en tractament de la violència masclista. És la primera vegada que el diari en fa ús durant totes les informacions que han seguit l'assassinat, tot i que s'està referint al fet delictiu. Utilitzar violència domèstica fa que l'explicació dels fets quedi només reduïda a un àmbit privat i s'oblida que realment es tracta d'un problema global que té com a base el masclisme i el patriarcat. Les notícies restants que ofereix Segre sobre l'assassinat de l'Ilham són sobre aspectes judicials, que res tenen a veure amb l'objecte d'estudi plantejat per aquest treball.

4.3 – Comparativa i anàlisi de resultats

14 anys separen l'assassinat de Marina Ruiz a Cervera i l'assassinat de l'Ilham a Alcarràs. L'un, el 1999, i l'altre, el 2013. Entremig dels dos feminicidis, s'han aprovat una sèrie de mesures en matèria legislativa – resumides al marc teòric – que garanteixen un tractament digne de la violència masclista als mitjans de comunicació. No obstant això, el primer resultat evident és que la diferència entre un cas i l'altre no ha causat una diferència substancial pel que fa al tractament.

En primer lloc, és necessari ressaltar el recurs per l'escabrositat que es fa palès als dos assassinats. Tant La Vanguardia com Segre fan ús de detalls de poca necessitat contextual, però molt atractius a l'hora de traslladar-los al gran públic. Per exemple, les contínues

⁹⁴ Cita textual de la notícia de Segre del 5 de maig de 2013.

⁹⁵ Cita textual de la notícia de Segre del 5 de maig de 2013.

referències als cops de destrat de l'assassinat de l'Ilham, o l'esquinçament⁹⁶ vaginal del crim de Marina Ruiz.

En el cas del recurs als detalls escabrosos, és remarcable el fet que el Segre, en el cas del feminicidi de Marina Ruiz, no entra de fons a l'hora de detallar les condicions brutals en les quals es va trobar el cos de la jove. És La Vanguardia, però, un diari nacional i d'una tirada immensa en aquella època, el que fa un seguiment més sensacionalista del cas de Marina Ruiz. El diari Segre va fer un seguiment més exhaustiu, pel fet de ser un diari arrelat a la comarca, però menys sensacionalista que La Vanguardia, que va fer un seguiment de curta durada.

En el cas del cas de Marina Ruiz, tant La Vanguardia com el Segre fan públic el nom de la noia assassinada molt aviat. El tractament del cas per part dels dos diaris és semblant en molts dels seus aspectes. En la forma, però, difereixen, ja que el Segre dedica un espai molt més ampli per la notícia, ja que es fa fonamental a l'hora de ser un diari local que informa tota la comarca i província.

Un altre dels resultats extrets de l'anàlisi i que són suficientment destacats com per fer-ne esment és l'accés i el recurs cap a les fonts que fan els dos diaris. La Vanguardia ofereix una diversitat de fonts molt més limitada i poc equilibrada, ja que es basa fonamentalment en les veus de les famílies, majoritàriament dels assassins. La Vanguardia no consulta a fonts expertes, com sí que fa el Segre ja el 1999, com quan dóna cabuda a una persona de l'Associació de Dones Progressistes de La Vanguardia. Els dos diaris disposen dels mateixos recursos per escriure els seus articles, ja que en els dos casos les peces són signades per redactors desplaçats al lloc del crim, però el Segre sap incloure altres veus que poden donar quelcom més de context al fet noticiable.

El 1999 era una època en què els mitjans de comunicació no feien quasi referència a la violència com a un fet provocat i induït pel masclisme, però el Segre utilitza un discurs més adequat als canons del tractament de la violència masclista que no pas La Vanguardia, tot i que aquest últim és un diari de més importància dins el territori i d'una tirada més gran.

Dins el mateix context de l'assassinat de 1999, és apreciable també com el llenguatge i la terminologia emprada per ambdós diaris és poc adequat i proper a altres èpoques on la

⁹⁶ En castellà, "desgarro".

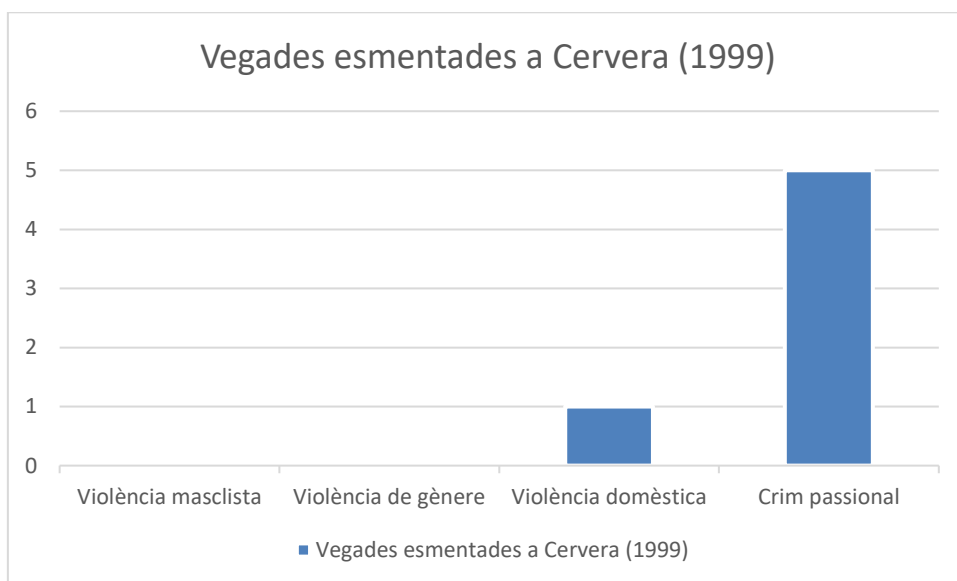
dona era invisibilitzada informativament per complet quan era assassinada. Les contínues referències a què el crim i el mòbil eren passionals en el cas de Marina Ruiz són l'exemple que el discurs no havia evolucionat molt favorablement en aquella època. Dins d'aquesta comparativa, però, el Segre és menys procliu a fer-ne ús, mentre que La Vanguardia li dóna una continuïtat evident durant tot el tractament del feminicidi.

No obstant això, els resultats demostren que encara el 2013 se segueix parlant als diaris de crim i mòbil passional. Tot i que en menor mesura respecte del 1999, tant a La Vanguardia com a Segre es poden veure encara referències a què l'assassí s'ha mogut per motius passionals. El que és encara més notori és la contradicció terminològica que hi ha en els propis articles del feminicidi més recent, en els quals es combina les mencions a quelcom passional amb el terme 'violència masclista'. En el cas de Segre és habitual a les notícies i cròniques fetes sobre Alcarràs. El motiu pot respondre a una mala formació o a què, en el seu cas, les notícies vénen signades per dos redactors. En el cas de La Vanguardia, però, on només escriu una persona, la contradicció terminològica també és present i el motiu és poc comprensible.

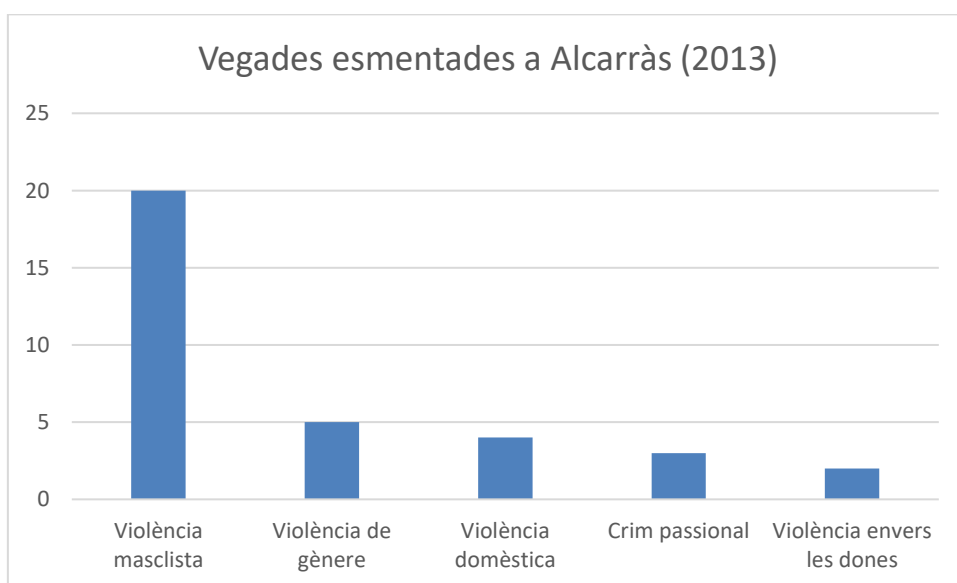
La diferència de tractament entre el 1999 i el 2013 és de més impacte al Segre que a La Vanguardia. El diari comarcal passa de què la paraula 'passional' monopolitzi el seu llenguatge pel que fa a la violència a un ús extens i generalitzat de 'violència masclista'. La diferència en el tractament és molt elevada, però no és el cas de la diferència pel que fa a l'ús de fonts. L'equilibri que Segre posava sobre el paper el 1999 es manté el 2013. Aquest equilibri s'observa quan Segre parla amb associacions de dones progressistes en el primer cas i amb l'alcalde i la societat civil en el cas més recent.

El que no ha canviat respecte del 2013 és el recurs a les fonts familiars en els dos diaris. En l'assassinat de Cervera, la germana de l'assassí té l'oportunitat d'expressar-se lliurement i justificar, a la vegada que intentar no incriminar, al seu germà. Les expertes no recomanen que es parli amb familiars de les víctimes i, molt menys, dels assassins. I en el cas de La Vanguardia aquesta recomanació no es va complir el 1999. En canvi, el Segre no va incloure la veu de la germana de Serafín Cervilla a cap de les seves informacions. La seva presència no deixa d'aportar un toc sensacionalista, que afegeix morbositat al cas i s'intenta introduir en les vides personals de les implicades. El Segre no cau en la temptació de què el primer cas analitzat caigui en l'espiral sensacionalista, cosa que La Vanguardia sí que intenta fer en un principi, tot i que no li dóna continuïtat.

El Segre és el diari que evoluciona més pel que fa al seu discurs des del 1999 fins al 2013. Tot i que l'espai que es dedica a la cobertura és fonamentalment similar en els dos casos, l'anàlisi ha demostrat que el Segre ha adaptat el seu llenguatge als nous temps que corren, teòricament més feministes i més sensibles als feminicidis. Tot i això, els nous temps que corren no són sinònim d'un canvi total en la forma d'enfocar informativament els assassinats per violència masclista. Tant a Segre com a La Vanguardia encara queden vestigis d'una forma antiga de tractar la violència masclista, des d'un punt de vista passional. L'eliminació total del llenguatge periodístic que justifica l'agressió, és, per tant, encara inexistent.

Font: Elaboració pròpia

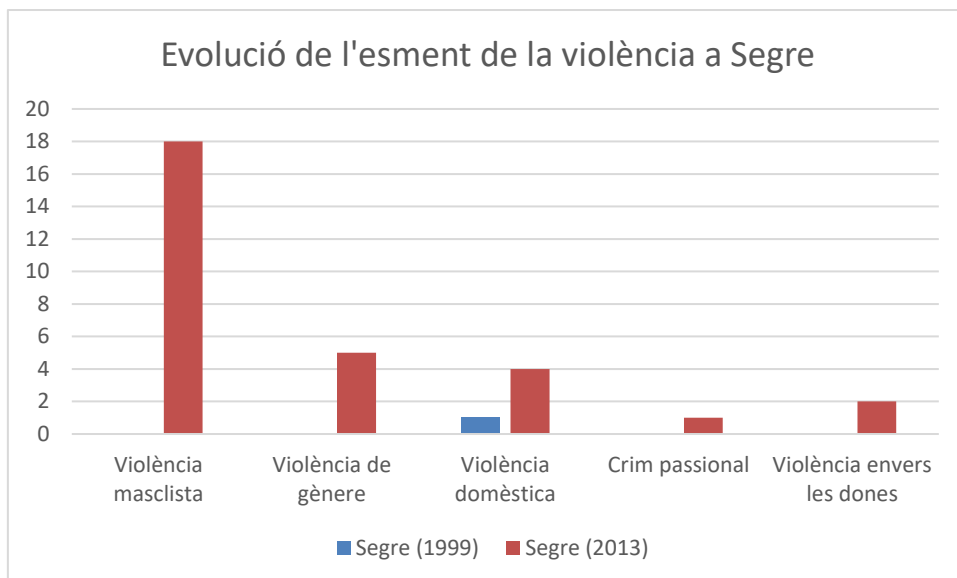

Font: Elaboració pròpia

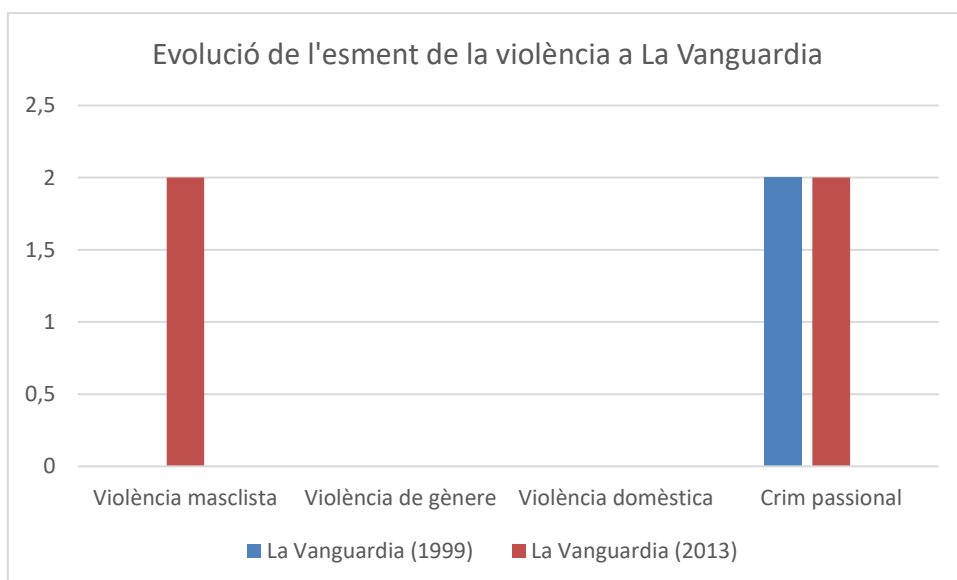
Un altre dels resultats destacables a partir de la comparativa dels dos assassinats és la incorporació de la variable racial, afegit a la variable masclista ja existent. La Vanguardia i el Segre, a l'assassinat d'Alcarràs, s'afanyen a dir que tant les víctimes com l'assassí eren d'origen marroquí o magrebí, segons quina fos la informació. Això demostra que ambdós diaris informen des d'una perspectiva racial. L'origen de les persones implicades no afegeix cap tipus de context en una notícia que informa sobre violència masclista. El greuge comparatiu s'amplia quan s'observa que en les informacions del crim de Cervera no s'explica que Serafín Cervilla i Marina Ruiz són de nacionalitat i procedència espanyola.

L'ús del terme 'violència de gènere', juntament amb 'violència domèstica', són els menys utilitzats pels dos diaris, com es pot observar a les gràfiques adjuntes. Tot i això, 'violència de gènere' només s'utilitza el 2013, mentre que 'domèstica' és emprada en els dos assassinats. Les dues publicacions s'han decantat també per parlar de 'crim passional', tant el 1999 com el 2013, com de "violència masclista", només present el 2013. L'evolució terminològica és molt evident de forma gràfica i, com es pot observar, el diari Segre és el que més utilitza les referències a quelcom 'masclista', mentre que La Vanguardia ho fa en un pla més reduït, a la vegada que continua parlant de 'passional'.

És remarcable destacar també la forma en què els dos mitjans de comunicació han fet el seguiment d'ambdós casos estudiats. La seva cobertura va més enllà de ser una simple cobertura d'un assassinat per violència masclista. L'enfocament escollit és el propi d'un cas criminal mediàtic. Les infografies, els detalls escabrosos que acompanyen el text de les peces i l'ambició per fer una reconstrucció dels fets contínua a quasi totes les publicacions demostren que tant La Vanguardia com Segre s'obliden del component masclista dels assassinats de Cervera i Alcarràs i els porten a una dinàmica més pròpia de la crònica 'negra'. Prova d'aquesta afirmació és l'interès dels dos mitjans de detallar amb tota l'atenció l'avançament de les investigacions policials i judicials, així com les proves que es van trobant contra els acusats.

Font: Elaboració pròpia

Font: Elaboració pròpia

Sobre la signatura de les peces dels dos assassinats, cal establir que totes les notícies han estat signades per periodistes homes. Aquest resultat no és en cap cas extrapolable a la representativitat en les redaccions – almenys, no era l'objecte d'estudi d'aquest treball – però indica i reforça el fet que el masclisme no hagi estat la base de la casuística que han plantejat ambdós diaris a l'hora d'explicar el perquè de l'assassinat. No s'aprecia cap evolució des del 1999 fins al 2013. Així mateix, una de les recomanacions del marc teòric, que demanava que els mitjans de comunicació tinguessin una persona experta en escriure notícies sobre violència masclista, tampoc es compleix, ja que el tractament de Cervera i Alcarràs queda lluny de les línies que estableixen les recomanacions.

Un dels aspectes que evoluciona ençà del crim de Cervera del 1999 és la consciència que la violència masclista és un problema social. Aquest fet es veu més introduït a les pàgines del Segre, que el 2013 publiquen diverses peces sobre l'augment de casos per violència masclista i la retirada de les denúncies. Tot i que el llenguatge que empren per explicar que l'Ilham havia retirat tres denúncies contra el seu marit – un llenguatge que culpabilitzava indirectament la dona – la consciència general és que la societat té un problema i cal informar en aquest sentit. És el Segre el que fa un èmfasi més important en aquesta cobertura, ja que publica més notícies. La Vanguardia explica també que la dona havia retirat les denúncies, però no entra a fer una anàlisi més extensa per detallar-ho. No obstant això, tot i que el Segre en fa l'anàlisi, no dona mai les raons per les quals l'Ilham podria haver retirat la denúncia i que rauen, molt probablement, en la violència simbòlica.

5- Conclusions

Després de l'anàlisi realitzada al marc pràctic, es pot concloure que la premsa catalana, representada per La Vanguardia en l'àmbit nacional i pel Segre en l'àmbit comarcal i local, ha de recórrer encara un camí molt llarg per arribar a tractar la violència masclista des d'un punt de vista informatiu que sigui inclusiu, rigorós i que estigui a l'altura per respondre amb contundència a un problema social molt greu. En aquesta línia, cal afirmar que els mitjans de comunicació no estan responenent actualment amb la força que es necessita per erradicar la violència masclista, ja que són precisament els mitjans els encarregats de canalitzar aquesta resposta en les informacions que fan arribar als seus lectors.

Tot i això, responenent a la hipòtesi que *“el tractament de la violència masclista ha evolucionat positivament des del 1999 fins al 2013”*⁹⁷, s'ha arribat a la conclusió que el tractament ha evolucionat i avançat favorablement, però que encara queden molts costums lingüístics i de tractament per acabar d'eliminar. El tractament que es fa el 2013 de l'assassinat d'Alcarràs és quelcom lleugerament més rigorós que el que es fa de Cervera.

No obstant això, l'evolució que s'ha observat no és tan gran com caldria esperar en 14 anys de diferència – i amb un canvi i consciència social suposadament diferent –, ja que La Vanguardia, en major part, conserva hàbits poc adequats que feia servir el 1999. L'evolució, en canvi, és més visible al Segre, el llenguatge i el tractament del qual difereix més profundament entre un crim i altre respecte del que fa La Vanguardia. Per tant, és correcte concloure també que la premsa comarcal lleidatana ha sabut adaptar-se més adequadament a les recomanacions del tractament de la violència masclista que la premsa nacional.

Pel que fa a la segona hipòtesi, la qual es preguntava que *“els mitjans de comunicació donen més cobertura mediàtica als assassinats pel seu nivell d'escabrositat”*⁹⁸, no es pot arribar a concloure que sigui del tot certa, a la vegada que tampoc es pot refutar completament. Tot i això, en els casos de Cervera i Alcarràs, on l'escabrositat és d'un nivell elevat a l'hora de cometre els assassinats, hi ha una predominança destacada de les notícies on s'adjunten tot tipus de detalls escabrosos.

⁹⁷ Hipòtesi plantejada al capítol 3.4.

⁹⁸ Hipòtesi plantejada al capítol 3.4.

No obstant això, no és aquesta variable la que determina la cobertura, ja que La Vanguardia no dóna una continuïtat en el temps als dos crims analitzats. En canvi, el Segre sí que fa un seguiment més llarg en termes cronològics. Com que els dos assassinats que són objecte d'estudi han estat escabrosos, i el tractament ha estat en aquest sentit, es podria concloure que l'escabrositat marca el seguiment. Però l'estudi determina tot el contrari, ja que és la proximitat regional la que marca el seguiment que se'n fa d'ambdós casos. És necessari concloure que la proximitat regional i geogràfica determina el seguiment, mentre que l'escabrositat en marca el tractament.

En aquesta mateixa línia s'oferia la tercera hipòtesi plantejada abans del marc pràctic, la qual determinava que *“els diaris locals ofereixen informació més esbiaixada i escabrosa que els diaris nacionals perquè són editats més a prop del lloc dels fets”*⁹⁹. Com que s'ha afirmat anteriorment que la variable que marca el tractament és l'escabrositat – i no la proximitat geogràfica – es pot arribar a la conclusió que aquesta hipòtesi no és certa.

El Segre, en la condició de diari local i comarcal, ofereix un tractament molt similar quant a donar detalls escabrosos i gens necessaris al de La Vanguardia. És a dir, el fet de ser més a prop d'on van ser comesos els assassinats pot marcar el seguiment que es faci, però no el tractament. Tant a Cervera com Alcarràs, els dos diaris van oferir detalls d'una elevada duresa, que no afegien cap dada nova al context noticiable i que deixaven de banda l'aspecte que hauria de ser el més important en una notícia sobre un assassinat per violència masclista, que una dona ha estat assassinada.

És per això que una altra de les conclusions principals que es poden extreure és que tant La Vanguardia com Segre desvien l'objecte mediàtic cap a un extrem que deixa de banda el masclisme. Aquest fet és igual de remarcable el 1999 que el 2013, ja que a les dues notícies no s'esmenta que el masclisme hagi estat la principal raó per la qual les dues dones hagin estat assassinades. El masclisme no és entès encara com l'arrel del problema de la violència masclista. De fet, l'evolució cronològica demostra que aquesta visió és la mateixa temps enrere que en l'actualitat. Tot i disposar de més coneixement i de més informació sobre els feminicidis, ambdós diaris no fan l'esforç de connectar el masclisme com a base de la violència.

Per tant, la conclusió principal que deriva d'aquest treball és que els mitjans de comunicació encara tenen molta feina a fer si volen oferir – pressuposant que hi ha

⁹⁹ Hipòtesi plantejada al capítol 3.4.

voluntat – un tractament rigorós de la violència masclista, d'acord amb les recomanacions establertes per les professionals de la comunicació, i que formi part d'un gran discurs per erradicar la violència masclista. El tractament que es fa de l'assassinat d'Alcarràs el 2013 demostra que la línia de canvi és favorable, però que encara no es forma part d'un gran discurs per erradicar la violència masclista, que és un dret de les dones reconegut per la legislació catalana.

Els mitjans de comunicació no actuen amb la contundència que es demana des de les associacions professionals de dones i de periodistes. Els diaris tracten la violència masclista des d'un punt de vista estadístic sense entrar a fer una anàlisi profunda, com demostra el Segre a l'assassinat d'Alcarràs. Quan no es tracta d'una dada més, d'una dona assassinada més, es tracta d'un cas criminal i escabros, que sí que rep atenció, però no de la manera que desitjarien aquestes associacions. No hi ha cap tipus de contundència, ni pel que fa a la lingüística ni pel que fa al tractament. Les dones segueixen sent vulnerables en la majoria d'informacions, perquè se les oblida i no són incloses com el subjecte mediàtic. Si les dones són oblidades per la poca contundència, paral·lelament es pot afirmar que això també provoca una justificació de l'assassinat. Si els mitjans de comunicació no lideren un discurs agressiu i dur contra la violència masclista, el masclisme i el patriarcat en totes les seves formes, les dones seguiran sent assassinades, oblidades i formant part d'una estadística més.

Cal deixar de banda l'escabrositat a l'hora de tractar la violència masclista. És un punt de vista que humilia les dones, ja que explicar la mort d'una persona amb tot luxe de detalls no fa res més que deshonorar la seva memòria. Precisament, la memòria d'aquestes dones assassinades ha de perdurar perquè són l'eina més significativa i simbòlica per encapçalar un canvi que porti a l'erradicació de la violència masclista. Els mitjans de comunicació han de ser claus per transmetre aquest missatge, el d'unes dones fortes i disposades a ser la punta de llança d'un canvi, no només en la comunicació, sinó a escala global. Els mitjans de comunicació han de ser a l'alçada d'aquest missatge, i es pot concloure que en aquests moments no ho són pas.

Les dones han de ser les protagonistes del canvi i de la lluita per erradicar la violència masclista. El to del tractament de les notícies en aquest sentit queda molt lluny del que hauria de ser, un to digne i no invisibilitzador. No es reflecteix el que pateixen les dones a casa, l'anomenada violència simbòlica. Tampoc apareixen aquelles coses que dignifiquen a les dones, aquelles que s'han recuperat de la violència, i tampoc es perdura

correctament la memòria d'aquelles que han estat assassinades i que mai més tindran veu, com l'anàlisi ha assenyalat. Elles no poden explicar-se ni mostrar a la societat el patiment pel qual van passar. Són els mitjans de comunicació els encarregats que aquestes dones assassinades pel masclisme puguin parlar. Encara queda un camí molt llarg per recórrer.

6- Bibliografia

- Bernando Paniagua, J., Martínez García, E., Montiel Roig, G. and Belando Garín, B. (2009). *Retos de la comunicación ante la violencia de género*. Valencia: Librería Tirant lo Blanch.
- Bourdieu, P. and Jordá, J. (2000). *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama.
- Calleja, J. (2013). *La violencia como noticia*. Madrid: Catarata.
- Calleja, J. (2014). *Informar sobre la violencia contra las mujeres*. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- Calleja, J. (2016). *Cómo informar sobre la violencia machista*. Madrid: Cátedra.
- Fagoaga, C. (1999). *La Violencia en medios de comunicación*. [Madrid]: Comunidad de Madrid, Dirección General de la Mujer.
- Gallego Ayala, J., Melús, M., Soriano Clemente, J. and Altés, E. (2000). *La Prensa diaria por dentro*.
- Galtung, J. (1998). *Tras la violencia, 3R*. Bilbao: Bakeaz.
- García, M. (2009). *Violencia machista contra las mujeres en la sociedad de la información*. Madrid: Fragua.
- Gutiérrez Zornoza, M. and Monereo Ortiz, F. (2009). *Violencia doméstica contra las mujeres en la prensa escrita*. Cuenca: Ed. de la Universidad de Castilla-La Mancha.
- Lledó, E. (1999). *Cómo tratar bien a los malos tratos*. [Sevilla]: Instituto Andaluz de la Mujer.
- Perera Sánchez, I. (2016). *La violència de gènere a la premsa catalana (El Periódico de Catalunya i La Vanguardia)*. Graduat. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació. (2007). Barcelona: Institut Català de la Dona
- Recomanacions. El tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació. (2009). Barcelona: Associació de Dones Periodistes de Catalunya
- Sánchez Aranda, J., Berganza Conde, M. and García Ortega, C. (2003). *Mujer publicada mujer mal tratada*. Pamplona: Gobierno de Navarra, Departamento de Bienestar Social, Deporte y Juventud.
- Wolf, B. (2010). *Gender violence and the visual : an explorative study on the representation of intimate partner violence*. Tesina. Universitat Autònoma de Barcelona.
- Wolf, B. (2013). *Shaping the visual of gender-based violence : how visual discourse on intimate partner violence and European anti-violence initiatives construct accounts of the social world*. Doctorat. Universitat Autònoma de Barcelona.

7- Annexos

7.1 – La Vanguardia, Cervera (1999)

LA VANGUARDIA

Secció: LOCAL VIVIR EN BARCELONA
b06
16/02/1999

CERVERA Una locomotora arrolla a una joven sentada en la vía

Autor: PAU ECHAUZ CERVERA.

PAU ECHAUZ CERVERA.

- El cadáver de una joven, identificada como Marina Ruiz García, de 24 años, vecina de Cervera, fue hallado ayer a primera hora de la mañana junto a la vía del ferrocarril.

El cuerpo fue encontrado a unos dos kilómetros de Cervera, cerca del polígono industrial, tras ser arrastrada por un convoy ferroviario.

La cabeza del convoy que circulaba en ese momento por la línea Manresa-Lleida topó al parecer con el cuerpo de la joven, que fue impulsado unos metros, hasta que el maquinista pudo detener el tren y dar aviso a los Mossos d'Esquadra.

La juez de Cervera que levantó el cadáver declaró inmediatamente el secreto del sumario, para no entorpecer las investigaciones, ya que no se descarta ninguna hipótesis.

Fuentes de la policía autonómica manifestaron que no descartaban en este caso ni la muerte voluntaria ni el asesinato. Al parecer, la joven apareció en la vía semidesnuda y en las cercanías fue hallado un anorak de color rojo. El maquinista del convoy explicó que había visto a la joven sentada en la vía y que no había hecho ningún caso a las señales luminosas y acústicas para avisarla. El hallazgo del cadáver provocó la interrupción de la circulación ferroviaria durante más de una hora, hasta que los restos fueron trasladados al tanatorio de Cervera, donde ayer por la tarde se le seguía practicando la autopsia.

Fuentes cercanas a la familia de la víctima explicaron que podía descartarse el suicidio porque la joven, que al parecer fue vista cerca del lugar cuando se dirigía a trabajar, no tenía ningún problema que pudiera hacer pensar en ello. Al parecer, la joven trabajaba para una firma textil y efectuaba cada día el mismo itinerario para ir a trabajar. ■

Edició: MULTIPLE

26

17/02/1999

SUCESOS El asesino y violador de la chica de Cervera simuló su suicidio para borrar pistas

PAU ECHAUZ cervera. Todos los los indicios apuntan a que Marina Ruíz García, la joven de Cervera de 24 años cuyo cadáver fue encontrado el lunes en la vía del ferrocarril junto al polígono industrial, fue asesinada, muy probablemente por un móvil sexual. Los Mossos d'Esquadra han iniciado así su primera investigación criminal en la comarca de La Segarra, desde su despliegue a finales del pasado año, buscando al autor o autores de una muerte que ha conmocionado por su brutalidad. La joven asesinada fue enterrada ayer por la tarde tras un multitudinario funeral en la iglesia Sant Antoni de Cervera.

Los resultados de la autopsia no se han dado a conocer, pero ha trascendido que el estado del cadáver presenta numerosos signos de violencia y de agresión sexual. Los investigadores entienden que el móvil sexual sería una de las vías de investigación en un sumario que la juez de Cervera ha declarado secreto. Al parecer las heridas que presenta el cuerpo confirman que el autor se encarnizó con su víctima y que probablemente colocó el cadáver en las vías del tren para simular un accidente. El cuerpo de la joven no sufrió ningún daño porque el tren le pasó por encima sin tocarla.

Marina Ruiz García hacía pocos meses que vivía en Cervera, donde vivía con su novio, Serafín Cervilla, con el que iba a casarse el próximo mes. Marina procedía de Calaf, de una familia con siete hermanos, y era una joven alegre y extrovertida, según afirman los vecinos. Su novio, que tuvo que reconocer el cadáver, fue presa de un ataque de nervios.

La noche anterior habían estado cenando en casa de los padres de Serafín para celebrar la noticia de la próxima boda. Marina tenía que llegar a la factoría textil en la que trabajaba sobre las seis de la mañana del lunes en un nuevo turno que la obligaba a madrugar. Era la primera vez que hacía el camino hacia la fábrica en una carretera que discurre paralela a la vía del tren que lo separa del polígono industrial. La agresión y muerte de Marina se habría producido sobre las seis de la mañana y el asesino o asesinos habrían tenido casi dos horas para consumar el crimen. Sobre las seis y media de la mañana pasó otro convoy que no notó nada anormal. No se descarta que la joven fuera seguida al salir de su casa y atacada a pocos metros de la empresa, en una zona que de madrugada es muy solitaria. En los alrededores del lugar donde se encontró el cadáver se hallaron desperdigadas algunas prendas de la joven con manchas de sangre. El cadáver fue reconocido por un directivo de la empresa textil para la que trabajaba Marina.

Que fue llevado allí a propósito lo confirma que para acceder a la vía hay que superar un terraplén de un metro de altura.

Secció: SOCIEDAD

30

21/10/1999

La policía detiene al novio de la joven que fue asesinada brutalmente en Cervera SUCESOS El joven había encabezado, con gran cinismo, una manifestación para pedir el esclarecimiento del crimen

Títol: XAVIER SANTESMASSES/'SEGRE' Serafín Cervilla depositó flores en el lugar en el que fue encontrado e

PAU ECHAUZ cervera. Cervera (la Segarra) se levantó ayer conmocionada con la noticia de que Serafín Cervilla, el novio de Marina Ruíz, brutalmente asesinada el pasado 15 de febrero, había sido detenido por los Mossos d'Esquadra como presunto autor del crimen. Muchos vecinos manifestaron una sorpresa inicial que rápidamente se trocó en indignación, porque, como indicó el alcalde de Cervera, Salvador Bordes, 'hizo gala de un cinismo increíble al encabezar una manifestación para pedir el esclarecimiento de los hechos manipulando los sentimientos de muchas personas'.

Después de ocho meses de investigación, los Mossos creen que el móvil del crimen fue pasional. Cervilla fue detenido ayer por la mañana en su domicilio de Cervera sin oponer resistencia y fue conducido ante el juez, que tras tomarle declaración, ordenó su ingreso en el centro penitenciario de Ponent. El letrado que asistió al sospechoso declinó aportar datos sobre la declaración por indicación de su cliente, acogiéndose al secreto del sumario. Los Mossos aportan como una de las principales pruebas la reproducción de la dentadura del asesino a partir de un mordisco que la víctima presentaba en un brazo, dentadura que coincidiría con la de Cervilla. Además, el gabinete de la policía científica también ha localizado y limpiado la imagen de dos personas que aquella mañana pasaron ante las cámaras de seguridad de una empresa cercana a donde se localizó el cadáver, imagen que identifica a la pareja. Según fuentes policiales, Cervilla no tenía ninguna coartada fiable, porque siempre había asegurado que se había quedado en casa sin que nadie lo testificara y, por otra parte, tampoco había ido, como hacía diariamente, a un bar. Aquel 15 de febrero no acudió.

El arma homicida, una barra metálica para inmovilizar volantes, no aportó muchas pruebas. El objeto fue relacionado con un coche abandonado al que habían serrado el volante que los Mossos encontraron en la comarca. El dibujo de los neumáticos coincide con las huellas encontradas donde apareció Marina.

Cabe destacar la frialdad calculada con la que siempre había actuado Cervilla tras el crimen. La intensa actividad desplegada por el principal sospechoso en los medios de comunicación, pidiendo justicia, y las repetidas ocasiones en que se presentó a declarar voluntariamente ante los Mossos para aportar datos no impresionaron a los investigadores, que lo consideraron siempre el principal sospechoso. Este es el primer crimen de estas características que ha sido investigado y resuelto por los Mossos desde que asumieron competencias en materia de seguridad. Familiares de Marina manifestaron ayer su sorpresa pero también su satisfacción por la resolución del crimen. El alcalde de Cervera mostró su indignación con Cervilla, 'un personaje que desde el cinismo más cruel ha manipulado los sentimientos de la gente provocando una inquietud general'. La presidenta de la Associació de Dones Progressistes de Cervera, Teresa Ramon, pidió que 'todo el peso de la justicia caiga sobre él'.

Un mordisco que la víctima presentaba en el brazo permitió reconstruir la dentadura del asesino

LA VANGUARDIA

Edició: MULTIPLE

13

24/10/1999

Angel o demonio Cervera se divide ante la detención del novio de la joven asesinada

Títol: LA VANGUARDIA Serafín y su novia asesinada, Marina Ruiz, en una celebración familiar

El mercado semanal de Cervera era el pasado viernes más bullicioso de lo normal. En pequeños corros, la gente comentaba las últimas novedades sobre un crimen que ha mantenido en vilo a la ciudadanía durante nueve meses y que, por el momento, ha dado un vuelco con la detención de Serafín Cervilla, obrero metalúrgico, de 29 años, al que los Mossos d'Esquadra y el juez de Cervera consideran sospechoso de la muerte de su novia, Marina Ruiz, de 23 años, brutalmente asesinada el pasado febrero.

Cervera ha acogido la detención con estupor e indignación, pero también con división de opiniones. Para algunos, Cervilla esconde bajo su imagen de novio enamorado a un criminal en potencia, mientras que otros, su familia, e incluso parientes directos de Marina, le consideran incapaz de una cosa así y creen que es el chivo expiatorio que los Mossos entregan para tranquilizar a la opinión pública.

Angel o demonio, Serafín proclama su inocencia desde la cárcel.

El cadáver de Marina fue hallado el 15 de febrero tendido sobre la vía del tren, cerca de las fábricas en las que trabajaban ella y su novio. El asesino lo había depositado allí para que lo arrollara el tren. La joven presentaba un fuerte golpe en la cabeza y un desgarró vaginal, ambos mortales de necesidad. La brutalidad hizo pensar a la policía en un crimen pasional y desde el primer momento centraron buena parte de la investigación sobre Cervilla.

Tras el crimen, Serafín acudió en numerosas ocasiones a declarar ante los Mossos, citado y voluntariamente. 'Salía de los interrogatorios destrozado de los nervios. Buscaban alguna pista que le incriminara', afirma su hermana, Rosa Cervilla. La policía no opina lo mismo y apunta que mientras en público y ante los medios de comunicación se mostraba afectado, en los interrogatorios se comportaba como un hombre frío y calculador.

Sin coartada Los indicios de la investigación policial se basan en la cinta del vídeo de seguridad de una fábrica en la que aparecen un hombre y una mujer al fondo, identificada como la pareja, y una mordedura que Marina tenía en un costado. A partir del análisis forense, los investigadores han reconstruido la dentadura del asesino, que la policía pretende cotejar con la de Cervilla.

Además, la policía sabe desde el primer día que no dispone de ninguna coartada sobre dónde estaba cuando pasaron los hechos. Acudía cada día a un bar y aquel 15 de febrero no fue. Finalmente, el arma del crimen, un cepo inmovilizador antirrobo, fue serrado del volante de un coche robado, propiedad de un amigo de Serafín. Según la investigación, el sospechoso lo habría conducido alguna vez. Su hermana, Rosa Cervilla, dice que nunca ha tenido ni coche ni carnet.

Para algunos, las pruebas deben ser importantes y consideran lógica la detención 'porque siempre fueron a por él'. El ex alcalde de Cervera Josep Miquel Camacho, con prudencia, afirma: 'La muerte de Marina nos convulsionó a todos, pero desde el principio intuimos que el problema estaba en un círculo muy reducido'.

La hermana, Rosa Cervilla, ha acudido al mercado buscando una normalidad que no encuentra desde que Serafín ingresó en prisión. Sabe que es objeto de todas las miradas y agradece que alguien le hable y le pregunte. Los Cervilla llevan viviendo en Cervera más de 30 años. Son cuatro hermanos, Rosa, la mayor, y tres varones. Serafín es el mediano. 'Es un chico normal, muy enamorado de su novia, la adoraba, la protegía, se querían, sólo tenían proyectos, tenían que casarse en marzo. No es posible, no me entra en la cabeza.' Defensa a punto La familia ya se ha puesto en contacto con un abogado para preparar su defensa. 'No es la primera vez que se

encarcela a un inocente y, si bien el juez puede tener sus razones, las pruebas no son directas. No se puede enviar a nadie a la cárcel porque se parece a la silueta de un vídeo borroso.' Dos días antes de la brutal muerte de Marina, Serafín le había regalado un reloj de pulsera, precioso, como el anillo de compromiso o la gargantilla con una bruja del akelarre. Era su forma de celebrar san Valentín, el día de los Enamorados. 'La llamaba 'cari', de cariño', ha recordado Rosa.

'Era una chica sencilla, pura felicidad, abierta, siempre sonriente, dócil cuando estaba junto a él. Creo que él era muy celoso', afirma una vecina de plaza Universitat. Serafín y Marina alquilaron una buhardilla en esa calle por la que pagaban 30.000 pesetas al mes puntualmente, sin problemas.

Era su nido de amor en el que iban acumulando pertenencias para la boda. Serafín se mostraba especialmente afectuoso con los hermanos de su novia, huérfanos de madre y abandonados por el padre. José María Ruiz, hermano de Marina, no da crédito a lo que está pasando. Está desconcertado porque siempre creyó a Serafín cuando decía sentirse destrozado por la muerte de Marina. 'Este verano incluso pasé unas cortas vacaciones con él en Asturias.

Nunca me dio motivos para desconfiar.' En la escalera del nido de amor de Universitat, que Serafín ha mantenido intacto por el recuerdo de Marina, aunque no haya vivido en él, hay dos cartas en el suelo, una factura de un móvil a nombre de ella, un prospecto publicitario para él y un par de pajaritos en peligro de morir de hambre si alguien no los cuida a partir de ahora. Podría ser otra historia de amor trágico, otra pareja destrozada en una ciudad, Cervera, que vive conmocionada entre la disyuntiva del culpable libre o del inocente encarcelado.

Tras nueve meses en vilo, la detención de Serafín Cervilla, sospechoso del asesinato de su novia, ha sido acogida con estupor e indignación Por Pau Echaz

Secció: SOCIEDAD

38

27/10/1999

TRIBUNALES El acusado de la muerte de su novia en Cervera se somete a una prueba dental

PAU ECHAUZ cervera. Serafín Cervilla, el joven acusado de la muerte de su novia, Marina Ruiz, se ha sometido voluntariamente a una prueba dental para comparar su dentadura con otro molde extraído de un mordisco que presentaba el cadáver de la víctima. Según afirman fuentes familiares, Cervilla no puso ningún inconveniente a esta prueba considerada determinante por los investigadores para establecer su culpabilidad, que se le practicó el mismo día de su detención.

El juez espera ahora el dictamen de la policía científica de los Mossos d'Esquadra, el cuerpo que lleva las pesquisas.

Según fuentes policiales, negarse a esta prueba habría sido casi como una confesión de culpabilidad. Si la comparación resulta negativa, la acusación perdería una de sus piezas clave en la reconstrucción del asesinato de Marina Ruiz.

Para sus familiares, el hecho de que Serafín no tuviera inconveniente en someterse a la prueba es una muestra más de su inocencia. 'Está muy abatido y sigue insistiendo en que el verdadero asesino sigue fuera y que es el primer interesado en que se aclare todo'. Otros indicios que acusan a Serafín Cervilla se basan en su falta de coartadas, en una grabación del mismo día del asesinato en la que aparece una pareja identificada como Marina y Serafín, y una maniobra extraña del acusado durante una manifestación que encabezaba él mismo para pedir justicia. Otro de los indicios que pesan en su contra es el arma homicida, con la que el asesino desgarró la vagina de su víctima. Se trata de un cepo antirrobo que fue sustraído serrando el volante del vehículo de un amigo suyo.

Cruzada mediática En la localidad leridana de Cervera se sigue viviendo con incertidumbre la detención de Cervilla.

Mientras algunos recelan de la particular cruzada que llevó a cabo en los medios de comunicación para buscar al asesino de su novia, otros consideran que aún no hay pruebas concluyentes. El asesinato de Marina Ruiz, nueve meses después, sigue conmocionando a la capital de la Segarra. La pareja estaba a punto de casarse y el novio apareció en radios y televisiones pidiendo justicia.

7.2 – Segre, Cervera. (1999)

Secció: MISCELANEA
16/02/1999

Los Mossos creen que la joven arrollada por el tren en Cervera fue asesinada

Títol: XAVIER SANTESMASSES Una mujer muestra el lugar donde apareció el cuerpo desnudo de la joven arrol

X. SANTESMASSES/JRS CERVERA Marina Ruiz García, de 23 años, salió de su casa, en la plaza Universitat de Cervera, alrededor de las cinco y media de la madrugada. Como no tenía coche debía recorrer a pie y de noche alrededor de 2 kilómetros hasta llegar a la empresa Benetton, en las afueras de la ciudad, en la que trabajaba.

Era la primera vez que hacía sola este trayecto, pues ayer se incorporaba a un nuevo turno, que inicia su jornada a las seis de la mañana, y ya no coincidía con la compañera de trabajo que la había llevado estos últimos meses cada día en su coche hasta la fábrica.

Marina Ruiz ya no llegó a la empresa y nada más se supo de ella hasta poco antes de las ocho de la mañana cuando el maquinista de un tren que cubre el trayecto entre Cervera y Lleida pasó por encima del cuerpo de la mujer, que yacía desnudo entre los raíles, a menos de veinte metros de la fábrica. El maquinista declaró que accionó varias veces el silbato para alertar de la presencia del convoy, pero la mujer permaneció inmóvil. La autopsia deberá determinar si las heridas de que presentaba la joven se las produjo el tren o ya las tenía antes de que fuera arrollada. La ropa de Marina Ruiz, incluida la bata que usaba para trabajar en Benetton, apareció tirada a algunos metros del cuerpo. El hecho de que algunas de estas prendas estuvieran manchadas de sangre y que la joven no reaccionara a los pitidos del tren hace sospechar a los Mossos y a la propia familia de la joven que ésta ya estaba muerta antes de que el tren le pasara por encima. Si hubiera querido suicidarse, añadieron estas fuentes, la vecina de Cervera no habría tenido que esperar a las ocho de la mañana, ya que a las seis y media pasó otro tren por el mismo punto, que no detectó nada extraño. La vía quedó cortada hasta las diez y media de la mañana, lo que provocó un retraso de media hora en un tren que circulaba en sentido a Barcelona. Los Mossos, que guardan un total hermetismo sobre el caso, rastrearon durante la mañana los alrededores de la zona donde fue hallado el cadáver en busca de alguna pista que aclare las causas de la muerte.

Secció: MISCELANEA
17/02/1999

Un chófer de autobús la vio adentrarse en el polígono

Marina Ruiz García, de 23 años, estaba a escasos metros de la empresa Benetton de Cervera cuando fue atacada, según el testimonio de un conductor de autobús que asegura haber visto a la joven, poco antes de las seis de la mañana, cuando se adentraba a pie en la zona del polígono tras haber recorrido ya casi los dos kilómetros que separaban su casa de la fábrica. La labor de los Mossos está centrada ahora en reconstruir los pasos dados por la muchacha en esos últimos metros que le faltaban hasta llegar a su empresa y todo parece indicar que el asesino o los asesinos estaban ya en esa zona del polígono, ya que el chófer del autobús no observó que ninguna otra persona o vehículo siguiera a la muchacha. Los agentes han rastreado en los últimos días los alrededores del lugar donde apareció el cadáver, en busca de alguna pista que permita determinar el punto donde se consumó el asesinato o que pueda llevarles hasta los criminales. Uno de los objetivos prioritarios es localizar a los ladrones que asaltaron la madrugada del lunes varias naves del polígono.

El asesinato de Marina Ruiz es el primer caso que investigarán los Mossos con plenas competencias en Lleida desde que se han hecho cargo de la seguridad de las comarcas de la Segarra, El Solsonès, el Urgell y el Alt Urgell. La Policía Autonómica sólo había trabajado en las pesquisas de otro asesinato cometido en Aitona hace unos tres años, aunque en aquel caso trabajaron en colaboración con la Guardia Civil. Precisamente algunos de los agentes que participaron en aquel caso son los que se han hecho ahora cargo de la investigación del asesinato de Cervera.

Asimismo, en caso de que el crimen se resuelva, será el segundo asunto que tramitará el juzgado de Cervera por el procedimiento de la ley del Jurado, tras la instrucción de la muerte de un joven en el campo de tiro de Massoteres.

Secció: MISCELANEA GUIA
17/02/1999

La autopsia revela que la joven asesinada en Cervera fue torturada hasta la muerte

Títol: XAVIER SANTESMASSES La iglesia de Sant Antoni se quedó ayer pequeña para acoger el funeral de la

X.S/JRS CERVERA Marina Ruiz García tuvo una muerte atroz. La autopsia practicada en la mañana de ayer al cadáver de esta joven de 23 años abandonado el lunes en la vía del tren, a sólo 20 metros de la fábrica de Cervera en la que trabajaba, ha confirmado que el asesino o asesinos se ensañaron con la víctima. El cuerpo sin vida de Marina Ruiz presentaba numerosos golpes, indicaron ayer fuentes cercanas al caso, y también varias heridas que se sospecha le causaron con un cuchillo. La autopsia, añadieron estas fuentes, ha encontrado, asimismo, signos que hacen pensar que la joven fue violada, aunque este extremo deberá confirmarse con análisis posteriores.

El juzgado ha incoado un sumario por asesinato, mientras los Mossos han empezado a interrogar a personas del entorno de la víctima, que residía desde hace un año en un piso de la plaza Universitat de Cervera con un joven de esta ciudad.

Marina Ruiz fue atacada, según se desprende de las declaraciones de un testigo (ver desglose) en las afueras de la población, a escasos metros de la empresa Benetton en la que trabajaba. Era el primer día que la joven iba sola, de noche y a pie a la fábrica, pues el lunes se incorporaba a un nuevo turno (empezaba a las 6 de la mañana) y ya no coincidía con una compañera de trabajo que la había llevado en coche todos estos meses a la empresa.

La misma madrugada que fue asesinada la joven asaltaron media docena de naves ubicadas en la solitaria zona del polígono de Cervera por la que tenía que pasar Marina Ruiz para llegar a su empresa. Entre las hipótesis manejadas por los investigadores cobra especial fuerza, tras conocerse este dato, la posibilidad de que la joven se hubiera topado con los ladrones y éstos hubieran decidido violarla y asesinarla después para que no les delatara. Una de las empresas asaltadas está a tan sólo diez metros del lugar donde apareció el cadáver. Tras matar a la muchacha los criminales llevaron el cuerpo sin vida y desnudo hasta la vía del tren y lo tumbaron entre los dos raíles (después de tirar su ropa ensangrentada por los alrededores) para que el tren lo arrollara y pareciera un suicidio. Y así fue, ya que el maquinista del primer convoy que hizo este trayecto poco antes de las ocho de la mañana no tuvo tiempo de frenar y pasó por encima del cadáver, aunque al no arrollarlo con las ruedas no seccionó ninguna parte del cuerpo.

Otra de las líneas de investigación de los Mossos se centra en el entorno familiar y de trabajo de la joven, ya que sólo en estos ambientes era conocido que la muchacha debía recorrer el lunes más de dos kilómetros a pie y de noche para ir desde su casa (de la que salió a las cinco y media de la madrugada) hasta la fábrica.

Secció: MISCELANEA
20/02/1999

Los Mossos 'peinan' la Segarra en busca del asesino de Cervera

Títol: XAVIER SANTESMASSES Marina Ruiz fue atacada en la zona que aparece en la imagen de la derecha.

X.S/JRS CERVERA Los Mossos siguen varias líneas de investigación para esclarecer el brutal asesinato del que fue víctima el pasado lunes en Cervera Marina Ruiz García. Mientras continúan los interrogatorios de personas allegadas a la joven, los agentes han empezado a 'peinar' los hoteles de la zona al no descartar que el asesino o asesinos puedan ser de fuera.

Los agentes, indicaron ayer fuentes cercanas al caso, comprueban la identidad de todas las personas alojadas en estos establecimientos durante la pasada semana, aunque prestan más atención a los clientes del último fin de semana. Los mossos estarían especialmente interesados, añadieron las mismas fuentes, por un individuo, del que conocen el nombre de pila y algunas características físicas.

La investigación, en la que participan una veintena de agentes de la Policía Autonómica, también está centrada en la localización de los individuos que la misma noche del crimen asaltaron y causaron destrozos en media docena de vehículos guardados en naves y talleres cercanos al camino por el que debía pasar Marina Ruiz para llegar a la fábrica Benetton, en la que trabajaba.

La joven fue asaltada, de noche, a escasos metros de esta empresa a la que se dirigía a pie y en la que iniciaba su jornada a las seis de la mañana. Después llevaron el cuerpo hasta la vía del tren, cercana al lugar, donde lo dejaron tumbado entre los dos railes. Para llegar hasta la vía hay que subir por un terraplén de más de un metro de desnivel, lo que resulta complicado si hay que llevar un cadáver; o bien se puede llegar por una estrecha senda, que sólo conocen las personas que suelen frecuentar ese lugar y que aún es más difícil de encontrar si es de noche. El cadáver presentaba profundos arañazos en las rodillas, lo que hace presumir a los investigadores que fue arrastrado (ver desglose).

Marina Ruiz García, de 23 años y natural de Calaf, vivía en Cervera desde hace un año y tenía previsto casarse el próximo mes con Serafín Cervilla, que ha pedido públicamente ayuda para esclarecer el asesinato de su novia. El último que vio con vida a la joven fue un conductor de un autobús, quien asegura haber observado como la muchacha se adentraba en una zona del polígono en la que no hay ni una sola farola.

Secció: MISCELANEA
23/02/1999

El ayuntamiento de Cervera pide ayuda para aclarar un asesinato

X. SANTESMASSES CERVERA El consistorio celebró anoche un pleno extraordinario en el que el alcalde, Joan Miquel Camacho, expresó su solidaridad con la familia de Marina Ruiz García, la joven de Cervera que fue brutalmente asesinada el lunes de la semana pasada en el Polígono de la ciudad. Camacho expresó su esperanza de que los trabajos de los Mossos d'Esquadra y del juzgado de Cervera den resultado positivo y recordó que la Policía Local se ha puesto a disposición de los investigadores para hallar a los asesinos. Asimismo, lanzó un llamamiento a todos los vecinos de la ciudad para que colaboren en la investigación, aportando a los Mossos todos los datos de los que tengan noticia y que puedan ayudar a esclarecer el caso.

Camacho resumió que espera que 'quien la hace de una forma tan horrible la pague'. Y precisó: 'siempre de acuerdo con la ley, pero que la pague'. Las palabras del alcalde fueron suscritas por todas las fuerzas políticas del consistorio.

Los Mossos han encontrado el arma homicida, un objeto alargado y contundente con el que los asesinos habrían golpeado en la cabeza a la víctima y le provocaron un desgarró vaginal. El asesinato de Marina Ruiz fue de una gran brutalidad, ya que los asesinos se ensañaron con la víctima hasta matarla. La Policía Autonómica no descarta ninguna hipótesis. Por un lado, se investiga si los asesinos pueden ser los individuos que destrozaron media docena de coches en las inmediaciones del lugar del crimen, a unos treinta metros de la empresa Benetton. Tampoco se descarta la posibilidad de que los culpables fueran allegados a la víctima.

Secció: MISCELANEA GUIA
20/10/1999

Los Mossos detienen al novio de la joven asesinada en Cervera, acusado del crimen

Títol: XAVIER SANTESMASSES Serafín, rodeado de vecinos y familiares en el entierro de la joven asesinada

JOSEP GRAU CERVERA Serafín Cervilla se había aplicado en una particular cruzada para exigir justicia desde que el pasado 15 de febrero fue hallado el cuerpo sin vida de su novia, la joven de 23 años Marina Ruiz García. El ahora acusado protagonizó ruedas de prensa, acudió a programas televisivos, pidió ayuda a ayuntamiento y vecinos, organizó una manifestación desde la plaza de la Universitat hasta el lugar del asesinato...

Entretanto, los Mossos encargados de la investigación sospechaban de este joven, tanto por su extraña conducta como por las circunstancias del asesinato, de una inusitada brutalidad. El cuerpo sin vida de Marina presentaba un fuerte golpe en la cabeza y un desgarró vaginal. Las dos heridas, causadas con un objeto alargado y contundente, eran mortales por sí solas. Tamaña bestialidad llevó a pensar que se trataba de un crimen pasional. Sólo en dos ocasiones se han registrado crímenes de semejante brutalidad en Europa en los últimos tres años, y en ambos casos fueron crímenes pasionales. Los Mossos interrogaron un sinfín de veces a Serafín desde el día del crimen, el primero que ha investigado la Policía Autonómica desde que asumió competencias en materia de seguridad ciudadana en 4 comarcas de Lleida. Finalmente, los investigadores reunieron suficientes indicios de criminalidad contra Cervilla como para detenerle por el crimen y ponerlo a disposición del juez de Cervera, que ha decretado su ingreso en prisión.

Sin coartada El cadáver de Marina presentaba restos de semen de Serafín, aunque este extremo no quiere decir nada porque eran novios y aquella noche habían dormido juntos. Sin embargo, el acusado no tiene coartada para el día del crimen, a diferencia de otras personas allegadas de la víctima. Cada día acudía a desayunar a un mismo bar a primera hora de la mañana, pero el pasado 15 de febrero no lo hizo. A pesar de que el crimen habría tenido un móvil pasional si se confirma que Serafín fue el asesino -se sospecha que habría matado a Marina por celos-, éste se habría comportado de forma muy cerebral. Apenas habría dejado pruebas en el lugar del crimen, ni siquiera en el arma homicida encontrada cerca de la zona del asesinato, una barra metálica de las utilizadas para inmovilizar turismos. Este objeto pertenecería a un vehículo Citroën que fue hallado en L'Hospitalet de Llobregat días después del crimen con la parte inferior del volante cortada para llevarse la barra. El dibujo de los neumáticos de este turismo coincide con el de las rodadaduras encontradas en el lugar del asesinato.

Secció: MISCELANEA
20/10/1999

Una maniobra extraña delató al sospechoso en la manifestación

Títol: Marina Ruiz García.

Marina Ruiz García era una joven de 23 años natural de Calaf que tenía 6 hermanos, vivía en Cervera desde hacía un año y tenía previsto casarse en marzo con Serafín Cervilla cuando fue salvajemente asesinada el 15 de febrero en el Polígono.

La joven fue asaltada a escasos metros de la empresa Benetton, en la que iniciaba su jornada a las seis de la mañana. El asesino llevó después el cuerpo hasta la vía del tren, cercana al lugar, donde lo dejó tirado entre los dos raíles. En abril, dos meses después del crimen, Cervilla organizó una manifestación desde la plaza Universitat, donde residía con su novia, hasta el lugar del asesinato. El sospechoso iba a la cabeza de las decenas de vecinos que acudieron a su convocatoria. Poco antes de llegar al lugar en el que apareció el cadáver iba a bajar por una zona de difícil acceso, por la que el asesino arrastró el cuerpo sin vida de Marina. Serafín dudó un momento y cambió súbitamente de rumbo, seguramente porque pensaba que si bajaba por aquel lugar se delataría. Los Mossos cuentan con la grabación de esta extraña maniobra del sospechoso. Este había iniciado trámites para que se considerara el asesinato como un accidente laboral.

Secció: MISCELANEA
20/10/1999

Reproducción de dentadura y vídeo analizado por el FBI

Los Mossos han utilizado las más avanzadas técnicas de investigación para esclarecer este crimen, que causó conmoción en Cervera por su brutalidad. Una de las pruebas que podrían resultar determinantes para esclarecer el asesinato ha consistido en la reproducción de la dentadura del asesino a partir de una mordedura que presentaba la víctima en un brazo. El análisis de la profundidad y las características de las lesiones causadas por esta mordedura ha permitido deducir, mediante exámenes forenses, que esta agresión la hizo el asesino poco antes del crimen. La reconstrucción de la dentadura se ha hecho con un molde a partir de las lesiones que presentaba la víctima.

Los Mossos también han analizado las imágenes de vídeo grabadas por las cámaras de la empresa Lear Corporation (entonces MAI) el día del crimen. En estas imágenes se veía dos figuras oscuras -al parecer de un chico y una chica- que pasaban por delante de la empresa, a escasos metros del lugar del asesinato, pocos minutos antes de que éste se produjera. Estas imágenes fueron remitidas al FBI para que las analizara y se pudo determinar que parecían las figuras de Serafín Cervilla y Marina Ruiz, aunque no se pudo afirmar con certeza. La Interpol también dispone de mecanismos para descifrar imágenes de vídeo de mala calidad, pero habría precisado de meses para hacerlo y el FBI norteamericano lo hizo en pocos días.

Antes de detener a Serafín Cervilla, los Mossos interrogaron a decenas de familiares, allegados, conocidos y compañeros de trabajo de la víctima, que el día del crimen acudía a trabajar en una empresa del Polígono de Cervera. Todos los interrogados tenían coartada excepto Serafín, quien además había explicado que el día del asesinato no había acompañado a Marina en coche porque ésta no le había dejado a pesar de que él se había ofrecido. Marina acudía cada día a la empresa con una compañera y el día del crimen era el primero que iba sola, por lo que no hubo testigos.

Secció: MISCELANEA
21/10/1999

La silueta del asesino grabada por una cámara, un indicio más

La silueta del asesino grabada por las cámaras de la empresa MAI (en la que trabajaba Marina Ruiz) la misma noche en que ésta fue asesinada no sería, por sí sola, una prueba contundente contra Serafín Cervilla, ya que la imagen, pese a haber sido tratada con una avanzada tecnología, carecería de nitidez suficiente para afirmar que se trata del joven.

No obstante, la constitución de la persona que aparece en la cinta junto a la que se cree es Marina Ruiz se asemeja a la del sospechoso. El propio Serafín declaró en algunas de las entrevistas que concedió tras el crimen para pedir justicia, que podía haber sido grabado por algunas de esas cámaras la madrugada del crimen, ya que él trabajaba en una industria cercana a la de su novia y pasó por la zona para ir a la empresa. La existencia de esta grabación es únicamente un indicio más de los muchos que, según fuentes cercanas al caso, apuntan a este joven de Cervera como presunto autor del brutal asesinato.

Secció: MISCELANEA DESENLACE SORPRESA ee Conmoción en la capital
21/10/1999

'Serafín nos ha tomado el pelo'

Títol: XAVIER SANTESMASSES Los ejemplares se SEGRE se agotaron a media mañana en Cervera para leer la no

X.S.

CERVERA Sorpresa, conmoción e indignación. Una ola de sensaciones variopintas recorrió las calles de Cervera desde primera hora de la mañana de ayer al conocerse el encarcelamiento de Serafín Cervilla por el brutal asesinato de su novia. Los primeros comentarios fueron de conmoción por la magnitud de la tragedia, pero inmediatamente después venía a la memoria de muchos vecinos la manifestación promovida por el propio Serafín para reclamar que se hiciera justicia, y entonces aparecía la indignación. 'Nos ha tomado el pelo', lamentaba el alcalde, Salvador Bordes. El ayuntamiento de Cervera había seguido los pasos de Serafín tras el crimen. Celebró un pleno extraordinario para recoger las palabras del novio de la víctima y pidió a todos los vecinos que colaboraran para esclarecer el asesinato. Eso ocurría el 23 de febrero, ocho días después del crimen. Para entonces Serafín ya había convocado una rueda de prensa y a los pocos días salió en un programa de televisión, siempre con la misma petición: que se hiciera justicia. Dos meses después organizó una manifestación en la que participó el ayuntamiento y las empresas Benetton -en la que trabajaba Marina- y MAI -frente a la que ocurrió el crimen-. 'Nos ha engañado', insistía ayer Salvador Bordes; 'aquella manifestación fue una burla'.

El alcalde precisó que el caso todavía no está cerrado, pero lamentó que Serafín utilizara de esta forma a los vecinos en el caso de que los tribunales consideren que es culpable del brutal asesinato.

La detención de Serafín causó impacto en la ciudad, que reaccionó primero con sorpresa y luego con satisfacción ante los primeros resultados de las investigaciones policiales.

Los ejemplares de SEGRE se acabaron en pocas horas.

Secció: MISCELANEA
21/10/1999

Mujeres progresistas piden una pena ejemplar

La Asociación de Mujeres Progresistas de Cervera pidió ayer una pena ejemplar para el novio de Marina en el caso de que la Justicia le considere culpable. Teresa Ramon, presidenta del colectivo, pidió que caiga sobre el asesino 'todo el peso de la ley', sea Serafín Cervilla o cualquier otro. Se da la circunstancia de que esta asociación se formó precisamente a raíz del brutal asesinato de Marina. Teresa Ramon anunció ayer que la asociación ya dispone de un listado de voluntarios para ayudar a las víctimas de episodios de violencia doméstica. La asociación ha firmado esta misma semana un convenio con el consell comarcal de la Segarra para crear un centro de acogida de mujeres maltratadas en la ciudad. Ramon explicó ayer que de momento sólo hay un centro de estas características en Lleida ciudad, y añadió que la residencia de Cervera protegerá a víctimas de malos tratos conyugales para evitar tragedias como la del pasado mes de febrero. El centro entrará en funcionamiento de forma inminente en la residencia Mare Jané.

Secció: MISCELANEA
21/10/1999

Los investigadores confían en que la prueba dental identifique al autor de la mordedura Marina Ruiz García.[]

La profunda mordedura que presentaba Marina Ruiz en un brazo sólo es una muestra más de la brutalidad y ensañamiento con la que actuó el asesino. Esta profunda herida podría convertirse ahora en la principal prueba contra Serafín Cervilla a la hora de imputarle el asesinato. El juez de Cervera está pendiente de someter al sospechoso a una novedosa prueba para determinar si es el autor de esta mordedura. A partir de esta herida del brazo ha sido posible elaborar un molde con una dentadura idéntica a la del asesino. Ahora sólo falta que Serafín Cervilla muerda en una superficie para comprobar si las huellas dejadas por sus dientes coinciden con las detectadas en el brazo de la víctima. Pero el juez no quiere correr riesgos, indicaron ayer fuentes cercanas al caso, y antes de obligar a Serafín Cervilla a morder en esta superficie quiere atar bien todos los cabos. Algo lógico si se recuerda el caso de Santiago Carbonell Carbonell, que fue sometido a una prueba de ADN al sospechar que había violado a una mujer en Sudanell y, pese a resultar positivo el análisis, la Audiencia de Lleida anuló posteriormente la prueba al considerar que se vulneraron los derechos constitucionales del acusado.

Al igual que ocurre en los análisis de ADN, Serafín Cervilla no está obligado a someterse a esta prueba de dental, ya que si fuera culpable sería como declarar contra sí mismo. No obstante, una negativa se consideraría también casi como una confesión de culpabilidad.

Secció: MISCELANEA
22/10/1999

El sospechoso del crimen de Cervera veraneó con familiares de la víctima

Títol: XAVIER SANTESMASSES José María Ruiz nunca había sospechado del novio de Marina.

XAVIER SANTESMASSES CERVERA José María Ruiz, el hermano de la joven brutalmente asesinada el 15 de febrero en Cervera, no podía ocultar ayer su decepción. 'Durante el pasado verano pasé las vacaciones con Serafín y en ningún momento sospeché que pudiera haber matado a mi hermana. Yo le creía cuando decía que estaba destrozado y cuando explicaba que deseaba que cogieran al asesino'. El hermano de Marina admitió ayer en Calaf, donde reside con otros 5 hermanos -el padre les abandonó y la madre murió el año pasado-, que algunos familiares sospechaban de Serafín, entre ellos la hermana mayor de Marina, pero él no les daba crédito. 'Yo no tenía ningún motivo para desconfiar de él, ya que siempre había sido correcto con nosotros y había mantenido contactos continuados con la familia tras el asesinato'. Tampoco la relación de su hermana con Serafín había levantado sospechas a José Luis. 'Con Marina éramos carne y uña y nunca me había dicho que la pareja tuviera problemas'. La detención y el encarcelamiento del novio de Marina le han dejado estupefacto: 'estoy desconcertado, no sé qué pensar ni qué hacer'. El desconcierto es tal que la familia de la víctima ni se ha planteado la posibilidad de ejercer la acusación particular. Tampoco lo ha estudiado el ayuntamiento de Cervera, aunque el alcalde, Salvador Bordes, no descartaba ayer esta posibilidad. Bordes lamentó el cinismo de Serafín, al que acusó de manipular los sentimientos de los vecinos al apelar a su solidaridad y organizar una manifestación para aclarar el crimen.

Por su parte, la presidenta de la Asociación de Mujeres Progresistas de Cervera, Teresa Ramon, dijo ayer que 'si realmente se confirma que este personaje es el que asesinó a su novia pedimos a las instituciones judiciales que le aparten de la sociedad para que no pase como con aquella chica de Madrid que hace unos días fue asesinada por su novio, el cual con anterioridad ya había intentado matar a otra chica y a pesar de ello estaba en libertad'. Se da la circunstancia de que esta asociación se creó precisamente a raíz del brutal asesinato de Marina.

Secció: MISCELANEA
23/10/1999

El acusado del asesinato de Cervera pide la libertad por falta de pruebas

Títol: XAVIER SANTESMASSES Serafín Cervilla, durante la manifestación para exigir justicia.

X. SANTESMASSES CERVERA Serafín Cervilla, el joven de Cervera acusado de asesinar a su novia, ha solicitado la libertad alegando que no hay pruebas para imputarle el asesinato. Los Mossos detuvieron a Cervilla el pasado martes por orden del juez de Cervera, que ordenó su ingreso en la cárcel de Lleida ante el cúmulo de indicios reunidos por la policía autonómica. En un escrito dirigido al juzgado de Instrucción número 1 de Cervera, el abogado de Cervilla alega que este cúmulo de indicios no constituyen ninguna prueba contra su cliente, por lo que solicita su libertad. El juzgado se pronunciará en los próximos días sobre la petición del letrado. Los investigadores están pendientes de la práctica de una prueba dental que podría incriminar a Cervilla en el caso de que su dentadura sea compatible con un mordisco que presentaba la víctima en un brazo. Entre el cúmulo de indicios figura una grabación de la cámara de seguridad de una empresa cercana al lugar del brutal asesinato.

Secció: MISCELANEA
26/10/1999

El acusado del crimen de Cervera se somete a la prueba dental en la cárcel

Títol: XAVIER SANTESMASSES Serafín Cervilla niega ser el autor del asesinato de su novia.

J. GRAU/J. RICO/LLEIDA/SEVILLA Serafín Cervilla no tuvo ningún reparo en morder, el pasado viernes, una pasta que imita la textura de la carne humana, en la que dejó marcados sus dientes. Este mordisco servirá ahora para reconstruir la dentadura del sospechoso y compararla con el molde que reproduce los dientes del asesino, elaborado meses atrás a partir del profundo mordisco que presentaba la víctima, Marina Ruiz, entre el pecho y el brazo. Cervilla aceptó voluntariamente someterse a esta prueba en la cárcel, ya que negarse a la misma sería casi como confesar la autoría del crimen, al igual que ocurre con los análisis de ADN. Esta prueba se considera determinante, ya que en caso de resultar positiva se sumaría a los numerosos indicios que apuntan al joven de Cervera como autor de la brutal muerte de su novia, de 23 años.

Entre estos indicios figura una grabación de una cámara de seguridad en la que aparecen dos siluetas que podrían ser las de Serafín y Marina; el hecho de que el arma homicida fue una barra metálica extraída de un coche de un amigo de Serafín que tiene coartada (a diferencia del sospechoso); la grabación de una maniobra extraña que hizo el novio de Marina durante la manifestación que promovió él mismo; el hecho de que la mañana del crimen Serafín no acudió al bar en el que siempre desayunaba; etcétera.

La autopsia reveló que todas las heridas que presentaba Marina Ruiz (un fuerte golpe en la cabeza, un desgarró vaginal y el mordisco) fueron provocadas, en un corto espacio de tiempo, por la persona que la torturó hasta la muerte. De ahí la importancia de esta prueba dental y las prevenciones adoptadas por los Mossos, que montaron un transporte con custodia policial para trasladar la pasta en la que mordió Serafín Cervilla desde la cárcel de Lleida hasta la consulta de un forense nombrado por el juzgado de Cervera para practicar la sofisticada prueba. Las mismas fuentes justificaron estas medidas especiales por la fragilidad del material y la facilidad para manipularlo y modificar las huellas dejadas en la pasta.

Serafín Cervilla permanece en la prisión de Lleida desde el pasado martes, cuando el juez de Cervera ordenó a los Mossos su arresto como presunto autor del asesinato de su novia, cometido el pasado 15 de febrero. El sospechoso había protagonizado durante estos últimos meses una particular cruzada para exigir justicia y reclamar la detención del asesino. Su familia dice que es inocente y que los Mossos le han utilizado de 'cabeza de turco'.

7.3 – La Vanguardia, Alcarràs (2013)

22 LA VANGUARDIA

TENDENCIAS

MIÉRCOLES, 1 MAYO 2013

Mata a golpes de hacha a su mujer y a un hombre en Alcarràs

El agresor sospechaba que las dos víctimas mantenían una relación

JAVIER RICO
Alcarràs

Doble crimen con tinte pasional en Alcarràs. Un vecino de esa población del Baix Segre asesinó ayer a su esposa y a otro habitante de esa localidad a golpes de hacha. Homicida y víctimas son de origen marroquí y el agresor fue retenido por agentes de la Policía Local de Alcarràs minutos después del doble crimen, hasta que llegaron los Mossos y lo arrestaron.

El autor de las dos muertes, que actuó con una desmesurada brutalidad, atacó primero al hombre en un céntrico bar, ubicado en la plaza de la iglesia de la población, y después se dirigió a su casa para acabar con la vida de su mujer. Todo apunta a que el doble homicida estaba convencido de que ese compatriota, vecino también de Alca-

Todo ocurrió en pocos minutos y el doble homicida confesó los dos crímenes al ser arrestado

rràs, y su esposa mantenían una relación sentimental.

Todo ocurrió en cuestión de minutos pasadas las tres de la tarde de ayer. La rapidez en la actuación de los agentes de la Policía Local evitó que el doble homicida escapara. Pero no que consumara los dos crímenes que parece ser tenía planificados. Cuando fue arrestado por los Mossos, a ese hombre sólo se le buscaba por el homicidio cometido en el bar. Y entonces confesó a los agentes que había cometido otro crimen: el de su esposa. "Le he abierto la cabeza a golpes de hacha", dijo a los agentes. Los Mossos confirmaron enseguida la veracidad de la inesperada declaración. Fueron a la casa en la que vivían la mujer y el doble homicida (tenían dos hijos de corta edad) y encontraron el cadáver de la víctima. Los Mossos movilizaron un helicóptero medicalizado, pero el aparato volvió a despegar sin paciente al no poder hacer ya nada los sanitarios para salvar la vida de las dos personas agredidas. Los golpes de hacha que recibieron resultaron mortales.

El suceso causó conmoción en esta población del Baix Segre donde residen un número importante de inmigrantes magrebíes, que trabajan en las

Los servicios sanitarios retiran el cadáver del hombre asesinado en el bar

Descartado el parricidio en el crimen de Almonte

La Guardia Civil busca a una tercera persona como autora del crimen sucedido el domingo en Almonte (Huelva). Los cadáveres de un hombre de 40 años y su hija de 7 fueron hallados en su domicilio y en un primer momento los investigadores barajaron que el padre hubiese apuñalado a su hija y después se suicidara. Ahora los agentes siguen el rastro del autor del crimen, aunque de momento no hay detenidos. Ayer se le practicó la autopsia a la menor. / V. Bejarano

explotaciones frutícolas. El Ayuntamiento emitió anoche un comunicado en el que anuncia que va a personarse como acusación particular si se confirma que el doble crimen es un episodio más de violencia machista. El consistorio también celebrará, el jueves, un pleno extraordinario para mostrar su repulsa a esos crímenes y ha convocado para ese mismo día un minuto de silencio en la plaza de la Iglesia, donde está el bar en el que se cometió uno de los crímenes. Se ha decretado, asimismo, un día de luto. Desde el Ayuntamiento de Alcarràs se destacó, por otro lado, la rápida reacción de la Policía Local, que en cuestión de minutos localizó al doble homicida y pudo retenerlo mientras llegaban los Mossos. No está claro si en el momento del ataque a la mujer estaba en la casa alguno de los hijos del matrimonio. El más pequeño aún no ha cumplido los dos años. El consistorio ofreció asistencia a las familias de los fallecidos. ●

Los dependientes pagarán un 5% más por los servicios

MADRID Redacción

Poco a poco se van conociendo los detalles del Plan Nacional de Reformas y del programa de estabilidad 2013-2016, aprobados el pasado viernes en el Consejo de Ministros y que el Ejecutivo ha enviado a Bruselas. Entre las propuestas de reforma se incluye la del Sistema de Atención a la Dependencia. Según ese texto, la intención del Gobierno es obtener un ahorro de 339 millones de euros en el 2013 por el hecho de que los

dependientes paguen un 5% más por los servicios.

El plan tiene como finalidad "racionalizar" el Sistema de Atención a la Dependencia y "garantizar" su sostenibilidad, para lo que ya se aprobaron en 2012 numerosas medidas, que tendrán un impacto presupuestario significativo en 2013 por un importe de 1.108 millones de euros. Y en esa misma línea, en 2013 están previstas nuevas reformas. Por un lado, se está elaborando un proyecto de real decreto sobre capa-

cidad económica y participación del beneficiario en las prestaciones del Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia. Ese decreto plantea que la aportación del beneficiario al coste de los servicios se incremente en torno a un 5% adicional, "en una perspectiva de progresiva implantación en un periodo de 3 años". El ahorro será en 2013 de 339 millones de euros.

Por otro lado, y con el objetivo de "ajustar las prestaciones a las necesidades reales de los dependientes y priorizar los servicios profesionales sobre las prestaciones económicas, y para regular las prestaciones del sistema" está previsto aprobar este mismo año dos reales decretos, con los que se conseguirá un ahorro de 489 millones de euros. ●

Miquel Molina

Viaje al fin del Sant Jordi

Luis Goytisolo se suma a los autores que han reflexionado sobre el fin de la novela. Después de que se pronunciaran, entre otros, Eduardo Mendoza o Mario Vargas Llosa, el nuevo premio Anagrama de Ensayo opina, en un sugerente libro, que es cada vez más improbable que alguien logre escribir una gran novela (*Naturalidad de la novela*, Anagrama, 2013). El motivo es un cambio de hábitos en la vida cotidiana que erosiona la afición a la lectura de este género. Sostiene Goytisolo que "si se empieza por leer cada vez menos novelas —de calidad, se entiende— terminará habiendo cada vez menos novelistas".

El ensayo, de estructura novelesca —la novela es aquí un héroe trágico con el que simpatizamos en su apogeo y también en su declive— analiza las causas del desinterés galopante por la lectura tal como siempre la hemos entendido. Se refieren circunstancias que están en la mente de todos: la familia que vive pendiente de las pantallas no estimula precisamente la lectura entre los niños, por lo que se reduce el número de potenciales novelistas y, ya no digamos, de novelistas tan dotados como para ser capaces de renovar el género. Y otras hipótesis más arriesgadas: en opinión del autor, la educación socialdemócrata peca de haber rebajado el listón de exigencia de conocimientos culturales con fines igualitarios, "dando por supuesto —muy equivocadamente— que los hijos de las clases altas partían con ventaja".

Con permiso del autor, anotariamos aquí, entre las causas del declive del género, un creciente menosprecio detectable en los entornos laborales hacia todo aquello que sea ficción. En estos días, cada vez se entiende menos que alguien prefiera dedicar su tiempo a leer novela antes que a documentarse a fondo para ser más em-

Luis Goytisolo ha 'novelado' sin dramatismos la decadencia de la novela en este mundo de pantallas

prendedor, más flexible, más personal branding, más social media friendly.

La coincidencia entre la publicación de este ensayo y la reedición de la habitual polémica de Sant Jordi entre literarios y mediatócos propicia un cierto paralelismo. Los escritores que sólo escriben son una excepción en un mercado copado por los dos modelos de mediatócos: los que publican libros que interactúan con formatos televisivos y los que se benefician de su aparición generosa en los medios para vender más. Ese fin de la novela de calidad, de ser cierto, provocaría la muerte del Sant Jordi más literario.

¿Es eso preocupante?

En el ensayo de Goytisolo no hay dramatismo. Leerlo servirá para aprender a identificar las señales de decadencia; siempre será mejor que un desencanto a destiempo. En cuanto al Sant Jordi, esta fantástica fiesta es el espejo de lo que somos, ni mejor ni peor. Una sociedad multipantalla que tiene el ocio que se merece.

Además, igual que un alpinista romántico tendrá el Everest para el solo si se aleja de las rutas más trilladas, el lector literario siempre podrá refugiarse el 23 de abril en su librería preferida para comprarse algún clásico, mientras en la calle resuena el estruendo mediatóco.

JUEVES, 2 MAYO 2013

TENDENCIAS

LA VANGUARDIA 29

EE.UU. autoriza la venta de la píldora poscoital sin receta a los 15 años

La pastilla podrá comprarse en la farmacia con un documento de identidad

Los fármacos sin receta se ofrecen en EE.UU. en los estantes de las farmacias, como en un súper

MARC BASSETS
Washington. Corresponsal

La píldora del día después, que reduce las posibilidades del embarazo en las horas posteriores a una relación sexual, podrá venderse en las farmacias de Estados Unidos sin receta a mujeres a partir de 15 años. La norma, que el martes anunció la Administración de Alimentos y Medicamentos (FDA), reduce la edad mínima en dos años y elimina la exigencia de solicitar la pastilla a un farmacéutico detrás de un mostrador.

Las farmacias de EE.UU. se asemejan a supermercados. Algunos medicamentos sólo pueden comprarse con receta o encargándolos en un mostrador. Otros están expuestos en los estantes, como en cualquier supermercado. A partir de ahora, la llamada píldora del día después se encontrará en estos estantes, en la misma área que los condones y otros productos de prevención sexual. No hará falta receta ni visto bueno de los padres. Pero en la caja registradora, una vez

que vaya a efectuarse el pago, se pedirá a la cliente una identificación que demuestre su edad, como ocurre con la compra de bebidas alcohólicas.

La decisión de la FDA sólo se aplica al anticonceptivo de emergencia Plan B One-Step, fabricado por la farmacéutica Teva Women's Health Inc., que había solicitado la autorización. "La investigación ha demostrado que el acceso a productos anticonceptivos de emergencia puede hacer

bajar más la tasa de embarazos no intencionados en Estados Unidos", dijo, en un comunicado, la comisionada de la FDA, Margaret Hamburg. La mitad de los embarazos en EE.UU. son no deseados, según datos citados por Associated Press. "Los datos que la agencia ha estudiado demuestran que las mujeres de 15 años o más eran capaces de entender cómo funciona Plan B One-Step, cómo se usa de forma adecuada, y que no previene la

transmisión de enfermedades sexuales", añadió Hamburg.

La decisión no satisface ni a los grupos conservadores contrarios a la píldora del día después ni a los partidarios de garantizar su acceso libre. "Esta decisión —dijo en un comunicado Anna Higgins, del Consejo para la Investigación Familiar— muestra una alarmante falta de preocupación por la seguridad de las chicas, los derechos fundamentales de los padres y las preocupaciones de la comunidad médica".

El acceso más fácil permite reducir la tasa de embarazos no deseados, según la autoridad sanitaria

Reducir la edad de 17 a 15 años "no sirve para abordar las barreras significativas que demuestran que las mujeres de todas las edades encuentran si llegan a una tienda de medicamentos sin identificación, o después de que las puertas de la farmacia hayan cerrado por la noche o el fin de semana", dice en un comunicado Nancy Northup, presidenta del Centro por los Derechos Reproductivos. En EE.UU. no existe el DNI y suele ser el permiso de conducir lo que hace la función de documento de identidad, pero en la mayoría de estados no puede obtenerse el permiso hasta los 16 años.

En el 2011, la FDA ya decidió eliminar los límites de edad a la venta de la píldora del día después. Pero la secretaria de Salud y Servicios Humanos, Katherine Sebelius, y el presidente Barack Obama desautorizaron a la agencia y anulaban la decisión. Alegaron que hay niñas de once años que pueden tener hijos pero no pueden usar las píldoras por sí solas. La decisión de esta semana es una solución de compromiso. Pero choca con la sentencia de un juez federal que el 5 de abril dio 30 días para levantar las restricciones a la venta de la píldora. Lo que ocurra en las farmacias dependerá probablemente de cómo se resuelva este contencioso.

En España, desde el 2009

■ La píldora poscoital —levonorgestrel— se vende sin receta en España desde septiembre del 2009. Es la conocida como la píldora del día después porque su efectividad es máxima durante las 24 horas siguientes a una relación sexual sin protección. Hay otro producto con un plazo mayor de uso, hasta 120 horas

(ulipristal acetato) que sí necesita receta. Al principio, en Catalunya se ofreció a los farmacéuticos que, en caso de dudas sobre la comprensión del medicamento por parte de un comprador adolescente, podría pedir la asistencia de un adulto. Pero se suministra con normalidad. Las ventas se triplicaron en dos años.

La mujer muerta en Alcarràs había denunciado tres veces a su marido

JAVIER RICOU
Lleida

Tres denuncias por malos tratos, pero todas retiradas antes de que llegaran a juicio. Son las que presentó contra su marido la mujer asesinada a golpes de hacha el pasado martes en Alcarràs. En todos los casos esta mujer, de 24 años, se arrepintió del

paso dado y perdonó después a su esposo.

La existencia de esas tres denuncias fue desvelada ayer por la ministra de Servicios Sociales e Igualdad, Ana Mato, que mostró su más enérgica repulsa por este nuevo episodio de violencia machista. La ministra informó de que no existía ninguna orden de alejamiento. De hecho la pare-

ja seguía viviendo junta a pesar de esos antecedentes por episodios de malos tratos.

El autor de este crimen, de origen marroquí, mató también a un compatriota suyo en un céntrico bar de Alcarràs. Fue a buscarlo y le atacó con la misma arma, el hacha, que minutos después utilizaría para acabar con la vida de su mujer. Todo apunta

a un doble crimen con tinte pasional, pues el doble homicida estaba convencido de que su esposa y el otro hombre, que hacía solo unos días había llegado a Alcarràs, mantenían una relación sentimental. La pareja tenía dos hijas, de 2 y 7 años, que han nacido en Alcarràs. Familiares del matrimonio se han hecho cargo de las dos menores.

El Ayuntamiento de Alcarràs, que ha convocado para hoy un minuto de silencio en la plaza de la iglesia, se personará como acusador particular. Y también celebrará un pleno extraordinario para expresar su repulsa.

Diario de
un médico

Dejar la puerta abierta

Hay veces en que entra en conflicto el deseo de dar vida y el riesgo de perder la tuya propia. Esto, aunque cueste de imaginar, es lo que me ocurrió una vez y el caso que explico a continuación.

Era una chica joven a la que le diagnosticaron un cáncer en el aparato reproductivo. De esta forma, la operación la puso en la situación de tener que elegir entre dos alternativas: salvar su vida o dejar abierta la posibilidad de ser madre. Y en esa decisión, nosotros teníamos mucho que ver. ¿Qué podíamos hacer? ¿Extirpar el peligro del todo? ¿O extirparlo sólo parcialmente para dejar la puerta abierta a ser madre en el futuro? ¿Qué es más importante? ¿Vale la pena ponerlo todo en riesgo por algo que siempre has querido hacer? ¿Hasta qué punto puede ser importante ser madre en la vida de una persona? ¿Qué deseo hay que antepone al otro?

Todas estas fueron cuestiones morales que me planteé en su momento. Quizá hoy la operación no tendría tanto riesgo por qué ahora disponemos de ma-

¿Extirpar el peligro del todo? ¿O extirparlo sólo parcialmente para dejar la puerta abierta a ser madre en el futuro?

yor experiencia. Dejar la puerta abierta significaba un peligro para el futuro. Pero cerrarla del todo una pérdida irreparable. Así que, finalmente, después de hablarlo con ella y ver su convencimiento, decidimos intentar salvar su deseo de ser madre.

La operación fue muy bien y, poco después, se quedó embarazada. Todo había salido según lo previsto. Pero al cabo de un año nos llegó la peor noticia que podíamos recibir: el cáncer se había reproducido. Y en estos casos, suelen ser enfermedades de muy mal pronóstico. La puerta se había cerrado otra vez.

¿Habíamos asumido demasiados riesgos? ¿Habíamos pensado lo mejor para la paciente? ¿Debería haber escuchado las advertencias de otros médicos? Me sentía responsable. Pero si algo me ayudó fue que ella no se arrepentía de nada. A pesar de que quizá no vería crecer a su hijo, lo había visto nacer, y estaba más satisfecha que nunca de la decisión tomada.

Por suerte, la segunda operación fue muy bien. La recuperación ha sido completa y ella ha podido ver crecer a su hijo. Después de veinte años, la puerta sigue abierta. Y visto con perspectiva, entiendo su decisión. Casualmente, mi hijo tiene exactamente la misma edad que el suyo.

Dr. Jordi Antoni
Ginecólogo de
Centro Médico Teknon

CENTRO MEDICO TEKNON

www.teknon.es

Valencia exige que se investigue el accidente del metro

Miles de personas se concentraron ayer en la plaza de la Virgen de Valencia para exigir a la Generalitat Valenciana que abra la comisión de investigación y que se averigüe toda la verdad sobre el accidente del metro ocurrido el 3 de julio del 2006 en el que murieron 46 personas. Tras las revelaciones pe-

riodísticas de los últimos meses (que apuntan a graves manipulaciones en la investigación) y a la difusión del caso el fin de semana pasado en el programa *Salvados* (La Sexta) la concentración, que se celebra el día 3 de cada mes, fue masiva y muy emotiva. Al grito de "queremos responsables" los concentrados

dirigieron muchos de sus cánticos contra el presidente de las Cortes Valencianas, Juan Cotino, quien presuntamente ofreció trabajo a familiares a cambio de su silencio; y pidieron al presidente Fabra que depure "responsabilidades políticas" y que se ponga "al lado de las víctimas". / S. Enguix

Los jueces podrán revisar de oficio las cláusulas abusivas

Una reforma legal aumenta las funciones de los procuradores

BARCELONA Redacción

Los jueces podrán examinar de oficio las cláusulas abusivas en los contratos de los consumidores, según el anteproyecto de reforma de la ley de Enjuiciamiento Civil (LEC) aprobada ayer por el Consejo de Ministros y en la que también se prevé aumentar las funciones de los procuradores, por ejemplo en las notificaciones, en las que tendrán condición de agentes de la autoridad.

La modificación que afecta a las cláusulas se deriva de la sentencia del Tribunal de Justicia de la Unión Europea, dictada a raíz de un caso ocurrido en un juzgado barcelonés. En concreto, el juez José María Fernández Seijo planteó a esta instancia el caso de un ciudadano marroquí que iba a ser desahuciado por los intereses derivados del impago de una hipoteca y el tribunal dictaminó que las normas españolas eran contrarias a las europeas. De hecho, el jueves, Fernández Seijo dictó la sentencia sobre este asunto, y dejó la deuda en 3.000 euros correspondientes a los plazos sin pagar en lugar de los 130.000 que exigía el banco, además de paralizar el lanzamiento.

A partir de este fallo europeo, el Ministerio de Justicia inició la revisión de la ley y ha introducido la reforma según la cual en los procesos monitorios, que son aquellos en que no hay contradic-

ción entre las partes, el juez puede examinar de oficio si los intereses de demora contenidos en los contratos son cláusulas abusivas, que ahora se podrán anular. Lo que siempre es intocable es la deuda principal, por la cual se podrá llevar a cabo el desahucio, pero eso supondrá un descenso notable en las deudas.

El anteproyecto de reforma de la LEC fue aprobado en la reunión de ayer del Consejo de Ministros, y también incluye la ampliación de las funciones de los

El Consejo de Ministros aprobó el proyecto de reforma de la ley de Enjuiciamiento Civil

procuradores de los tribunales. En la rueda de prensa de los viernes, la vicepresidenta del Gobierno, Soraya Sáenz de Santamaría, explicó que las modificaciones quieren equiparar las funciones de los procuradores españoles "con tareas similares que llevan a cabo profesionales de idéntica labor en el conjunto de la UE". La reforma propone el refuerzo de las funciones de los procuradores en los actos de comunicación, garantizando la eficacia de las notificaciones, citaciones, emplaza-

mientos y requerimientos. Podrán realizar embargos de bienes muebles y cuentas corrientes y se incrementan sus funciones en los procesos de ejecución, pues podrán realizar el requerimiento de pago en el domicilio del ejecutado o donde puedan encontrarlo. El anteproyecto contempla que los Colegios de Procuradores puedan encargarse del depósito y de la administración judicial de los bienes embargados (obligación que corresponde a la administración que ostente las competencias en la materia), de acuerdo con las directrices que impartió el secretario judicial. Según ha informado el Ministerio de Justicia, mientras participen en el ejercicio de funciones públicas, la ley confiere a los procuradores la condición de agentes de la autoridad, por lo que sus notificaciones producirán plenos efectos cuando el destinatario se encuentre en su domicilio y se niegue a recibir la copia de la resolución, y ya no tendrán que realizar estos actos acompañados de dos testigos.

El Colegio de Procuradores alabó el anteproyecto porque ayudará a agilizar los trámites procesales sin que ello implique incremento alguno de los costes para la administración. Según este órgano, se mejoran las opciones de los litigantes que podrán optar entre un funcionario de la administración de justicia o contratar un procurador. ■

PANORAMA

El homicida de Alcarràs confiesa los dos crímenes y afirma que mató por celos

ALCARRÀS ▶ Asesinó por celos. El ciudadano marroquí Hamid Errabehy confesó ayer que mató el pasado martes a hachazos a su esposa y a otro hombre en Alcarràs porque ambos mantenían, según él, una relación sentimental desde hacía seis años. Y poca cosa más dijo este doble asesino en su declaración en el juzgado. Una vez confesados los dos crímenes, el juez ordenó la reconstrucción de los hechos. Hamid, de 36 años, fue conducido a Alcarràs y volvió a pasar por los dos escenarios de los crímenes: el bar de la plaza de la iglesia donde mató al que él creía amante de su esposa y

por la casa en la que vivía la pareja y donde asesinó, con la misma hacha, a su esposa. La pareja tenía dos niñas, de 2 y 7 años, que han quedado a cargo de familiares, bajo la supervisión de la Generalitat. La mujer había acudido hasta tres veces a los Mossos para informar que sufría malos tratos. Pero, al parecer, nunca llegó a presentar una denuncia formal, pero sí se abrieron diligencias de oficio. Más tarde retiró esas acusaciones y los casos quedaron archivados. El juez decretó ayer prisión sin fianza para el agresor, que actuó con una desmesurada brutalidad, por dos delitos de asesinato. / J. Ricou

El acusado, con un hacha simulada, en la reconstrucción

Más de 900 detenidos en China por vender carne de rata por cordero

CONSUMO ▶ Las autoridades chinas han detenido en los últimos tres meses a un total de 904 personas sospechosas de vender productos cárnicos falsificados, incluida la carne de rata como si fuera de cordero, según ha informado el Ministerio de Seguridad Pública de China. La policía del país ha destapado cerca de 382 delitos contra la seguridad alimentaria y ha confiscado más de 20.000 toneladas de carne adulterada. / EP

MÉS denuncia la muerte de un inmigrante por insuficiente atención médica

SANIDAD ▶ El grupo MÉS anunció ayer la presentación de una demanda penal contra el Govern balear por "negar el auxilio" a un joven senegalés sin papeles que murió de tuberculosis. La coalición denuncia que Alpha Fam, de 28 años y residente en el núcleo de Can Picafort (Mallorca), acudió hasta en tres ocasiones al hospital de Inca, donde se le habría denegado una radiografía de tórax por carecer de tarjeta sanitaria y no considerarse un caso urgente. Testimonios de trabajadores del

centro y de amigos del fallecido reunidos por la formación aseguran que en la última visita se le recetó ibuprofeno y que el paciente no pudo pagar la prueba porque no tenía dinero. El Govern afirma que fue atendido correctamente tanto en el centro de salud como en el hospital y que se le hicieron varias pruebas, aunque pudo no haber seguido el tratamiento indicado. Recientemente, Médicos del Mundo ha denunciado 160 casos de presunta vulneración de derechos sanitarios en las islas. / E. Carranza

El hermano del ministro Wert dará clase en la calle para protestar contra los recortes

EDUCACIÓN ▶ Juan Pablo Wert, hermano del ministro de Educación, José Ignacio Wert, dará clase en la calle el próximo día 7 para protestar por los recortes en el sector educativo como parte de un movimiento organizado en la Universidad de Castilla-La Mancha. Wert, profesor de Historia del Arte, saldrá a la calle de las 11 a las 12.15 horas para impartir una sesión titulada "Clases en la calle" en Ciudad Real. / Efe

7.4 – Segre, Alcarràs (2013)

SEGRE
Miércoles, 1 de mayo de 2013

ES NOTICIA | 3 |

Un vecino de Alcarràs mató ayer supuestamente a hachazos a su mujer, en el domicilio conyugal, y a un hombre, en un céntrico bar de la población. Todo apunta a que el presunto homicida, detenido por la Policía Local gracias a la colaboración de los clientes del local, creía que su mujer mantenía una relación con la otra víctima.

TRAGEDIA EN ALCARRÀS DOBLE CRIMEN

EL DATO

2

VÍCTIMAS MORTALES

Tanto el presunto homicida como los fallecidos son de nacionalidad marroquí.

Un céntrico bar

La primera agresión tuvo lugar hacia las tres de la tarde en el bar Casanova, situado en la plaza de l'Església.

Piso conyugal

Después el agresor mató supuestamente a su mujer en el piso de la calle Dr. Barraquer.

Interior del bar donde murió el hombre.

Policía Local

Los clientes de bar avisaron a los agentes, que detuvieron al presunto homicida cuando intentaba huir.

Un agente de los Mossos recogiendo pruebas.

Crimen pasional

Todo apunta a que el detenido creía que su mujer tenía una relación sentimental con la otra víctima.

Dos hijas en común

La pareja tenía dos hijas, de siete y dos años, que se encontraban en la vivienda cuando ocurrió la agresión.

El bar Casanova quedó precintado.

Un vecino de Alcarràs mata a hachazos a su mujer y a su supuesto amante

Acudió a un bar donde estaba una de las víctimas y a continuación mató a su esposa

A. GUERRERO/M.A. MARTÍN

[ALCARRÀS] Un vecino de Alcarràs mató ayer al mediodía presuntamente a golpes de hacha a su mujer y a otro hombre al que atacó en un céntrico bar de esta población del Segrià. Poco después fue detenido por la Policía Local cuando intentaba huir. El presunto homicida, que podría tener antecedentes por malos tratos, según algunas fuentes, y las dos víctimas mortales son de nacionalidad marroquí.

Los hechos tuvieron lugar poco antes de las tres de la tarde cuando, según testigos presenciales, el presunto homicida, Hamid E., acudió al bar Casanova, situado en la plaza de l'Església. Sin mediar palabra, se dirigió hacia Khalifa, que estaba jugando a las cartas, y le asestó, presuntamente, cuatro hachazos en la cabeza. En aquel momento había una veintena de clientes en el local que salieron despa- voridos y alertaron a la Policía Local. "Iba corriendo con un hacha por la calle", explicó Francisco Montero. Saló corriendo hacia su casa, en la calle Doctor Barraquer número 11 (a unos 300 metros del bar), y allí repitió supuestamente la brutal agresión contra su mujer, Iham. La dos hijas de la pareja, de dos y siete años, se encontraban en la vivienda cuando ocurrió la agresión, según fuentes cercanas al caso. Cuando huía del lugar fue interceptado por agentes de la Policía Local y clientes del bar que habían salido en su búsqueda tras el primer ataque. Algu-

El trágico suceso levantó una enorme expectación entre los vecinos de Alcarràs.

nos testigos aseguraron que el homicida iba acompañado de una de las pequeñas. "Hemos salido corriendo tras él y, cuando hemos llegado a la calle de su vivienda, ha dicho que había matado también a su mujer todavía oíamos gritar", explicó un testigo. Los sanitarios trataron de reanimar sin éxito a la mujer. Los Mossos d'Esquadra inves-

tigan el posible móvil del crimen. Todo apunta a que el detenido creía que su mujer tenía una relación sentimental con la otra víctima. Precisamente, Khalifa habría regresado el lunes de Marruecos, según algunos testigos.

El suceso provocó una enorme expectación entre los vecinos de Alcarràs. Las dos hijas de la pareja quedaron ayer a cargo

de un familiar. El ayuntamiento puso a disposición de los familiares ayuda psicológica.

El alcalde, Miquel Serra, explicó que "la familia hacía tiempo que vivía aquí y las hijas ya nacieron en Alcarràs". El consistorio ha decretado un día de luto este jueves y un minuto de silencio. También apuntó que si se confirma que ha sido un cri-

men de violencia machista se personará como acusación particular.

La noticia en
Lleida Televisió

SEGRE plus

Vea el vídeo en su
móvil con el código.

20 COMARCAS

SEGRE
Jueves, 2 de mayo de 2013

SUCEOS VIOLENCIA MACHISTA

La víctima de Alcarràs denunció 3 veces a su marido por maltrato pero luego se retractó

El detenido declarará hoy ante los Mossos d'Esquadra | El ayuntamiento de la población no tenía constancia de las agresiones y el alcalde ratifica que se van a presentar como acusación particular

A. GUERRERO/M.A. MARTÍN

[ALCARRÀS] La mujer asesinada el martes por su marido en Alcarràs había denunciado tres veces a su pareja por violencia machista pero acabó retirando las denuncias. Así lo explicó ayer por la mañana la ministra de Sanidad, Ana Mato.

El presunto homicida, Hamid Errabehy, de 36 años, todavía no había declarado ayer ante los Mossos d'Esquadra, según fuentes cercanas al caso. La investigación continuó ayer con la autopsia de la mujer y el hombre fallecidos, Iham, de 26 años, y Khalifa, respectivamente.

El bar Casanova, donde el detenido asedió cuatro hachazos al hombre, continuaba ayer cerra-

Imagen del hermano del presunto homicida poco después de conocerse los hechos.

DÍA DE LUTO

Hoy, a las 13.15 horas, tendrá lugar un minuto de silencio y después un pleno para condenar los hechos

do. Por otra parte, el hermano del presunto homicida, Addelsam Errabehy, explicó que "mi hermano se ofuscó por las habladurías y se volvió loco". Viven en la misma planta del piso del número 11 de la calle Doctor Barraquer. Las niñas del matrimonio, de 2 y 7 años, conti-

nuaban al cuidado de los familiares a la espera de que los servicios sociales decidan sobre su tutela.

Alcarràs ha decretado para hoy un día de luto y a las 13.15 horas tendrá lugar un minuto de silencio. Después se celebrará un pleno municipal para conde-

nar los hechos. "El consistorio se va a personar como acusación particular en los dos crímenes porque no podemos dejar impunes atrocidades de este tipo", aseguró el alcalde, Miquel Serra. Respecto a las denuncias por violencia machista, Serra aseguró que el consistorio no los co-

nocia. El hombre llevaba 15 años en la población y la mujer había llegado hace ocho.

Las muestras de repulsa continuaron ayer. La ministra Mato y la presidenta del Institut Català de les Dones (ICD) de la Generalitat condenaron el asesinato.

LAS CIFRAS DEL DRAMA

17 casos en España

■ Con la víctima de Alcarràs, son ya 17 las mujeres fallecidas a manos de sus parejas o exparejas en lo que va de año 2013 en toda España, y 13 de ellas no habían denunciado a sus agresores, según el Ministerio de Sanidad.

Dos muertes en Catalunya

■ Catalunya ha registrado dos muertes por violencia machista este 2013. A parte del de Alcarràs, una mujer murió asesinada el 19 de marzo en Reus. La víctima de 38 años, murió a manos de su expareja.

El precedente de Lleida

■ El 3 de noviembre del 2011 tuvo lugar el último crimen machista registrado en la provincia de Lleida. Un vecino de Vielha, Albino Iglesias, de 50 años, estranguló presuntamente a su mujer, Sabrina Cortés, de 31, el mismo día que iban a firmar el divorcio.

Teléfono 900 900 120

■ Las mujeres que padecen malos tratos pueden pedir ayuda a este número de teléfono del Institut Català de les Dones. Es un servicio confidencial y gratuito las 24 horas del día.

SUCEOS EMERGENCIAS

Un herido en el incendio de un dúplex en Tàrraga

El hombre sufrió heridas en las manos

[TÀRRAGA] Un hombre de 46 años sufrió quemaduras en las manos a primera hora de la tarde de ayer cuando intentaba apagar un incendio en un dúplex de Tàrraga. El fuego se originó en una paella cuando estaban cocinando. Los otros dos miembros de la familia, una mujer de 41 años y un niño de 6, resultaron ilesos.

Los Bombers de la Generalitat recibieron el aviso del incendio a las 15.59 horas. Cinco dotaciones acudieron hasta el lugar de los hechos, un dúplex situado en el número 3 de la calle Mossèn Sarret. Las llamas calcinaron toda la cocina y el comedor anexo de la vivien-

El incendio tuvo lugar en un dúplex situado en el número 3 de la calle Mossèn Sarret.

da. El fuego también afectó parcialmente la habitación de matrimonio de la planta superior del dúplex.

El hombre herido fue trasladado rápidamente a un centro

sanitario para tratarse de las quemaduras que sufrió en las manos.

Por su parte, los Bombers de la Generalitat continuaron durante parte de la tarde remojan-

do la zona afectada por el fuego y comprobando que el inmueble no había sufrido daños estructurales. Además, durante la extinción cortaron la calle al tráfico.

Intoxicado por humo al quemarse un colchón

[TÀRRAGA] Tres dotaciones de los bomberos de la Generalitat sofocaron ayer un incendio que calcinó un colchón en una casa en la calle Soldevilla de Tartareu, en el término municipal de Les Avellanes y Santa Linya. El propietario de la casa fue atendido por una leve intoxicación de humo por el SEM y dado de alta en el lugar. Los hechos ocurrieron a las cinco de la madrugada.

Tres años de cárcel por tres porros en Andorra

[ANDORRA LA VELLA] La justicia andorrana ha condenado a tres años de cárcel a un joven por introducir siete gramos de marihuana. El chico fue sorprendido con la droga en un autobús de línea regular. Entonces, reconoció compartía la droga con su novia de 17 años. Fue condenado por cesión de droga a menores.

SEGRE
Viernes, 3 de mayo de 2013

COMARCAS

www.segre.com/comarques

Las instituciones de Lleida apoyan
que Talam acoga el centro deportivo

P.12

Sufre la amputación de un pie al
accidentarse en un taller de Gólmés

P.15

SUCESOS VIOLENCIA MACHISTA

Un 21% de leridanas maltratadas retiraron en 2012 la denuncia, la cifra más alta en 6 años

La víctima de Alcarràs tuvo una orden de protección el pasado verano, tras denunciar a su marido por tercera vez después de haberlo hecho también en 2007 y 2010 || El agresor no podía acercarse a ella a 200 metros

R.RIOS/A.GUERRERO

[ALCARRÀS] Los juzgados de la provincia de Lleida registraron durante el pasado año un total de 981 denuncias por violencia machista. Sin embargo, 213 acabaron siendo retiradas por las propias denunciadas, según los últimos datos publicados por el Consejo General del Poder Judicial. Ello supone más de un 21% del total y el porcentaje más elevado de renuncias de los

últimos seis años en las comarcas leridanas. Y es que en 2007, solo un 5% de las leridanas que denunciaron haber sido víctimas de malos tratos acabaron retirando la denuncia contra su agresor. Desde entonces, el porcentaje fue incrementándose año a año hasta llegar en 2010 a más de un 19% de denuncias retiradas en los juzgados de las comarcas leridanas (179 de un total de 925). En 2011 el porcen-

taje descendió por primera vez, y lo hizo en cuatro puntos, hasta el 15%, para volver a subir en 2012. Precisamente, una de esas 213 mujeres que el pasado año retiraron la denuncia contra su agresor fue Ilham Errabehy, la joven de 26 años que murió asesinada el martes, supuestamente a manos de su marido. Ilham presentó la última de las tres denuncias que interpuso contra su pareja en julio de

2012. Según explicaron fuentes cercanas al caso, la mujer acudió a la Policía Local de Alcarràs asegurando que su marido, al que definió como celoso, la había cogido del cuello y la había lanzado al suelo. Tras la agresión, que aseguró que habían visto unos vecinos, consiguió escapar y su pareja fue detenida. Sin embargo, dos días después no ratificó la denuncia ante los Mossos d'Esquadra, donde ase-

guró no tener miedo a su pareja y se negó a ser vista por un médico. No obstante, al tratarse de la tercera denuncia que presentaba la mujer, desde los juzgados se impuso una orden de alejamiento que obligaba a su marido a no acercarse a la víctima a menos de 200 metros. Sin embargo, esta finalmente fue retirada el 5 de septiembre por falta de pruebas, ya que tampoco se encontró a los supuestos testigos de la agresión. La primera de las denuncias que había interpuesto Ilham contra su marido data de octubre de 2007. La mujer también acudió en esa ocasión a la Policía Local de Alcarràs asegurando que su pareja le había propinado dos puñetazos en la cara. Sin embargo, solo dos horas después se retractó y retiró la denuncia, pidién-

SUSPENDIDA

La orden de alejamiento se suspendió por falta de pruebas tras no encontrar testigos de la agresión

do que dejaran marchar a su marido porque quería estar con él, por lo que el juez finalmente archivó el caso. Tres años después se produjo el segundo episodio. Entonces, fue una patrulla la que tuvo conocimiento de la situación tras encontrar a Ilham con su entonces única hija, de tres años en aquel momento, en la N-II. La mujer aseguró a los agentes que su marido iba bebiendo en el coche (tiene una condena por conducir bajo los efectos del alcohol), que la agarró por el cuello y la empujó para sacarla del vehículo. No presentó denuncia formal y el caso fue de nuevo archivado.

LOS DATOS

981

DENUNCIAS

Presentadas el pasado año en Lleida por violencia machista.

213

RETIRADAS

Un 21% del total, 213, acabaron retirándose.

Unos 200 vecinos participaron en el emotivo minuto de silencio que tuvo lugar en la plaza de l'Església.

Los vecinos de Alcarràs salen a la calle para clamar contra la violencia machista

[ALCARRÀS] Unos 200 vecinos de Alcarràs clamaron ayer contra la violencia machista en un emotivo minuto de silencio que tuvo lugar en la plaza de l'Església a las 13.15 horas. Acto seguido, el consistorio celebró un pleno extraordinario donde el alcalde, Miquel Serra, leyó una declaración institucional en la que el pleno afirma

que "queremos personarnos como acusación particular para defender, en primer lugar, las dos víctimas menores de edad (las hijas de 2 y 7 años del matrimonio) nacidas en Alcarràs, pero también para impedir que el autor de los hechos vuelva a convivir con nosotros y para que caiga sobre él todo el peso de la justicia".

En el acto estuvieron presentes autoridades como el delegado de la Generalitat en Lleida, Ramon Farré, la subdelegada del Gobierno, Inma Manso, o la vicepresidenta de la Diputación, Rosa Pujol.

Respecto a las dos pequeñas, Farré explicó que "la tutela es de la Generalitat con la guardia y custodia, de momen-

to, la hemos dados a los familiares".

Por otra parte, el cuñado de la otra víctima mortal (Khali-fa Kassim) aseguró que "Khali-fa era un buen hombre, había llegado el fin de semana de Marruecos y era imposible que tuviera una relación con Ilham". El cuñado, Hamid Njimi, también añadió que la víctima "no vio quien le mató porque fue atacado a hachazos por la espalda". El bar donde se produjeron los hechos continuaban ayer precintado por los Mossos d'Esquadra. El detenido pasará hoy a disposición judicial.

SEGRE
Sábado, 4 de mayo de 2013

ES NOTICIA | 3 |

El autor confeso del doble crimen de Alcarràs reconoció ayer con frialdad pasmosa que mató a su mujer en su casa y a un hombre en un céntrico bar de esta población el pasado martes. Hamid Errabehy admitió dos asesinatos tanto en la declaración judicial como la reconstrucción de los hechos. El juez le envió a prisión preventiva.

SUCESOS VIOLENCIA MACHISTA

El asesino de Alcarràs narra con frialdad pasmosa su horrendo doble crimen

El juez le envía a prisión tras reconstruir ayer los brutales ataques a las dos víctimas

A. GUERRERO / M.A. MARTÍN
ALCARRÀS | El doble asesino confeso de Alcarràs, Hamid Errabehy, admitió ayer con frialdad pasmosa el crimen en su declaración judicial y en la posterior reconstrucción de los hechos. Después, el titular del juzgado de Violencia contra la Mujer de Lleida ordenó su ingreso en prisión preventiva por la muerte a hachazos de su mujer, Ilham Errabehy, en el domicilio familiar, y de otro hombre, Khalifa Kassimi, en un céntrico bar de la población. Hamid reconoció los hechos en su declaración judicial en el Canyeret. Después la comisión judicial se trasladó a Alcarràs donde el acusado relató el doble crimen en la reconstrucción de los hechos. El acusado aseguró que el pasado martes a las tres de la tarde fue al bar Casanova de Alcarràs. Comprobó que Khalifa estaba allí y explicó que se ofuscó porque

CONFESIÓN

El acusado recreó las dos agresiones que cometió el martes en la reconstrucción

creía que tenía una relación sentimental con su mujer desde hacía seis años. Fue a su coche a coger un hacha y volvió al bar donde sin mediar palabra le asestó cuatro golpes en la cabeza, siempre según su versión. El propio acusado recreó con gestos la agresión que cometió en el interior.

Después, recorrió los 300 metros que separan el bar de su casa con el hacha en la mano, siempre según su versión. Y en la vivienda, situada en el número 11 de la calle Doctor Barraquer, mató a hachazos a su mujer, Ilham Errabehy, de 26 años. Las dos hijas de la pareja, de dos y siete años, estaban en la casa, pero según el acusado no vieron el crimen porque se encontraban en otra habitación. El acusado explicó al juez que después de acabar con la vida de su mujer, dejó allí el hacha, recogió a las hijas y bajó al portal. Allí esperó a la llegada de la policía. Poco después fue detenido por agentes de la Policía Local de Alcarràs. Tras la reconstrucción de los hechos, el acusado regresó al juzgado de Violencia contra la Mujer que ordenó su ingreso en

LA SECUENCIA

Vio a la primera víctima en el bar y le atacó

1 Hamid Errabehy explicó que tras comprobar que Khalifa estaba en el bar fue al coche, cogió un hacha y volvió al local para matarle.

Fue a su casa donde mató a su mujer

2 Después se dirigió a su casa, a unos 300 metros, y mató a hachazos a su mujer, Ilham. Las dos hijas de la pareja estaban en otra habitación de la vivienda.

Bajó a la calle a esperar a los policías

3 Tras los dos crímenes, cogió a sus dos hijas (de dos y siete años) y bajó al portal de la vivienda donde, según su versión, esperó a los policías.

EL DATO

300
METROS

El acusado reconoció ayer que recorrió la distancia entre el bar Casanova y su casa con un hacha en la mano.

prisión preventiva sin fianza. El juez le imputa dos delitos de asesinato y otro de violencia doméstica. Su abogada defensora aseguró que recurrirá la prisión provisional. Los Mossos desplegaron ayer un gran dispositivo

policial en Alcarràs durante la reconstrucción. El arma homicida fue sustituida por una hacha (de cartón) que el acusado llevó en su trayecto entre el bar y su domicilio. Las niñas están bajo tutela de la Generalitat pero son

familiares los que tienen la guardia y custodia. A su vez, los sacerdotes de Alcarràs lamentaron los hechos y afirmaron en un comunicado que "esperamos que sean puntuales y no deriven en tensión social".

Breve declaración en el juzgado y reconstrucción

El acusado declaró en el juzgado de Violencia contra la Mujer poco menos de una hora. Reconoció los hechos y la comisión judicial se desplazó a Alcarràs donde el acusado volvió a confesar con frialdad los hechos.

La noticia en Lleida Televisió

SEGRE plus

Vea el vídeo en su móvil con el código.

14 | LLEIDA

VIOLENCIA MACHISTA BALANCE

Jueces de Lleida protegen cada semana a cinco mujeres maltratadas

Durante el pasado año dictaron un total de 245 órdenes de alejamiento en las comarcas leridanas || Entre ellas, la de la mujer asesinada el martes en Alcarràs

R.RÍOS/A.GUERRERO

Los juzgados de Lleida dictaron a lo largo del pasado año un total de 245 órdenes de alejamiento para mujeres víctimas de la violencia machista. Esta cifra supone casi cinco medidas de protección ordenadas cada semana, según los últimos datos hechos públicos por el Consejo General del Poder Judicial. De todas las órdenes, 25 correspondieron a menores de edad que denunciaron malos tratos, una cifra solo superada en el conjunto de Catalunya por las de la provincia de Barcelona, con 37. Entre las 245 órdenes de alejamiento impuestas el pasado año en las comarcas leridanas se encuentra la que se dic-

MENORES

Del total de órdenes de protección en Lleida, 25 fueron para menores víctimas del machismo

tó para proteger a Ilham Errabehy, la joven de 26 años asesinada el pasado martes en Alcarràs presuntamente a manos de su marido, que ingresó el viernes en prisión acusado de un doble delito de asesinato y otro de violencia machista. El juez decidió proteger a Ilham en julio de 2012 tras presentar esta la tercera denuncia contra su marido (la primera fue en 2007 y la segunda en 2010), a pesar de que posteriormente la retiró, como ocurrió en las anteriores ocasiones. La orden de alejamiento impuesta se mantuvo hasta el 5 de septiembre, cuando se archivó el caso por falta de pruebas al no encontrarse testigos de la agresión.

El bar de Alcarràs en el que tuvo lugar uno de los dos asesinatos, en la imagen precintado, reabrió ayer.

La niñas de Alcarràs seguirán viviendo con familiares

Las hijas de Ilham Errabehy, la mujer que fue brutalmente asesinada el martes en Alcarràs a manos presuntamente de su marido, seguirán viviendo con sus familiares. El departamento de Bienestar confirmó ayer que la tutela pertenece a la Generalitat de Catalunya pero que la guardia y custodia, por el momento, se ha dado a los familiares. No obstante, no se trata de una decisión definitiva porque más adelante se valorará y se decidirá si se continua con el régimen actual o se modifica.

Las niñas, que tienen 2 y 7

años, ya nacieron en Alcarràs. Su padre, Hamid Errabehy, había llegado hace 15 años a España y su esposa lo hizo hace unos 8 años.

Por otra parte, el Bar Casanova, donde tuvo lugar el asesinato de Kassimi Khalifa, reabrió ayer a la seis de la tarde

SITUACIÓN ACTUAL

La tutela pertenece a la Generalitat, que ha cedido a los familiares la guardia y custodia

después de cuatro días precintado. El viernes al mediodía tuvo lugar en el local la reconstrucción del crimen (ver SEGRE de ayer). La propietaria del local explicó que los Mossos d'Esquadra no les devolvieron las llaves hasta el mismo viernes por la tarde. De esta forma, el local pudo recuperar ayer una normalidad que se truncó bruscamente por un crimen que, según explicó la propietaria, provocó "una situación de pánico extrema". En aquel momento había más de una veintena de personas en el céntrico bar.

SEGRE

Domingo, 5 de mayo de 2013

FUEGO

Incendio de matorrales a la salida de Lleida en la N-230

Los Bombers de la Generalitat trabajaron ayer por la tarde en un incendio de matorrales a la salida de Lleida por la N-230, concretamente en el kilómetro 2, que arrasó unos 4.000 metros cuadrados. Los bomberos recibieron el aviso a las 15.16 y hasta tres horas más tarde no lo dieron por extinguido.

Por otra parte, ayer al mediodía se quemó un contenedor de basura en la calle Magi Morera, en la Zona Alta. Los Bomberos recibieron el aviso del fuego a las 14.30 horas y en menos de media hora dieron por finalizado el servicio.

EMERGENCIAS

Se inunda un ascensor de Alcalde Porqueres

Los Bombers de la Generalitat tuvieron que achicar ayer por la mañana el agua que se había acumulado en el interior de un ascensor del número 49 de la avenida Alcalde Porqueres. Los hechos tuvieron lugar alrededor de la 10.00 horas. Dos dotaciones de los bomberos se desplazaron hasta el lugar del siniestro. Determinaron que se había roto la tubería por la cual discurre el agua y procedieron a cerrar la llave de paso. También comprobaron que el inmueble no había sufrido ningún daño estructural. La comunidad de propietarios del edificio se hizo cargo de la reparación de la avería.

EMERGENCIAS

Reparan la avería eléctrica del edificio del Carme

El número 27 de la calle del Carme, donde el viernes por la noche hubo una avería que dejó el inmueble sin luz (ver SEGRE de ayer), recuperó ayer la normalidad. El suceso tuvo lugar pasadas las nueve de la noche cuando los vecinos escucharon una "explosión" y el edificio se quedó sin luz. Hasta el lugar de los hechos se desplazaron bomberos y servicios sanitarios. Técnicos de la compañía repararon la avería.

La avería se produjo el viernes pasadas las nueve de la noche.

TRIBUNALES JUSTICIA

El juez de lo contencioso pide el traslado a Alicante

El titular del único juzgado de lo contencioso-administrativo de Lleida, José María Aristóteles Magán Perales, ha solicitado un traslado, según la petición que realizó en el último concurso de traslados que salió publicado en el Boletín Oficial del Estado (BOE) del pasado 20 de abril, informó ayer Las Provincias. La primera opción de traslado es al juzgado número 3 de lo Contencioso de Alicante. La segunda opción es Va-

lladolid. Este juez ha sido sancionado cuatro veces por el Consejo General del Poder Judicial por sus polémicas decisiones y por los términos que utiliza en sus sentencias para criticar la preponderancia del catalán frente al castellano. El juez Magán, que es de Albacete, ya pidió hace un año el traslado a Almería. Un traslado que finalmente no se produjo porque tenía asuntos pendientes de resolver en la sede leridana.

CRIMEN SUCESOS

Una patología llamada celos

Los psicólogos apuntan que los padecen personas con un sentimiento muy acusado de inferioridad y baja autoestima || **Recomiendan el tratamiento psicológico y la terapia de pareja para evitar que esta situación emocional pueda acabar desarrollando una mente perturbada**

A. GUERRERO / M. A. MARTÍN
[LLEIDA] ¿Hasta qué punto unos celos pueden provocar un asesinato? Los psicólogos apuntan que es el extremo límite de una patología a la que pueden llegar personas que tienen un sentimiento de inferioridad y de baja autoestima muy acusado y

que son posesivos. Está claro que nada justifica un crimen y mucho menos los celos pero ¿qué pasa por la cabeza de alguien que entra en un bar lleno de gente, asesina brutalmente a hachazos a un hombre porque cree que es el amante de su pareja y acto seguido acaba con la vi-

da de su mujer de la misma forma? Así justificó lo injustificable Hamid Errabehy delante de los Mossos d'Esquadra después de cometer tal atrocidad el pasado 30 de abril en Alcarràs.

El presidente de la delegación de Lleida del Colegio Oficial de Psicólogos, Oriol Verdú, asegu-

ra que "desarrollan una personalidad de tipo paranoide que se presenta sin fundamento alguno y empieza a establecer relaciones ilusorias e interpretaciones erróneas continuas". La psicóloga Laura Paülis explica que "son personas posesivas que llegan a un punto extremo de

desconfianza que acaba por transformarlo en una rabia y una agresividad muy peligrosa". Pueden llegar a pensar que "serás culpable hasta que no se demuestre lo contrario", añade Verdú. El perfil de una persona que llegue a sufrir celos de manera patológica, ya sea hombre o mujer, está formado por distintos rasgos. Además de baja autoestima y sentimiento de inferioridad ya mencionados, hay que añadirle la desconfianza, la introversión, la falta de habilidades sociales, la inseguridad y la dependencia emocional.

Otra de las preguntas es por qué las reacciones suelen ser diferentes en hombres y mujeres. Laura Paülis comenta que "es un hecho de creencias culturales ya que, históricamente, se ha visto al hombre como un ser superior a la mujer, y esta ha desempeñado un papel de sumisión". Verdú añade que "el hombre lo basa más en el aspecto físico y la mujer en el aspecto psicológico".

Los expertos recomiendan el tratamiento psicológico para evitar que unos pequeños celos puedan acabar desarrollando una patología. "Lo más básico es ser consciente del problema. Se puede hacer terapia indivi-

HOMBRES Y MUJERES

Los primeros los basan más en el aspecto físico y la agresividad y las mujeres, a un nivel más psicológico

Hamid Errabehy explicó con una frialdad pasmosa cómo asesinó a su mujer y a otro hombre el 30 de abril en Alcarràs.

LA OPINIÓN DE LOS EXPERTOS

«Llegan a sufrir paranoias»

Oriol Verdú

PRE. DEL COLEGIO DE PSICÓLOGOS

■ El psicólogo y presidente del Colegio de Psicólogos de Lleida, Oriol Verdú, asegura que cuando se llega a come-

ter un crimen es que "el autor sufre una patología de celos provocada por una personalidad de tipo paranoide, empieza a hacer falsas hipótesis, sus interpretaciones erróneas son continuas y llega a la conclusión: serás culpable hasta que no se demuestre lo contrario".

«Se transforman en agresivos»

Laura Paülis

PSICÓLOGA

■ "Son personas que llegan a un punto extremo de desconfianza que acaba por transformarse en rabia y agresivi-

dad. Los hombres reaccionan de forma diferente por una cuestión cultural. Lo más básico es ser conscientes del problema. Hay soluciones, se puede hacer terapia individual y de pareja para analizar posibles situaciones y llegar a evitarlas".

dual y de pareja para analizar posibles situaciones y llegar a evitarlas", apunta Paülis. Por su parte, Verdú explica que "cuando se detecta por parte de la pareja, sería necesario incentivar el diálogo continuo, aumentando la confianza y el contacto amoroso", y añade que "en caso de manifestarse de una manera patológica se debe ir a un psicólogo clínico especialista en terapia de pareja". Recomendando trabajar la inteligencia emocional y las relaciones sociales.

Los síntomas que pueden llevar a una persona a desencadenar esta patología perturbadora son la ansiedad o un trastorno depresivo. Pasa por diferentes fases. De la inferioridad inicial se pasa a la desconfianza, después a la rabia y, finalmente, a la agresividad. Tampoco han detectado que los casos patológicos hayan aumentado estos últimos años. Pero ninguna de estas explicaciones científicas justifica lo injustificable. Y nada podrá devolver la vida a las dos víctimas de Alcarràs.

SUCESOS BALANCE

Terrorismo contra la mujer

Veinticuatro mujeres han sido asesinadas por sus parejas o exparejas en lo que va de año en España, cuatro más que en 2012 || La mayoría de las víctimas tenían entre 21 y 40 años y solo seis de ellas habían presentado una denuncia por malos tratos contra sus agresores antes de su asesinato

L.GARCÍA

LEIDA | La violencia contra las mujeres es una lacra que no cesa y que se lleva por delante no solo sus vidas, sino también las de sus familias, incluida la de los más pequeños, que muchas veces se convierten en testigos directos del brutal final. En lo que llevamos de año, 24 mujeres han sido asesinadas por sus parejas o exparejas (hay dos casos más en investigación), y solo seis habían presentado denuncia por malos tratos contra sus agresores y una la había retirado. Hasta ahora se han producido cuatro crímenes machistas más que en el mismo periodo de 2012, año que acabó con 52 muertes, una cifra menor que en el 2011 y el 2010, cuando murieron 61 y 73 mujeres, respectivamente.

Es terrible revisar las estadísticas de la violencia de género. De ellas se desprende que la mayoría de las mujeres asesinadas tenían entre 21 y 40 años y que fueron sus propios maridos o novios los que acabaron con su vida, algunos de improviso, otros en proceso de separación. De las víctimas, 17 eran de nacionalidad española y 7 extranjeras. Por culpa de esta violencia, 25 niños se han quedado huérfanos hasta el mes de junio. El último caso se cerró el pasado miércoles en Aranjuez, cuando un guardia civil en activo, de 33 años, fue detenido por matar a su mujer, de 31 años, de un tiro en la cabeza mientras dormía. El crimen lo cometió en marzo y cubrió sus huellas para simular que había sido un suicidio. Pero finalmente fue detenido. Este caso dejó huérfana a una pequeña de dos años. Con este nuevo crimen, Madrid se sitúa a la cabeza de las comunidades autónomas por número de mujeres asesinadas, mientras Catalunya

Leida en lo que va de año y el segundo en Catalunya, después del de Caldes, donde un expolicia local mató a su cuñada tras dar refugio a su mujer, que resultó herida de gravedad, en trámites de separación.

Sin embargo, el último crimen machista que ha despertado la indignación y la rabia de la población, por su brutal violencia contra las mujeres, ha sido el del falso monje shaolin que acabó con la vida de dos prostitutas en

su gimnasio de Bilbao. El agresor, de 47 años, descuartizó a su primer víctima y conservaba sus huesos en bolsas, mientras que mató a la segunda a golpes. La Ertzaintza continúa la investigación para descartar que no haya más víctimas.

Jóvenes víctimas

La mayoría de las mujeres maltratadas en España tienen entre 25 y 39 años. Según un sondeo publicado recientemente

por la Generalitat, el 24,3% de las adolescentes de 13 a 18 años de Catalunya, una de cada cuatro, admiten que han sido controladas por su novio o por el chico con el cual querían salir. El 23,5% aseguran que su pareja ha intentado aislarlas de sus amistades y un 18,1% han sido insultadas o ridiculizadas. Con las nuevas tecnologías se abren nuevos canales de abuso. Así, un 6,4% de las adolescentes han sido amenazadas por el teléfono mó-

vil o las redes sociales. Los expertos insisten en la necesidad en la educación como canal básico para evitar situaciones de maltrato machista, mientras que las administraciones apremian a denunciar a los agresores para que los tribunales actúen. Por ello, el Gobierno reforzará este año el cumplimiento del principio de la igualdad laboral y pondrá en marcha planes estratégicos contra la violencia machista.

EL DATO

24

ASESINADAS

Número de víctimas mortales por la violencia doméstica hasta el 6 de junio, cuatro más que en el mismo periodo de 2012.

21-41

AÑOS DE MEDIA

La mayoría de las mujeres asesinadas tenían entre 21 y 40 años y fueron sus propios maridos o novios los que acabaron con su vida.

Violencia contra la mujer

■ La violencia de género está ligada a todo acto contra la mujer por parte de su pareja o expareja, mientras que la violencia doméstica engloba a la unidad familiar.

Estadísticas

■ Un total de 32.242 mujeres fueron víctimas de violencia de género en 2011 y 7.744 personas fueron víctimas de la violencia doméstica.

Imagen del crimen de Alcarràs, el pasado 31 de marzo.

Vigilancia tras la prisión

■ La reforma del Código Penal incluye que los condenados por violencia de género podrán ser vigilados entre tres y cinco años después de salir de prisión y una prórroga por incumplir el alejamiento.

Falta de recursos

■ Los expertos señalan que las administraciones públicas no tienen o no destinan recursos suficientes y piden renovar la ley Integral de Violencia de Género aprobada en 2004 por el Gobierno socialista.

Denuncias

■ Un total de 614 mujeres presentaron denuncia por malos tratos en Lleida en 2012. Sin embargo, 166 mujeres se retiraron del proceso. Un total de 192 hombres fueron condenados el año pasado.

JÓVENES VÍCTIMAS

La mitad de las mujeres víctimas de violencia machista en España tienen entre 25 y 29 años

ha registrado dos casos de violencia machista, uno en Alcarràs y otro en Caldes de Malavella.

El crimen de Alcarràs se registró el pasado 31 de marzo cuando un hombre de nacionalidad marroquí mató a hachazos a otro, que creía que era el amante de su mujer, y después acabó con la vida de esta delante de sus hijas. El móvil, los celos. Este crimen era el primero por violencia de género registrado en

Un expolicia local mata a su cuñada y hiere a su mujer en Girona

■ Un expolicia local de Girona fue detenido el pasado 28 de mayo por matar a su cuñada, de 37 años, cortándole el cuello, y herir de gravedad a su mujer en Caldes de Malavella. Tramitaban separación

Un falso monje shaolin asesina a dos mujeres en Bilbao

■ Juan Carlos Aguilar, un falso maestro shaolin de 47 años, fue detenido esta semana por asesinar a dos mujeres. A una de ellas la descuartizó y a la otra la golpeó hasta dejarla en coma. Podría haber más víctimas.

14 | LLEIDA

SEGRE
Domingo, 29 de septiembre de 2013

TRIBUNALES VIOLENCIA CONTRA LA MUJER

Los juzgados de Lleida condenan cada día a un acusado por violencia machista

Sentenciados 152 hombres por agredir a sus parejas en el primer semestre del año frente a los 135 del mismo periodo de 2012 || Desciende el número de denuncias y el 18% de las víctimas las retiran

M.A. MARTÍN

LLEIDA | Los juzgados de Lleida condenan cada día a un hombre por violencia machista, según se desprende de los últimos datos del Consejo General del Poder Judicial. En los seis primeros meses del año los juzgados leridanos condenaron a 152 acusados, una cifra sensiblemente mayor que los 135 condenados del año anterior. También aumentaron las órdenes de protección. Los juzgados de Lleida protegieron entre enero y junio a 113 mujeres de sus parejas. Sin embargo, las denuncias por malos tratos disminuyeron en el primer semestre del año, según los datos del Consejo General del Poder Judicial. En los primeros seis me-

RETIRADAS

Un total de 82 mujeres desistieron de la denuncia presentada en el primer semestre del año

ses del año los juzgados recibieron 432 denuncias y el 18% de ellas fueron retiradas por la víctimas. Este porcentaje es inferior respecto al año pasado cuando el índice fue del 20%. Se trata de casos en los que la Fiscalía no cuenta con ningún elemento objetivo para mantener la acusación después de que la víctima retire la denuncia, por lo que no hay juicio. El descenso de las denuncias en el primer semestre del año rompe la tendencia del año 2012 en Lleida cuando aumentaron ligeramente, con 981 denuncias. Sin embargo, en el conjunto del estado las denuncias por violencia machista descendieron un 9% el año pasado, según los expertos

Imagen de archivo del acto institucional del Día Internacional para la erradicación de la Violencia Machista.

LAS CLAVES

Denuncias. En los primeros seis meses del año los juzgados de Lleida recibieron un total de 432 denuncias, lo que representa un descenso respecto al mismo periodo del año pasado.

Retiradas. De las denuncias presentadas, el 18% de las víctimas retiró la demanda. Si la Fiscalía no tenía otras pruebas o testigos de la agresión, la causa se acabó archivando.

Lesiones. La mayoría de las denuncias de violencia machista presentadas en los juzgados de Lleida acabaron con juicios por delitos de lesiones.

debido a la crisis económica. El último crimen machista se registró ayer en Madrid (ver página 15). La provincia de Lleida registra cada año un millar de de-

nuncias, una cifra que llegó a su máximo en 2009, cuando se registraron 1.068 frente a las 904 del 2011 y las 981 del año pasado. Sin embargo, según estimaciones hechas en años anteriores por el Institut Català de les Dones, estos casos que salen a la luz solo representarían el 20% de los actos de violencia que se cometen contra las mujeres. La mayoría de las denuncias derivaron en un juicio por delito de lesiones y el agresor era excónyuge o expareja afectiva de la víctima, según el Consejo General del Poder Judicial. La última víctima de la violencia machista fue una vecina de Alcarràs que murió supuestamente a manos de su marido, en su domicilio de esta población. Después de esta agresión el sospechoso se dirigió a un bar y presuntamente mató a otro hombre.

La Audiencia juzgará al acusado de matar a su mujer en Vielha

La Audiencia de Lleida juzgará los próximos 9 y 10 de octubre a Albino Iglesias, acusado de matar y violar a su mujer, Sabrina Cortés, en Vielha en noviembre de 2011 el día que iban a firmar el convenio de divorcio. La Fiscalía le pide 29 años de cárcel y una indemnización de 60.000 euros para cada uno de los tres hijos de la víctima, uno de 22 meses. El Ministerio Público sostiene que el día que la pareja debía firmar el convenio de divorcio el procesado consiguió que su mujer fuera a casa a primera hora y exhibiendo un cuchillo de cocina le obligó a mantener relaciones sexuales. Después le pidió reanudar la relación. Ella se negó y le dijo al acusado a que se iba a vivir a Tenerife con su nueva pareja. Entonces, el acusado, siempre según la Fiscalía, la tiró contra la cama y poniéndose encima de ella la estranguló con las manos hasta acabar con su vida. Después del crimen el acusado abandonó su domicilio en su coche y huyó hacia Francia. En su huida tuvo hasta dos accidentes. Resultó herido y fue trasladado al hospital de Vielha, donde fue detenido al haberse hallado el cuerpo de la víctima.

TRIBUNALES SENTENCIA

Condenado por quedarse 29.000 euros de su empresa

Trabajaba de repartidor para una firma leridana y se apropió del dinero que pagaban los clientes

LLEIDA | La Audiencia Provincial de Zaragoza ha condenado a un año y medio de cárcel a un empleado de una empresa de Lleida por quedarse unos 29.000 euros de la firma para la que trabajaba. Los hechos ocurrieron entre 2008 y 2010 cuando el imputado trabajó como repartidor para una empresa leridana. Su trabajo consistía en realizar ventas, recoger el género en la empresa y entregarlo a los clientes así como cobrar de éstos y liquidar lo que recibía en la sede de

la empresa cada vez que iba a ella, unos dos o tres días cada semana. El acusado desde el inicio de su relación laboral no liquidó correctamente a su empresa las cantidades que él cobraba en efectivo de sus clientes, dejando a entregar una parte de las cantidades percibidas, según la sentencia de la Audiencia Provincial de Zaragoza. En septiembre de 2009 el acusado reconoció la deuda y pactó con su empresa que él haría entregas de dinero para ir pagando

CONFESIÓN

El acusado reconoció la deuda y aceptó pagarla pero después no devolvió el dinero

las cantidades que adeudaba. La sentencia considera probado que el acusado realizó varias entregas de dinero faltando por devolver unos 19.000 euros. Además, entre octubre de 2009 y ju-

lio de 2010 el acusado siguió sin liquidar con la empresa el total del dinero que él cobraba por el género servido y facturado a los clientes. El juzgado de lo Penal número 1 de Zaragoza condenó al acusado a un año y medio de cárcel por un delito de apropiación indebida. Ahora la Audiencia Provincial de Zaragoza ha confirmado esta condena y deberá devolver los 29.696 euros que no retornó a la empresa para la que trabajaba.

SUCESOS

A juicio por el asesinato de la avenida Catalunya

LLEIDA | Un jurado popular juzgará el martes en la Audiencia Provincial de Lleida al vecino de Lleida acusado de asesinar a un hombre en un piso de la avenida Catalunya en octubre de 2011. La Fiscalía solicita una pena de 18 años de cárcel para Francisco Martínez Morán, presunto asesino de Abdelhakim el Mounzil, el joven que fue encontrado muerto hace dos años en un piso de la avenida Catalunya.